

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв
Кафедра гри на музичних інструментах**

Знаменні та пам'ятні дати 2023 року

Мистецько-освітній довідник

Рівне – 2023

Рекомендовано кафедрою гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10а від 29.11.2022 р.) та навчально-методичною комісією Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 6 від 30.11.2022 р.)

Рецензенти:

Комаровська О. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України;

Крижановська Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

Упорядники:

Прокопчук В. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв РДГУ;

Яковенко Л. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв РДГУ

Науковий редактор та відповідальний за випуск:

Прокопчук В. І., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв РДГУ

Мистецько-освітній довідник «Знаменні та пам'ятні дати 2023 року» для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)» та 025 «Музичне мистецтво». Випуск 9 / упоряд.: В. І. Прокопчук, Л. П. Яковенко / Рівненський державний гуманітарний університет. – Рівне : О. Зень, 2023. – 206 с.

У мистецько-освітньому довіднику представлено перелік ювілейних, знаменних та пам'ятних дат, подій мистецько-освітнього спрямування місцевого (регіонального), всеукраїнського та світового значення, які відзначатимуться протягом 2023 року.

Навчально-довідкове видання для самостійної роботи адресоване здобувачам вищої освіти та викладачам закладів вищої освіти мистецького спрямування III-IV рівнів акредитації. Практичне значення видання полягає у формуванні загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання дисциплін фахової підготовки («Основний музичний інструмент», «Додатковий музичний інструмент», «Хорове диригування», «Постановка голосу», «Історія музичного мистецтва», «Методика музичної освіти», «Теорія і методика викладання музичних дисциплін», «Музичне краєзнавство» тощо).

Видання буде корисне вчителям мистецтва (музичного мистецтва), освітянам, працівникам культури і мистецтва, краєзнавцям, громадським активістам тощо та допоможе раціонально і ефективно планувати концертно-виконавську роботу на рік, здійснювати підготовку та проведення культурно-просвітницьких заходів, мистецьких проєктів, акцій тощо.

*Пропонований листецько-освітній довідник - це традиція,
ініційована Організацією Об'єднаних націй
з питань освіти, науки і культури ЮНЕСКО ще у 1953 році.
Міжнародна організація ЮНЕСКО,
яка вже багато років виконує роль світового експерта
і координатора глобальних культурних,
наукових та освітніх процесів,
пропонує вивчати і пропитувати знаменні та пам'ятні дати,
що пов'язані з життєм видатних постатей та важливих подій
світової історії для розповсюдження ліростворчих ідей,
моральних і духовних цінностей
в душі міжнародного співтовариства;
виховання поваги до людини та її праці;
розуміння життя та цінності інших людей,
країн та культур як діалог між країнами світу.
Сьогодні в Україні до цього процесу приєднались
74 Асоційованих шкіл ЮНЕСКО,
11 кафедр ЮНЕСКО та чимала кількість освітніх закладів,
які підтримують виховання творчого молодого покоління,
сприятельного до міжнародного співробітництва і життя.*

ПЕРЕДМОВА

~~~~~  
*Три шляхи ведуть до знання:  
шлях наслідування – найлегший,  
шлях роздумів – найскладніший,  
шлях дослідження – найцікавіший  
(Конфуцій)*  
~~~~~

Мистецько-освітній довідник «Знаменні та пам'ятні дати 2023 року» рекомендований для самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта. Музичне мистецтво» та 025 «Музичне мистецтво», проте також буде ефективним універсальним освітнім інструментарієм у фаховій підготовці здобувачів освіти усіх мистецьких спрямувань, що ґрунтується на компетентнісному підході. Стрижневим вектором такої підготовки є акцентування культурологічної компетентності як діалектичної єдності національного виховання з краєзнавчим аспектом та формування толерантного ставлення до культурного різноманіття мистецької скарбниці світу.

Навчально-довідкове видання в силу свого призначення (мистецько-освітній довідник) є щорічно-оновлюваним виданням, що втілює традиції, ініційовані Міжнародною організацією з питань освіти, науки та культури ЮНЕСКО, котра пропонує вивчати і пропагувати знаменні та пам'ятні дати, пов'язані з життям видатних постатей та важливих подій світової і вітчизняної історії, освіти, науки та культури для поширення ідей в душі міжнародного співробітництва і діалогу культур.

Дев'ятий випуск традиційно висвітлює питання, що є найбільш актуальними для науково-освітніх та культурних трансформаційних процесів в Україні, які відбуваються у тісному зв'язку з загальноєвропейськими, світовими тенденціями та знайшли відображення у глобальних проєктах і документах ООН, ЮНЕСКО, ВЕФ, ВООЗ та ін. Кожен наступний випуск тематично пов'язаний з попереднім, що дає змогу читачам відслідковувати та осмислювати найбільш цікаві, перспективні напрямки розвитку суспільства, освіти, культури, науки тощо.

У виданні окреслені мета, завдання, обґрунтовано зміст загальних та фахових компетентностей здобувачів вищої освіти мистецьких спеціальностей, формуванню яких буде сприяти пізнання матеріалів довідника. Серед найважливіших, що суттєво збагатять виховний чинник освітнього процесу, також необхідно виокремити здатність до професійної рефлексії та саморефлексії, самоорганізації, цілепокладання та планування музично-педагогічної, культурно-просвітницької та концертно-виконавської діяльності; здатність організовувати та реалізовувати освітні, наукові і виховні мистецько-просвітницькі заходи та проєкти.

Окрім подій та дат освітньо-мистецького спрямування всесвітнього значення, вирізняється ретельне опрацювання і широке представлення тематики знаменних дат та визначних особистостей *Рівненщини й Волині*, вивчення котрих буде сприяти саморефлексії національної свідомості та почуття патріотизму здобувачів вищої освіти.

Робота з матеріалами щорічного мистецько-освітнього довідника поглиблює і розширює міжпредметні зв'язки, об'єднуючи зміст і опанування знань дисциплін загального

та мистецького спрямування. Відтак, занурення у зміст видання створює підґрунтя для цілісного художнього мислення та дозволяє реалізувати поліхудожній зміст мистецької освіти для представників різних мистецьких спеціальностей.

Для підготовки довідника використано чималий обсяг інформаційних джерел: Інтернет-ресурси провідних міжнародних та державних установ, бібліотек, енциклопедії, довідники, сучасну науково-освітню літературу тощо, додаткове опрацювання якої активізує формування наукових інтересів, пошукову та науково-дослідницьку діяльність, розширить світогляд здобувачів освіти.

Навчально-довідкове видання окрім трьох основних розділів (пам'ятні дати світового, національного та краєзнавчого значення) містить розробки для підготовки та проведення виховних заходів до визначних дат і подій регіонального (краєзнавчого), всеукраїнського та світового значення; матеріали для самопідготовки, розвитку креативності та професійної рефлексії (саморефлексії), чимало іншої цікавої та корисної інформації і слугує як посібник для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Видання дає можливість читачу ознайомитися із золотим фондом людського капіталу, з яскравими прикладами розвитку і досягнень кращих представників людства, які жили в різні часи та знаходили можливості для активної, плідної діяльності навіть у важких обставинах життя. Вивчення життєвих шляхів видатних діячів науки і культури, важливих історичних подій, спонукатимуть суспільство та молоде покоління зокрема, на мобілізацію власних сил, бажання зміни обставин у досягненні визначеної мети. Пропонуємо опрацювати цікавий та корисний матеріал мистецько-освітнього довідника для розширення світогляду, організації просвітницької роботи, розробки та проведення освітніх і культурно-мистецьких заходів тощо. Також видання допоможе здобувачам освіти активізувати їх самостійну пошукову, науково-дослідницьку, художньо-практичну й творчу діяльність тощо.

Пропонований мистецько-освітній довідник знаменних та пам'ятних дат на 2023 рік для здобувачів освіти, викладачів Інституту мистецтв РДГУ та інших культурно-мистецьких освітніх закладів, що містить історичні культурно-мистецькі події й дати світового та державного значення, а також м. Рівного та Рівненської області – простий та ефективний спосіб забезпечити завчасне планування та інформаційну підтримку в організації художньо-мистецького відзначення певних регіональних, національних, європейських та загальносвітових подій в рамках концертів, конференцій, семінарів, навчально-виховних заходів тощо в університеті, місті, області.

Метою розробки мистецько-освітнього довідника знаменних та пам'ятних дат є ознайомлення викладачів та здобувачів освіти з найважливішими пам'ятними датами світового, державного, національного й регіонального значення на 2023 рік, а також, найголовніше – збагачення виховного чинника освітнього процесу.

Основні завдання мистецько-освітнього довідника:

- формування у здобувачів освіти загальних та фахових компетентностей;
- сприяння формуванню навичок професійної саморефлексії;
- досягнення саморефлексії національної свідомості та почуття патріотизму;
- формування ціннісного ставлення до різних культур світової спільноти;
- підготовка здобувачів освіти до культуротворчості в напрямку пошуку, вивчення та популяризації важливих історичних культурно-мистецьких подій та постатей рідного краю, України й світу;

- сприяння навчальній, концертно-виконавській, культурно-просвітницькій активностям здобувачів освіти;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти та викладачів зі знаменними датами, історичними подіями державного й всесвітнього значення та видатними діячами м. Рівного, області та світу, ювілеї яких відзначаються у 2023 році;
- надання допомоги у своєчасному плануванні та інформаційній підтримці культурно-просвітницької і концертно-виконавської роботи творчих колективів кафедр Інституту мистецтв РДГУ та інших культурно-мистецьких освітніх закладів.

У процесі пізнання змісту посібника, здобувачі вищої освіти Інституту мистецтв також будуть набувати необхідні для підготовки майбутніх вчителів мистецтва (музичного мистецтва) закладів загальної середньої та позашкільної освіти, культурних організаторів дитячих позашкільних закладів, асистентів вчителя, керівників музичних та інших мистецьких спеціальностей **загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності:**

ЗК02 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (наявність мотивації та зацікавленості в опануванні навичок організації концертних заходів; здатність до самостійного визначення власних організаційних та виконавських цілей та стратегій їх досягнення в концертній діяльності; цілеспрямоване формування та розвиток музичних здібностей, музично-виконавських знань, умінь та навичок для успішної концертної діяльності).

ЗК03 – Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (сформованість виконавської техніки майбутніх спеціалістів-музикантів; здатність транспонувати, читати з аркуша музичний матеріал та акомпанувати; готовність до самостійного вирішення на практиці завдань технічного опанування виконавських складнощів, емоційного та інтелектуального осягнення змісту музичного твору в виконавській інтерпретації; здатність до психоемоційного саморегулювання в процесі власного публічного виступу).

ЗК04 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (наявність знань сутнісних характеристик опановуваних типових музичних категорій, понять та явищ; здатність аналізувати музичні твори; готовність аргументувати власну точку зору; здатність до самостійного добору, аналізу та ефективного використання сучасних інформаційних ресурсів в інструментально-виконавській, вокальній та диригентській практиці).

ЗК07 – Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (здатність до професійної саморефлексії, самоорганізації, цілепокладання та планування музично-педагогічної та концертно-виконавської діяльності).

ЗК09 – Здатність розробляти та управляти освітніми проєктами (здатність організувати та реалізувати освітні, наукові, виховані, мистецькі, просвітницькі заходи та проєкти).

ФК06 – Здатність узагальнювати, інноваційно переосмислювати та творчо використовувати досягнення музичної культури (мистецтва, педагогіки), знаходити оптимальні рішення щодо їх теоретичного, методичного, виконавського впровадження у освітній процес (здатність добирати, аналізувати і використовувати міждисциплінарні зв'язки у музично-виконавській практиці; готовність до ефективного використання сучасних інформаційних ресурсів у музично-педагогічній та художньо-просвітницькій діяльності).

ФК09 – Здатність виявляти та реалізовувати педагогічний потенціал мистецтва, зокрема музичного, в контексті освітнього процесу; оволодіння засобами художньо-

образного впливу на суб'єктів навчальної діяльності (прагнення до збереження та розповсюдження духовної, культурно-історичної та музичної національної спадщини України в своїй фаховій діяльності; готовність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності; артистизм; усвідомлене прагнення до постійного розвитку власної ерудиції, розширення кола мистецьких та наукових інтересів, самовдосконалення у професійній діяльності).

Відповідно визначеним компетентностям, окреслено **програмні результати (ПРН):**

ПРН12 – Володіти сучасними засобами пошуку і обробки та педагогічної інтерпретації наукової інформації (самостійно знаходити додаткові інформаційні джерела щодо знаменних подій та видатних постатей світового національного і регіонального значення).

ПРН13 – Використовувати прогресивні підходи до керівництва навчальною, суспільною і художньо-творчою діяльністю (вміння раціонально, ефективно та своєчасно планувати, організовувати та координувати концертно-виконавську, навчально-виховну та художньо-просвітницьку діяльність).

ПРН14 – Володіти основними складовими виконавської підготовки (розуміння змісту та форми виконуваного твору, відтворення його образної концепції, реалізація його педагогічних можливостей).

ПРН15 – Володіти основними видами інструментально-виконавської діяльності (читання нот з аркуша, транспонування, створення акомпанементу).

ПРН18 – Здійснювати музично-просвітницьку діяльність (пропагувати кращі зразки світового мистецтва, сприяти розвитку вітчизняного музичного мистецтва).

Зміст навчально-методичного посібника слугуватиме на допомогу студентам в опануванні знань про:

ПРН01 – Форми і методи організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти.

ПРН02 – Соціокультурні феномени, закономірності їх виникнення та розвитку.

ПРН06 – Специфіку педагогічної співпраці із учнівською аудиторією, зокрема основи музично-виконавської, ораторської майстерності.

ПРН10 – Методи формування у школярів основ загальнолюдської моралі.

Робота з матеріалами мистецько-освітнього довідника **сприяє поглибленню та розширенню міжпредметних зв'язків дисциплін** мистецького спрямування («Основним музичним інструментом», «Додатковим музичним інструментом», «Хоровим диригуванням», «Постановкою голосу», «Історією музики», «Музичним краєзнавством», «Методикою музичної освіти», «Народознавством та музичним фольклором», «Історією мистецтв», «Образотворчим мистецтвом» та ін.) та дисциплін загального циклу («Історією України», «Історією культури», «Релігієзнавством», «Політологією» та ін.), що створює умови для їх кращого розуміння та засвоєння.

Мистецько-освітнього довідник буде корисний працівникам культури і мистецтва, освітянам, краєзнавцям, здобувачам освіти усіх мистецьких спеціальностей тощо.

~~~~~  
*Книги – морська глибина:  
Хто в них пірне аж до дна,  
Той, хоч і труду мав досить,  
Дивнії перли виносить*  
*(І. Франко)*  
~~~~~

ТВОРЧІ ПОРТРЕТИ

7 січня 170 років від дня народження **Миколи Миколайовича Аркаса** (1853–1909), українського композитора, історика, письменника, культурно-освітнього й музично-громадського діяча, мецената, активного учасника національно-культурного руху в Україні. Син М. А. Аркаса, племінник З. А. Аркаса, батько М. М. Аркаса (молодшого) та О. М. Шестерікової-Аркас, дід М. М. Аркаса. Також М. М. Аркас доводився двоюрідним братом українському юристу, адвокату М. П. Карабчевському.

Народився у м. Миколаєві в заможній родині етнічного грека, адмірала Чорноморського Флоту Миколи Андрійовича Аркаса. Мати Софія Петрівна походила з давнього козацького роду Богдановичів та мала значний вплив на формування його стійкого інтересу до української мови, культури, традицій та звичаїв.

Дитячі та юнацькі роки пройшли на Миколаївщині. Любов до української культури, привита матір'ю та яка драгувала батька, проявлялася щодня. Син імперського посадовця високого чину вперто любив носити український народний одяг: вишиту сорочку та солом'яний бриль улітку і довгополу свиту в холодну пору року.

М. М. Аркас навчався в училищі правознавства у Петербурзі та в Одеській гімназії, також на фізико-математичному факультеті Новоросійського університету в Одесі (1875–1881 рр.).

Після навчання, не перериваючи родинної традиції, служив у морському відомстві на Чорноморському флоті в м. Миколаєві (1875–1898 рр. У 1881 р. обійняв посаду мирового судді м. Херсон (1886–1895 рр. – Почесний мировий суддя Херсонського округу). У 1899 р. в чині статського радника вийшов у відставку.

Професійної музичної освіти не мав. У студентські роки був актором-аматором в «Одеському новому театрі» М. Кропивницького. Увесь свій вільний час віддавав улюбленій справі збирання й запису народних мелодій та пізнанню історії України. Під впливом та за підтримки свого вчителя – українського композитора, диригента, письменника

П. І. Ніщинського почав займатися музичною самоосвітою та писати музику. Захоплювався українськими стародавніми музичними традиціями, зокрема мистецтвом кобзарів і бандуристів, яких з усієї України запрошував до Миколаєва та розселяв у своїй оселі.

Товаришував з М. Л. Кропивницьким, М. В. Лисенком. Поставив оперу «Запорожець за Дунаєм» С. С. Гулака-Артемовського та твори інших українських авторів. Зібрав дома чималу бібліотеку, що налічувала кілька тисяч книжок, переважно історичних.

Багато часу М. М. Аркас приділяв громадській культурно-освітній роботі. Був засновником і головою товариства «Просвіта» в м. Миколаєві (1907–1909 рр.), що за результатами діяльності було одним з найкращих в Україні. Опікувався «Просвітою» як меценат, покриваючи фінансові потреби та проблеми товариства. Крім того, власним коштом в родинних маєтностях в с. Христофорівка на Миколаївщині побудував і відкрив земську народну школу у 1890 р. з українською мовою навчання, яка за наказом влади згодом була заборонена.

Дружина Ольга Іванівна Шишка – дочка військово-морського офіцера, допомагала в громадській діяльності чоловіка. Разом з донькою Оксаною та сином Миколою збирали та записували українські народні пісні Миколаївщини, Полтавщини та інших куточків України. Всього було зафіксовано понад 400 народних пісень.

Автор «Історії України-Русі» (1902–1908 рр.), яку написав в дарунок синові як ненаукову правдиву книгу про рідну землю, у такий спосіб прагнучи передати йому любов до України. Нарис з історії України, який був написаний «кулішівкою» (українським фонетичним правописом, винайденим П. О. Кулішем наприкінці 1850 р.) та опублікований тиражем 7000 примірників мав великий успіх, що надихнуло М. М. Аркаса ініціювати друге доповнене видання, яке побачило світ лише після його смерті у Кракові у 1912 р. (редактор В. М. Доманицький).

Помер від серцевого нападу в м. Миколаєві.

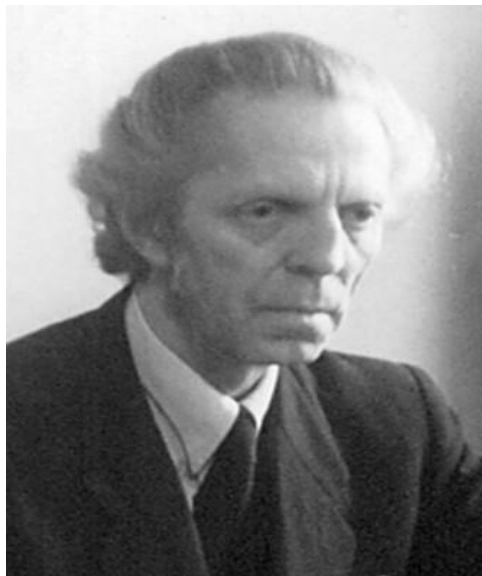
Творчий доробок композитора складають солоспіви, вокальні дуети, обробки українських народних пісень (близько 80). Найвидатніший твір – опера «Катерина» за поемою Т. Г. Шевченка (1890 р.), що стала першою українською ліричною народно-побутовою оперою. «Катерина» з великим успіхом була поставлена трупною М. Кропивницького у Москві у 1899 р., згодом у Києві, Донецьку, Миколаєві, Одесі, Мінську, Вільнюсі. Натхненний успіхом «Катерини», композитор був сповнений бажання написати інші музичні твори, проте погане здоров'я позбавило його можливості працювати за фортепіано (параліч правої руки). Відтак опера «Катерина» залишилася єдиною у його творчому доробку. Згодом на її матеріалі М. І. Вериківський створив сюїту для симфонічного оркестру (1934 р.).

Більше про Миколу Миколайовича Аркаса дивитися у джерелах:

1. Аркас М. М. Історія України-Русі. 2-ге факс. вид. Київ : Вища школа, 1991. 456 с.
2. Гордійчук М. Аркас Микола Миколайович. *Українська музична енциклопедія* (Т. 1 : [А–Д]). Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. 2006. С. 90.
3. Микола Аркас. Історія України-Русі. Бібліотека історичного клубу «Холодний Яр». Київ: Наш Формат, 2015. 464 с.
4. Мистецтво України: Біографічний довідник Упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лпбінський. За ред. А. В. Кудрицького. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1997. С. 26.

5. Микола Миколайович Аркас у вимірі часу: бібліографічний покажчик. Упор. В. Д. Вілкул. Миколаїв : МНУ, 2014. 37 с.
6. Шкварець В. П. Микола Миколайович Аркас: життя, творчість, діяльність. Миколаїв, 2002. 260 с.

~~~~~

20 лютого **135 років** від дня народження **Василя Олександровича Барвінського** (1888–1963), українського композитора, піаніста, музичного критика, музикознавця, педагога, диригента, організатора музичного життя. Визначний представник української музичної культури ХХ ст., провідний діяч Союзу українських професійних музик, доктор мистецтвознавства, почесний доктор Українського університету в Празі.

Народився в м. Тернополі. Барвінські – найдавніший рід в Україні, були відомими діячами української культури: прадід М. Г. Барвінський був ректором Львівського університету у 1837–1938 рр.; дядько В. Г. Барвінський був видавцем і засновником впливової української газети «Діло» (м. Львів); батько О. Г. Барвінський – історик, філолог, освітній діяч, відстоював українські інтереси в шкільній системі, впроваджував українську мову в школи Галичини, видавав підручники з історії, літератури тощо, захищав національні інтереси українців Галичини як посол австрійського парламенту.

Першою вчителькою музики була мати композитора – українська піаністка й хорова диригентка Є. М. Барвінська, яка захоплювалася живописом, була диригентом хору в Тернополі (перша розгледіла талант своєї хористки С. А. Крушельницької).

Професію музиканта обрав за порадою М. В. Лисенка, який слухав його у Львові 1903 р. Освіту здобув у Львівській консерваторії. Після закінчення 1906 р. вступив на юридичний факультет Львівського університету, але 1907 р. поїхав до Праги для продовження музичної освіти, де навчався на філософському факультеті Карлового університету у чеського композитора, педагога, учня А. Дворжака В. Новака (1908–1914 рр.), який заохочував В. О. Барвінського глибоко пізнати український народний мелос. Також відвідує лекції відомих чеських музикознавців О. Гостинського та З. Неєдлого.

У 1915–1939 рр. працював на посаді директора і професора Вищого музичного інституту ім. М. В. Лисенка у м. Львові (викладає теоретичні предмети, фортепіано, гармонію). У 1939–1941 і 1944–1948 рр. був професором Львівської консерваторії.

Серед його відомих учнів – перша офіційно визнана українська композиторка, піаністка і музикознавиця С. І. Туркевич-Лукиjanович, піаністка, диригентка та концертмейстерка, засновниця українських музичних установ, організаторка музично-театрального життя у Канаді в 40-50-х рр. ХХ ст. Г. Я. Голинська, український композитор, музикознавець і фольклорист З. Лисько та ін.

Був організатором та активним учасником музичного життя м. Львова. Керував хором товариства «Боян», часто виступав з концертами в різних містах України та за її межами, брав участь у лекціях-концертах, виступав на радіо з бесідами про діячів культури й мистецтва, лекціями на культурно-просвітницькі теми тощо. Був одним із засновників та президентом Спілки українських професійних музикантів (СУПРОМ) у м. Львові. Ініціював заснування Львівської спеціалізованої музичної школи-інтернату. Сприяв виданню та входив до редколегії часопису «Українська Музика» (1937–1939 рр., м. Львів), де друкувалися і його праці, музикознавчі розвідки та критичні статті, присвячені проблемам української музичної культури, зокрема: «Українська музика», «Нова доба української музики», «Огляд історії української музики», «Історія української культури», «Українська народна пісня і українські композитори», «Мої спогади про Миколу Лисенка», «Бела Барток у Львові», «Творчість В. Новака» та ін. Також був дописувачем різних енциклопедій, часописів, газет тощо.

У 1939 р. був обраний депутатом Народних Зборів Західної України, де проголосили приєднання Західної України до СРСР.

На початку 1948 р. внаслідок наклепу був заарештований та після примусу радянської влади підписаного ним власноруч документу: «Дозволяю знищити мої рукописи» засланий на 10 років у мордовські табори. Усі рукописи під час арешту такі було знищено (спалено на подвір'ї консерваторії наказом партійного керівництва). Відтак після повернення з заслання, з 1958 р. та до самої смерті, свої сили зосередив на відновленні своїх творів.

Помер у сепідесятирічному віці у м. Львові.

У 1964 р. В. О. Барвінського було посмертно реабілітовано (великою мірою завдяки багаторічним зусиллям львівських композиторів, особливо А. Й. Кос-Анатольського та С.С. Павлишин). Проте мистецький доробок композитора майже на чверть століття було вилучено з культурного життя та з навчально-виховного процесу, ім'я замовчувалося.

Композитор-неоромантик, який схилився до імпресіонізму, чия музична мова відрізнялася м'яким ліризмом, щирістю і безпосередністю висловлювання, опорою на українську народну музично-пісенну традицію. В. О. Барвінський є одним з перших композиторів Західної України, що працював у жанрі камерно-інструментальної музики. До історії української музичної культури увійшов, передусім, як автор музики для фортепіано, що тяготив до мініатюрного й інструментального жанру.

Плідним та новаторським у творчості В. О. Барвінського був період навчання у Празькій консерваторії, упродовж якого були створені його фортепіанні опуси. У Львівський період найважливішою стає музика для дітей та юнацтва. Серед найкращих творів композитора варто пригадати: для фортепіано – «Українську сюїту» (1915), «Шість мініатюр на українські народні теми» (1920), твори на теми лемківських народних пісень (1932), цикл «Наше сонечко грає на фортепіанні»: 20 дитячих п'єс на теми українських народних пісень (1935), збірку «Українські народні пісні» (1935), збірку «Українські колядки і щедрівки» (1935), «Прелюдії», Концерт для фортепіано з оркестром f-moll (1917–1937), «Український танок» з шести мініатюр на українські народні теми для фортепіано, перекладено для скрипки і фортепіано (1925), «Сюїту» на українські народні мотиви для фортепіано і віолончелі (1927) та ін.; камерно-інструментальні ансамблі; «Українська рапсодія» (1911) і «Увертюра-поема» для оркестру (1930). Окрему групу становлять вокально-симфонічні твори – вокально-інструментальні етнографічні картини для мішаного хору, квартету солістів, оркестру або фортепіано в 4 руки «Українське весілля» (1914), «Заповіт» на сл. Т. Г. Шевченка, для чоловічого, мішаного хору і соло баса, симфонічного оркестру або

фортепіано в 4 руки (1917) та ін.; камерно-вокальні твори – «Ой люлі, люлі» сл. Т. Г. Шевченка (1923), «Ноктюрн» на сл. І. Я. Франка (1923), «Надія» (1956), «Я засну» (1957) та «І знов весна» (1957) на сл. Лесі Українки та ін.; хорові твори – «Шевченкова хата» (1919) і «Колосися, ниво» (1920) на сл. Б. С. Лепкого для мішаного хору, «Вітчизні» сл. М. Т. Рильського для мішаного хору (1959) та ін.; обробки народних пісень для голосу з фортепіано, для голосу скрипки і фортепіано, для хору а cappella та ін.

Більше про Василя Олександровича Барвінського дивитися у джерелах:

1. Барвінський Василь Олександрович. Національна спілка композиторів України. URL.: <https://composersukraine.org/index.php?id=2395>
2. Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури. Статті та матеріали. Ред.-упор. О. Смолк. Тернопіль : Астон, 2003. 192 с.
3. Василь Барвінський. Статті. Листи. Спогади. Редактор-упорядник В. Грабовський. Дрогобич : Посвіт, 2008. 268 с.
4. Галайчак Т. Ю. Барвінський Василь Олександрович. Енциклопедія історії України. Т. 1: А-В. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2003. 688 с. URL.: http://www.history.org.ua/?termin=Barvinskyj_V_O
5. Кияновська Л. Василь Барвінський (1888–1963). Українська музична культура. Тернопіль, 2000. С. 89–96.
6. Лиско З. Барвінський Василь. Internet Encyclopedia of Ukraine. <https://web.archive.org/web/20181109111940/http://www.encyclopediaofukraine.com/display.asp?linkpath=pages%5CB%5CA%5CBarvinskyVasyI.htm>

~~~~~

4 квітня **70 років** від дня народження та 29 березня **25 років** від дня смерті **Квітки Цісік** (справжнє ім'я Квітослава-Орися) (1953–1998), американської співачки (оперної та блюзової) українського походження, виконавиці українських народних і популярних пісень.

Мала рідкісне колоратурне сопрано, неймовірний вокальний тембр, що містив скрипкові тони з особливим дзвінком обертоном, притаманним сопрановій колоратурі; співала т.з. «білим голосом» (своєрідною манерою жіночого фольклорного співу карпатських сіл).

Народилася в нью-йоркському районі Квінз в родині післявоєнних емігрантів третьої хвилі із Західної України. Друга світова війна стала фатальною для батьків К. Цісік, як і для багатьох родин того складного часу, які еміграцією рятувалися від бомб та чисток радянської

системи. Сім'я Цісіків іще за львівських часів була знана й шанована в професійному музичному світі. Батько Володимир Олександрович Цісік родом з с. Ліски (Коломийський район Івано-Франківської області), скрипаль-віртуоз, вихованець Львівської консерваторії, головний концертмейстер Львівської опери, співорганізатор і викладач Українського музичного інституту в Нью-Йорку, керівник струнного оркестру. Мати Іванна Цісік народилася у м. Львові в родині вчителів. Старша сестра Марія – відома піаністка, директорка консерваторії в м. Сан-Франциско, вела майстер-класи в Карнегі-холі (Нью-Йорк).

Батько з дитинства (з чотирьох років) навчав грати К. Цісік на фортепіано та скрипці. Також вона опановувала сценічне мистецтво в балетній школі танцюристки, хореографа, педагога, прима балерини Львівської опери Р. Прийми-Богачевської (головна роль у балеті-казці «Попелюшка» (1967 р.), балетна сцена опери «Анна Ярославна» в Карнегі-Холі (1969 р.)), брала уроки вокалу, співала в хорі (з майбутньою зіркою поп-музики М. Джексоном), займалася кінним спортом тощо.

Дитячі й юнацькі роки проходили за звичними для української емігрантської родини заняттями, проте батьки в Америці намагалися по можливості якнайбільше занурити своїх дітей (Квітку та її старшу сестру Марію) в українське культурне середовище та зберегти зв'язок з Батьківщиною й рідною культурою. Навчалася в американській школі, по суботах-неділях – в «Школі українознавства» (Озон-Парк). Крім того, була членом національної скаутської організації «Пласт», де наставники продовжували виховувати любов до України. Також, не зважаючи на фінансові можливості, справою честі для батьків було відправити юну пластунку Квітку у тритижневі літні табори в горах, де вона разом з молоддю вчила українські пісні, пізнавали українську культуру, обряди та звичаї. У «Пласті» К. Цісік організувала співочий гурт «Соловейки», яким керувала упродовж трьох років та виступала з ним на пластових таборах, різноманітних великих культурних заходах української громади (вечори самодіяльності, Свято Весни, вишивані вечорниці, вечір молодих талантів у Літературно-мистецькому клубі в Нью-Йорку, навіть співали для Верховного Архієпископа Кардинала Й. Сліпого тощо). Через музичну зайнятість К. Цісік залишила «Пласт». Проте закладений у дитинстві міцний українсько-культурний фундамент відіграв визначальну роль у життєтворчості співачки.

Широко пропагувала українську культуру ще з юнацьких років. У 1970 р. закінчила Вищу школу музики і мистецтва у Нью-Йорку, рік навчалася в Харпер-коледжі при Університеті штату Нью-Йорк у Бінгемтоні, де її сестра Марія викладала гру на фортепіано в той час. У 1971 р. за ініціативи студентів коледжу та за сценарієм викладачки музики М. Цісік до Дня соборності України було створено телевізійну програму «Думки про Україну» («Thoughts of Ukraine»), у якій представлено українські народні танці, поеми і вірші Т. Г. Шевченка та інших українських поетів, українські народні пісні у виконанні К. Цісік під супровід фортепіано М. Цісік.

У 1971 р. в Бельгії на шеститижневому семінарі «Європейська опера» за ролі в студентських оперних постановках виграла стипендію на стажування в Гентській консерваторії, де співала в оперній постановці «Ріголетто» Д. Верді, а також студіювала оперний спів та переймала досвід зірок нью-йоркської Метрополітен-опера.

Повернувшись зі стажування продовжила навчання до 1974 р. в консерваторії коледжу виконавських мистецтв – Школі музики Маннеса в Нью-Йорку (Маннес-коледж) по класу скрипки. Проте все-таки переважила любов до пісні і через рік К. Цісік покинула скрипку та

перейшла на навчання по класу академічного співу до відомого хранителя й популяризатора віденської оперної традиції С. Енгельберга.

Після смерті батька у 1971 р. потреба заробити на життя змусила молоду сімнадцятирічну співачку повернути з академічного оперного шляху до комерційної музики у світ джінглу (рекламний мотив для радіо та телебачення). Працюючи в клубах Нью-Йорка постійно презентувала свої записи для прослуховування рекламним агенціям та продюсерам, що зрештою дало позитивний результат і з середині 1970-х рр. К. Цісик увірвалася на радіо і телебачення у світ реклами, де її чекала справжня американська слава.

З легкістю співала у різних музичних стилях, її запрошували працювати джазові, поп- та рок зірки, працювала над записом саундтреків до художніх фільмів та брала в них участь як акторка (озвучені нею фільми неодноразово були відзначені найпрестижнішими нагородами у кінематографі і музичними преміями). Наприклад, пісня «You light up my life», яку вона виконала для однойменного фільму, отримала у 1978 р. дві американські нагороди: академії кіномистецтва «Оскар» і кінопремії «Золотий глобус» у категорії «Найкраща пісня до фільму» та номінувалася на музичну нагороду американської Академії звукозапису «Греммі» в категорії «Пісня року».

Постійно брала участь у комерційних проектах, її вишуканий спів створив імідж чималій кількості великих корпорацій у різноманітних галузях: ABC, NBC, CBS, Burger King, McDonald's, American Airlines та Delta Air Lines, Coca-Cola, Pepsi-Cola та ін. 1981 р. записала для американської автомобілебудівної компанії «Ford Motor» рекламну пісню «Have You Driven a Ford Lately?» та до останніх днів свого життя залишалася єдиним голосом цієї компанії, що стало світовим рекордом (1987 р. підраховали, що загальна кількість прослуховувань рекламної продукції К. Цісик склала понад 20 мільярдів слухачів, що майже в чотири рази більше населення Землі). Також виконувала джінгли для Chevrolet, Cadillac, Toyota. Вже з поч. 1980-х рр. співачка була однією з найпопулярніших та найдорожчих виконавиць джінглів у США.

Історичну Батьківщину відвідала лише єдиний раз у 1983 р. разом з мамою, не афішовано і тихо, без творчих зустрічей та концертів (на той час її пісні були заборонені в Україні), вони були у Львові, Івано-Франківську та інших містах Західної України. Пізніше, у 1996 р. її старша сестра Марія відвідала Україну з фортепіанними концертами та презентувала родину на Міжнародному музичному фестивалі «Київ Музик Фест'96».

Записала два альбоми музики українських пісень: перший диск «Kvitka» або «Songs of Ukraine» («Пісні України»), 1980 р., другий «Two colors» («Два кольори»), 1989 р. Між записами розлучилася з чоловіком композитором-аранжувальником Дж. Кортнером та вийшла заміж за інженера звукозапису Е. Раковіча (1983 р.), проте усі троє працювали над двома українськими альбомами, особливо сприяв їх створенню Е. Раковіч. Для запису альбомів К. Цісик залучила 40 найкращих інструменталістів Нью-Йорка, котрих не могли собі дозволити навіть відомі зірки та витратила понад 200 тис. доларів, партію фортепіано виконала сестра Марія. За словами К. Цісик, альбоми були не бізнес-проектами, а родинною справою та дарунком для всіх українців, як її любов і пам'ять про свою Батьківщину. 1988 р. співачка та її перший диск отримали на фестивалі в Канаді чимало нагород, через два роки на премію «Греммі» в категорії «Contemporary folk» були номіновані обидва альбоми.

К. Цісик неодноразово отримувала запрошення в Україну з концертами (на фестиваль «Червона рута у 1989 р., з нагоди другої річниці незалежності України у 1992 р., від

Світового конгресу українців тощо, проте постійне студійне навантаження стало перепорою в запланованих гастрольних турах.

Співачка працювала над третім україномовним альбомом з колисковими (серед них і ті, що завжди співала своїй дитині), однак її життя за 5 днів до 45-річчя обірвалося передчасно після семирічної боротьби з хворобою (рак молочної залози, від якого померли її мама у 1994 р. та її рідна сестра Марія у 2003 р.).

Останньою піснею, записаною К. Цісик є «Журавлі» на сл. Б. Лепкого, що стала символом її трагічної долі...

*Більше про **Квітку Цісик** дивитися у джерелах:*

1. Квітка Цісик – інтерв'ю Записане Олександром Горностаєм та Іринеем Юрчуком (камера). Нью-Йорк, 1992 рік. URL.: https://twitter.com/eduard_drach/status/1379349243010371585
2. Козак Л. «Я мріяла, що в Україні мене почують...». Історія Квітки Цісик. ZAXID.NET. 14 березня 2013 року. URL.: https://zaxid.net/ya_mriyala_shho_v_ukrayini_mene_pochuyut_n1280275
3. Коляда І., Коляда Ю., Юрчишин П. Квітка Цісик. Гол. редак. О. В. Красовицький, худож.-оформлювач О. А. Гугалова-Мешкова. Харків: Фоліо, 2019. 128 с. (Серія «Знамениті українці»).
4. Корчова О. Міф Квітки. Як американська співака стала «голосом України». Український тиждень. № 15 (283). 12-18 квітня 2013 р.
5. Кундис Р. Ю. Квітка Цісик: хореографічна інтерпретація творчості. Р. Ю. Кундис, Н. В. Кіптілова, С. О. Домазар. Молодий вчений, 2018. № 10 (1). С. 172–176.
6. Хоменко В. Квітка Цісик співала «білим голосом» – українцям покажуть документалку про невідоме життя співачки. Газета по-українськи. Gazeta.ua. 3 квітня 2013 р. URL.: https://gazeta.ua/articles/culture/_kvitka-cisik-spivala-bilim-golosom-ukrayincyam-pokazhut-dokumentalku-pro-nevidome-zhittya-spivachki/490756
7. Цісик Квітка. Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ). Париж, Нью-Йорк, 1984. Том 10. С. 3675–3690.
8. Чаус О. Квітка Цісик навіть чоловіка-американця вчила українській мові, щоб разом із ним приїхати на Батьківщину. Україна Молода, 2010. № 62 (3 квітня).

~~~~~

11 квітня 65 років від дня народження **Ганни Олексіївни Гаврилець** (1958–2022), композитора, педагога, громадського діяча, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, заслуженого діяча мистецтв України, професора Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського.

Народилася на Буковині, в с. Видинів Снятинського району Івано-Франківської області. В сім'ї не було музикантів, але всі любили співати. Початкову музичну освіту отримала в земляка – автора унікальної системи розвитку музичного слуху Василя Куфлюка. Закінчила Львівську середню спеціалізовану музичну школу-інтернат ім. С. Крушельницької, де навчалася композиції у Володимира Флиса, Львівську державну консерваторію ім. М. В. Лисенка за спеціальністю композиція (клас професора Володимира Флиса) й аспірантуру Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського (клас професора Мирослава Скорика).

З 1992 р. почала викладацьку діяльність у Національній музичній академії України. Як педагог виховала плеяду відомих композиторів, музикознавців і диригентів.

Г. О. Гаврилець лавреат фестивалю «Червона рута» (1989), Міжнародного конкурсу композиторів Іванни та Мар'яна Коців (1995), Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка за музично-сценічне дійство «Золотий камінь посіємо» (1999), володар Гран-Прі конкурсу «Духовні псалми III тисячоліття» у рамках хорового фестивалю «Золотоверхий Київ» (2001), лавреат мистецької премії «Київ» ім. А. Веделя (2005), нагороджена орденом Святого Рівноапостольного Князя Володимира (2005). Упродовж останніх років очолювала журі з присудження мистецької премії ім. М. В. Лисенка, входила до складу журі Мистецької премії «Київ» ім. А. Веделя, була членом оргкомітету міжнародних фестивалів «Музичні прем'єри сезону», «Київ Мюзик Фест» а також, з початку 1990-х рр. одним із організаторів «Міжнародного форуму музики молодих».

Г. О. Гаврилець є автором різножанрових творів: симфонічних, камерно-інструментальних, вокальних та хорових. Нею створені три симфонії, дві симфонічні поеми, концерт для альту з оркестром, твори для струнного оркестру «Canticum» і «A-corda», камерно-інструментальні твори, вокальні твори на вірші Бориса Олійника, Миколи Вінграновського, Ліни Костенко, Дмитра Павличка, Василя Симоненка та ін. Серед хорових творів, які виконують провідні колективи України та зарубіжжя, композиції різних форм – від мініатюри до великих полотен кантатно-ораторіального жанру («Stabat Mater», «Miserere»).

Вагоме місце у творчому доробку композиторки посідає жанр обробки української народної пісні, у якому авторка звертається до глибинних народнопісенних джерел різних регіонів України. Серед цих творів найвизначніші – музично-сценічне дійство «Золотий камінь посіємо», написане для Ніни Матвієнко, фолк-концерт для жіночого хору на народні тексти «Кроковеє колесо», ораторія «Барбівська коляда», хор «Засвічу свічу».

Багато її творів написані на духовно-релігійну тематику. До біблійних образів вона звертається в літургійних творах «Херувимська», «Тебе поєм», духовних псалмах «Блаженний, хто дбає про вбогого...», «Боже мій, нащо мене Ти покинув?», «До Тебе підношу, мій Господи, душу свою...», хоровий концерт на канонічні тексти «Нехай воскресне Бог!» та ін.

Музика Г. О. Гаврилець приваблює високою духовністю, щирістю висловлювання, яскравим інтонаційним матеріалом, чіткістю й вивіреністю всіх структурних компонентів музичної драматургії. Яскрава образність, національна самобутність композиторки сприяли визнанню її творів і виконанню їх на концертних майданчиках України та зарубіжжя, міжнародних фестивалях в Україні, Канаді, Бельгії, Нідерландів, Данії, Алжиру, Словаччини, Вірменії, Литві, Польщі, США, Швейцарії, Франції тощо. Вони також записані провідними музикантами світу на компакт-диски та у фонди радіомовлення. Її твори виконують відомі

оркестри: Національний заслужений академічний симфонічний оркестр України, Заслужений академічний естрадно-симфонічний оркестр України, Заслужений академічний симфонічний оркестр Національної радіокомпанії України, Державний камерний ансамбль «Київські солісти», Національний ансамбль солістів України «Київська камерата»; хори: «Думка», «Київ», «Кредо», «Павана», «Хрещатик», Державна академічна чоловіча хорова капела імені Л.М. Ревуцького, струнний квартет «Гармонії світу» (Одеса), Київський квартет саксофоністів; солісти: Ніна Матвієнко, Дмитро Гаврилець, Йозеф Єрмін, Оксана Рапіта, Юрій Кот, Жанна Боднарук, Віталій Свирид.

Померла видатна українська композиторка 27 лютого 2022 р., на третій день військової агресії росії проти українського народу, нездорове серце Ганни не змогло витримати жахіття війни, воно перестало битися у київській квартирі під звуки сирен та вибухів російських снарядів... На пошану видатної композиторки ансамбль студентів та випускників Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка під орудою диригентки Інни Торбич виконав Псалом 61 «Тільки в Богові спокій душі моєї». У контексті українського сьогодні текст і музика твору утверджують непохитну віру у Божому захисті і спасінні для України і її народу.

Похована Г. О. Гаврилець у м. Львові на полі № 2 Личаківського цвинтаря.

Більше про Ганну Олексіївну Гаврилець дивитися у джерелах:

1. Бенч О. Фольклорні архетипи у хоровій творчості Ганни Гаврилець. Композитор і сучасне соціокультурне середовище: зб. наук. статей. НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ: Родовід, 2009. Вип. 75. С. 57–70.
2. Гаврилець Ганна Олексіївна. Українська музична енциклопедія. Т. 1: [А–Д]. Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ НАНУ, 2006. С. 425–426.
3. Кияновська Л. Українська музична культура: навч. посіб. Львів : Тріада плюс, 2008. С. 290.
4. Муха А. Композитори України та української діаспори. Київ. 2004. 352 с.
5. Нискогуз І. Особливості трактування українського фольклору в ораторії «Барбівська Коляда» Ганни Гаврилець. Музикознавчі студії: зб. наук. статей. ЛНМА ім. М. В. Лисенка. Львів, 2014. Вип. 32. С. 183–191.
6. Сухомлінова Т. П. Псалом у творчості Ганни Гаврилець. Проблеми сучасності: мистецтво, культура, педагогіка: зб. наук. праць. ЛДКіМ. Луганськ, 2011. Вип. 22. С. 227–237.

~~~~~

13 квітня 205 років від дня народження **Марка Даниловича Соколовського** (Марек Конрад) (1818–1884), українського гітариста-віртуоза польського походження, композитора.

Народився в м. Погребищі Вінницької області у Надросі (за іншими джерелами у с. Спичинці Погребищенського району), на той час у складі Київської губернії Бердичівського повіту, у знатній польській родині.

У шестирічному віці М. Д. Соколовський знайшов дома на горищі маленьку гітару, з якою не розлучався. Батьки не схвалювали таке захоплення (та навіть не могли подумати, що в майбутньому саме завдяки гітарі їх син досягне великої європейської слави й світового визнання), відтак сприяли з раннього дитинства його навчання гри на фортепіано, скрипці та віолончелі. Однак остаточно його підкорила іспанська шестиструнна гітара, звучання якої почув від заїжджих у місто циган. Всупереч батьківському незадоволенню стосовно його захоплення цим музичним інструментом, який скомпрометує їх знатну родину, майбутній віртуоз таки придбав собі гітару. Через наростаючий конфлікт з батьками М. Д. Соколовський залишив дім та пристав до табору мандруючих циган, у яких і взяв перші, вагомі для його становлення уроки гри на гітарі. Вони стали базою для подальшого самостійного оволодіння виконавським мистецтвом, удосконаленням майстерності якого обдарований музикант займався упродовж усього життя.

Переїхавши до м. Бердичева самостійно оволодів виконавською майстерністю за допомогою друкованих шкіл М. Джуліані, Л. Леньяні, К. Мерца та ін. Його тридцятип'ятирічна концертно-виконавська діяльність залишила яскравий слід в історії гітарного мистецтва. Навчався М. Д. Соколовський у м. Вільно (нині м. Вільнюс). Тріумфальну концертну діяльність розпочав в м. Житомирі в театрі м. Комбурлея у 1841 р. (виконував концерт Ф. Каруллі, e-moll). Виступ мав великий успіх, що зміцнило віру у правильність свого вибору щодо гітари. Також концертував у м. Вільно, Києві, Одесі, Москві, Петербурзі тощо. Наприкінці 40-х рр. повернувся на батьківщину та кілька років посилено займався вдосконалення своєї майстерності гри на інструменті.

На початку 50-х рр. XIX ст. гітарист продовжив свою успішну концертну діяльність, давав сольні концерти, виступав з фортепіано, з оркестром. Збирав захопливу публіку в переповнених (понад тисяча чоловік) найпрестижніших концертних залах Європи (Берлін, Брюссель, Варшава, Відень, Дрезден, Краків, Лондон, Мілан, Париж та ін.), а також у різних містах України, Литви та Білорусі.

М. Д. Соколовський був чудовим інтерпретатором музики М. Джуліані, Л. Леньяні, Ф. Каруллі. Виконував власні переклади творів Й. Мерца, Ф. Шопена та ін. До його

композиторської спадщини належать полонези, мазурки, вальси та чимало п'єс для гітари. На жаль, багато творів митця залишилися невиданими.

Паралельно з виконавською діяльністю працював над відкриттям класу гітари у вищому мистецькому закладі. У 70-х рр. XIX ст. виступи віртуоза стали рідшими у зв'язку з хворобою артиста. Останній прощальний концерт маестро дав 1877 р. у Петербурзі у залі Придворної співочої капели. Через стан здоров'я він не зміг більше вийти на сцену, відтак повністю занурився у педагогічну діяльність. Був меценатом, свої величезні гонорари здебільшого віддавав на навчання талановитої молоді.

Гра М. Д. Соколовського вражала сучасників, котрі дарували захоплюючі овації й похвали, що навряд випадали на долю ще якого-небудь гітариста. У Відні 1859 р. маестро отримав диплом, в якому йменувався першим гітаристом Європи. За поетичність, натхненність гри та віртуозність французи називали його «Паганіні гітари», італійці – «Боттезіні гітари», англійці – «королем гітари», німці – «великим артистом», музичний критик М. Малібран «Громадянином світу». Німецький критик Е. Етінгер називав М. Д. Соколовського «Байроном гітари», вважаючи, що його гра «вселить життя навіть у камінь» [4; 5]. Композитор О. І. Дюбук після концерту захоплено зауважував: «Якби ви послушали, як він виконував Шопена, ви би подумали, що Шопен писав виключно для гітари» [там само]. Його виконавське мистецтво відрізнялося окрім віртуозної техніки гри і глибоким розумінням музики тонким чуттям стилю, ніжною співучістю, грайливою легкістю, яскравою емоційною виразністю, емоційною безоднею почуттів, багатством тембрових фарб, його музикальність й талант підкорював та чарував найвибагливіших слухачів і найприскіпливіших критиків.

Останні роки життя провів у м. Вільнюсі, де помер та похований (неподалік від литовського композитора і художника М. К. Чюрльоніса).

Більше про Марка Даниловича Соколовського дивитися у джерелах:

1. Александров І. Чарівні звуки гітари Соколовського. Житомир і житомиряни. 24 січня 2020 р. URL.: <https://zt.20minut.ua/kul-tura/charivni-zvuki-gitari-sokolovskogo-11021433.html>
2. Білецька М., Сопіна Я. Історіогенеза класичної гітарної школи в Україні. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. № 1 (20), 2018. С. 23–28. URL.: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/409292.pdf>
3. Гальчак С. Подільські сторінки в біографіях Д. Конрада та М. Соколовського. Тези доп. 16-ї Вінниц. обл. іст. краєзн. конф. Вінниця, 1997. С. 83–85.
4. Марко Данилович Соколовський. До 185-річчя від дня народження гітариста-віртуоза (1818–1884). Укладачі: В. Мельник, М. Спиця, Ред. М. Спиця. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва, Погребищенська центральна бібліотека. Вінниця, 2003. URL.: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/marko-danilovich-sokolovskij>
5. Соколовський Марко Данилович (Марек Конрад). Видатні люди, 17 січня 2012 р. URL.: https://www.famous-people.pp.ua/2012/01/blog-post_17.html
6. Ходаківський О. Видатний співець гітари з Волині: [уродж. м. Погребище]. Матеріали Всеукр. наук.-краєзн. конф., присв. 180-річчю Житомир. ОУНБ. Житомир, 1996. С. 208–210.

29 червня **135 років** від дня народження **Тадея** (Тадеуша) **Станіславовича Маєрського** (1888–1963), українського композитора, піаніста, педагога, музично-освітнього діяча.

Здобув освіту на філософському факультеті Львівського університету та в Консерваторії Галицького музичного товариства (м. Львів, 1911 р.) по класах фортепіано і композиції у польського композитора, представника Молодої Польщі у музиці Л. Ружицького. У 1912–1914 рр. виконавську майстерність удосконалював в Лейпцігській консерваторії (Німеччина) у німецького піаніста і композитора Й. Пембауера.

Працював викладачем фортепіано і методики фортепіанної гри в Консерваторії Галицького музичного товариства з 1920 р., з 1927 р. професор вищого та концертного курсів Галицького музичного товариства. Був викладачем загального фортепіано у Львівській державній консерваторії (1939–1941 рр. та 1944–1955 рр.) та класу спеціального фортепіано (з 1955 р.), де працював до кінця життя. Серед його найвидатніших учнів – А. Є. Дунда, В. П. Задерацький, Л. О. Компанієць, Л. З. Мазепа, Г. Мозер, А. Нікодемівич, Е. Чехаровська та ін.

У 1910–1920 рр. активно займався виконавською діяльністю, концертував як соліст і концертмейстер у Польщі та Європою. Здійснив турне західноєвропейськими столицями (Белград, Відень, Будапешт), де акомпанував братові – тенору, артисту Паризької опери Яну Маєрському. Також провів цикл концертів зі співачкою А. Яновською у м. Львові 1923 р. Від 1927 р. виступав у складі тріо з С. Кребсом та А. Шмаром, також в ансамблі з віолончелістом Д. Данчовським.

Заснував Товариство аматорів музики і опери 1931 р. З 1930-х рр. зосередився на педагогічній та композиторській діяльності, часто виступав як музичний критик.

У 1948 р. композитора було звинувачено у «формалізмі», що супроводжувалося усіма негативними, характерними для «соцреалізму» критичними наслідками.

Помер та похований у м. Львові.

Композиторська спадщина митця охоплює різні жанри вокальної та інструментальної музики, однак тяжів до не програмної інструментальної музики (хорових творів немає). Найкраще виявляв себе у лірико-драматичній сфері, для якої характерна глибина особистого висловлювання, виразно-рельєфний показ образно-емоційного змісту. Більшість творів композитора мають тональну гармонію, достатньо хроматизовану й насичену модуляціями. На різних етапах творчості його музика і спосіб вираження зазнавали істотних змін. У 1930-х рр. Т. С. Маєрський зацікавився додекафонною технікою та спробував застосовувати її у своїх творах. Разом з польським композитором-авангардистом і музикознавцем

Ю. Кофлером вони стали першими та єдиними музикантами не лише у Львові, але й загалом у цілій Польщі, котрі опанували цю складну новаторську композиторську техніку (*Додекафонія* – дванадцятитоновна техніка музичної композиції, співвідносних лише між собою тонів, винайдена австрійським композитором єврейського походження А. Шенбергом на початку 1920-х рр.). Центральним додекафонним твором Т. С. Маєрського є «Симфонічні етюди» (1934 р.) для великого оркестру, які з великим успіхом виконувалися у м. Львові та Базелі (Швейцарія). Композитор використовує і традиційні для тональної музики способи розвитку.

Також з під пера композитора вийшли фортепіанні цикли: «Прелюдії та фуги» (1934 р.), чотири Прелюдії (1935 р.), «Музичні картинки» (1948 р.), «Сюїта» («Полонез», «Мазурка», «Колискова», «Краков'як», 1951 р.), «Експресії» (1957 р.), «Два етюди» (присвята М. Крушельницькій, 1963 р.), фортепіанний квінтет «Пам'яті М. Карловича» (1953 р.), «Варіації» та ін. Композитору належать музична комедія на власне лібрето «Місс Елліс» («Блакитний вітер»), 1915 р., 1930 р.; музика до вистав Е. Ростана «Далека принцеса» (1928 р.) та П. Рибіцького «Снігова ніч»; оркестровка незакінченої опери М. Д. Леонтовича «На русалчин Великдень»; чотири твори для органа (1953 р.); чимало творів для голосу і фортепіано, для скрипки з симфонічним оркестром та скрипки соло та ін. Крім того, Т. С. Маєрський є автором музично-педагогічних праць: «Школа гри на фортепіано», «Методологія гри на фортепіано», низки публікацій про життєтворчість композиторів.

Музика композитора являє собою цілісно-індивідуальне явище та потребує глибшого вивчення й безсумнівно заслуговує на виконання.

Більше про Тадея Станіславовича Маєрського дивитися у джерелах:

1. Кашкадамова Н. Б. Фортеп'янке мистецтво у Львові: Статті. Рецензії. Матеріали. Тернопіль, СМТ «Астон», 2001. 400 с. : іл.
2. Лабанців-Попко З. Сто піаністів Галичини. Львів, НТШ ім. Шевченка, 2008. 223 с.
3. Маєрський Тадеуш Станіславович. Українська музична енциклопедія. Т. 3: [Л–М]. Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ НАНУ, 2011. С. 264.
4. Попко З. Н. Маєрський Тадеуш (Тадей) Станіславович. Енциклопедія сучасної України. URL.:
https://web.archive.org/web/20170918063729/http://esu.com.ua/search_articles.php?id=57772

*13 липня 85 років від дня народження **Мирослава Михайловича Скорика** (1938–2020), композитора, музикознавця. лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка (1987), народного артиста України (1988), Героя України (2008).*

М. М. Скорик народився у м. Львові. Дідусь композитора, Володимир Охримович, був відомим українським фольклористом, громадським та політичним діячем. Бабуся, Олена Крушельницька-Охримович, була рідною сестрою видатної оперної співачки Соломії Крушельницької. Мати композитора, Марія-Соломія Охримович-Скорик, навчалася у Відні. Батько закінчив філософський факультет Віденського університету, займався історією та етнографією, працював науковим співробітником у Львівському відділенні Академії наук УРСР. Перше знайомство з музикою Мирослав отримав у родинному колі, батько грав на скрипці, мати – на фортепіано. Велику роль у житті майбутнього композитора відіграла Соломія Крушельницька, яка виявила у нього абсолютний слух і спрямувала на вибір майбутньої професії музиканта.

У 1945 р. почав навчання в Львівській музичній школі-десятирічці при Львівській державній консерваторії ім. М. В. Лисенка (тепер Львівська середня спеціалізована музична школа-інтернат ім. С. Крушельницької).

1947–1953 рр. сім'я Скориків провела у вигнанні в м. Анжеро-Судженськ Кемеровської області через старшого брата Скорика, який воював у лавах дивізії «Галичина», що не могло бути непоміченим у радянській владі. Родина змогла повернутися в Україну лише після смерті Й. Сталіна.

У 1955–1960 рр. навчався у Львівській державній консерваторії ім. М. В. Лисенка у класі композиції А. М. Солтиса, у класі історії та теорії музики у С. П. Людкевича, у 1960–1963 рр. в аспірантурі Московської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського у Д. Б. Кабалевського. Після навчання викладав у Львівській консерваторії, паралельно працював над музикою до кінофільму «Тіні забутих предків». Цей фільм здобув кубок кінофестивалю у Римі, а 1966 р. – золоту медаль в Салоніках.

До кінця 1980-х рр. М. М. Скорик викладав у Київській та Львівській консерваторіях. Серед його учнів композитори: Є. Ф. Станкович, І. Ф. Карабиць, Г. О. Гаврилець, Й. О. Балакаускас, О. П. Кива, В. І. Степурко, О. В. Козаренко, Б. О. Фроляк, В. Ф. Теличко, І. В. Небесний, Л. В. Горова, В. Д. Зубицький та ін.

90-ті рр. М. М. Скорик провів за кордоном – працював у США та Австралії, в кінці 1990-х рр. повернувся в Україну, де продовжив викладацьку діяльність у Київській та Львівській консерваторіях. Повернення композитора ознаменувалося знаковим твором – оперою «Мойсей», яка була приурочена до єдиного в історії візиту Папи Римського в Україну, і профінансована Ватиканом. Опера ставилася на сценах декількох українських оперних театрів.

У 2005–2010 рр. разом з Є. Ф. Станковичем очолював спілку композиторів України. У період президентства В. А. Ющенка обидва композитори здобули почесне звання Героя України. У 2011–2016 рр. М. М. Скорик був художнім керівником Національної опери України. У своїй творчості поєднував традиції класичної музики з українським національним колоритом, продовжував традиції львівської композиторської школи. Композитор є автором монументальних творів, серед яких Духовний концерт для змішаного хору а capella і солістів, опера «Мойсей» за однойменною поемою І. Я. Франка, кантата «Гамалія» на вірші Т. Г. Шевченка для мішаного хору, солістів і симфонічного оркестру, концерти № 3, 4, 5 для скрипки з оркестром, літургії св. І. Златоуста тощо. Створив перший український твіст «Не топчуть конвалій», музику до кінофільмів «Тіні забутих предків», «Жива вода», «Високий перевал» (саме в цій стрічці уперше прозвучала його «Мелодія»), «Нам сурми не грали, коли ми вмирали» та ін. Був ініціатором і співзасновником багатьох міжнародних музичних

фестивалів, зокрема «Музика українського зарубіжжя», Дні американської та української музики у м. Львові, «Пам'яті жертв голодомору – композитори України», міжнародний фестиваль сучасної музики «Контрасти» (голова мистецької ради фестивалю), очолював український міжнародний фестиваль «Київ Музик Фест». У день 80-річчя композитора у Львівській опері з успіхом поставлено його балет «Повернення Баттерфляй».

М. М. Скорик помер 1 червня 2020 р. в м. Києві, на 81-му році життя. Похований на Личаківському кладовищі (поле № 13) у м. Львові.

*Більше про **Мирослава Михайловича Скорика** дивитися у джерелах:*

1. Івахова К. Фортепіанна творчість Мирослава Скорика (художньо-дидактичний концепт). Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2013. 232 с.
2. Кияновська Л. Мирослав Скорик: людина і митець. Львів : Незалежний культурологічний журнал «І», 2008. 588 с.
3. Кияновська Л. Мирослав Скорик : біографія. Харків : ЛА «Час читати», 2021. 124 с.
4. Полибіна-Малишкіна І. Нові музично-теоретичні ідеї та композиторська творчість М. Вериківського та М. Скорика. Українське музикознавство. Київ : Музична Україна, 1991. Вип. 26. С. 198–215.
5. Щириця Ю. П. Мирослав Скорик. Київ : Музична Україна, 1979. 56 с.

~~~~~

*31 серпня 130 років від дня народження **Нестора Остаповича Нижанківського** (1893–1940), композитора, хорового диригента, педагога і музичного діяча.*

Народився в м. Бережани на Станіславщині (тепер Івано-Франківської області) в родині відомого композитора, диригента, музичного і громадського діяча, священника о. Остапа Нижанківського. Навчався в гімназії у Стрию. Музикою почав займатися приватно у молодого піаніста Т. Шухевича, з теоретичних предметів у С. Людкевича і гармонії у А. Хибінського. Зустріч зі співаком М. Менцінським, який перебував тоді в zenіті європейської слави, остаточно переконала його у виборі майбутньої професії. На концерті звучало тенорове соло з кантати М. Лисенка «Радуйся, ниво неполитая» і новий твір Н. О. Нижанківського на слова С. Яричевського – мішаний хор «Піскар» у супроводі фортепіано. Після концерту славетний співак, відчувши обдарованість Нестора, переконав його батька у необхідності професійної музичної освіти для сина.

З початком першої світової війни Н. О. Нижанківський виїхав до Відня, де вступив до Віденської музичної академії і був прийнятий на безоплатне навчання в клас фортепіано проф. Є. Лялевича та теорії музики відомого тоді австрійського композитора Й. Маркса. У 1926 р. закінчив Празьку консерваторію у В. Новака. З 1928 р. почав викладати у Вищому музичному інституті у м. Львові курс фортепіано та музично-теоретичні предмети – контрапункт, аналіз музичних форм, сольфеджіо, інструментознавство. Зі спогадів його колишніх учнів, а згодом відомих музикантів – композитора І. Соневицького, піаністів Р. Климкевича, Д. Колесси-Залеської, В. Кисілевської, О. П'ясецької-Процишин, співаків М. Скала-Старицького і О. Нижанківського (сина композитора) постає портрет Н. О. Нижанківського-педагога: ерудованого, закоханого в музику, переконаного патріота, вимогливого аж до суворості, а одночасно інтелігентного, безпосереднього в спілкуванні з учнями, навіть жартівливого. Усі підкреслювали його вміння захопити аудиторію, викликати зацікавлення предметом вивчення, що згодом кожному з учнів допомогло у професійному становленні.

Н. О. Нижанківський був членом музикологічної секції НТШ (Наукового Товариства ім. Т. Г. Шевченка), музичним критиком газети «Українські Вісті», співorganizатором і першим головою Союзу Українських Професійних Музик (СУПРОМ).

Музика Н. О. Нижанківського витончена і сповнена ліричних образів. Особливо яскраво це виражено у його романсах («Жита» й «Прийди, прийди» на слова О. Олеся, «Снишся мені» на слова Б. Лепкого), а також фортепіанних п'єсах («Вальс», «Інтермеццо» «Спомин»), поетичному хорі «Галочка» на слова М. Обідного. З початку 1920 р. у його музичних творах дедалі помітнішою стала епічна виразність, зокрема у солоспіві «Граї, трембіто» на слова Р. Купчинського. Вершиною втілення епічного змісту була його хорова поема «Наймит» на слова І. Франка (1933), в якій композитор музичними засобами відобразив мрію українців про свободу для всіх і кожного. Успішною була робота Н. О. Нижанківського для театральних вистав, зокрема його музика до комедії Ю. Косача «Кирке з Льолею», яку поставив Театр ім. І. Котляревського у м. Львові в 1938 р.

У доробку Н. О. Нижанківського є твори для дітей: «Марш горобчиків», «Староукраїнська пісня», «Коломийка», «Івасько грає на чельо», «Гавот ляльки». Працював композитор над обробкою народних, стрілецьких пісень: «Чом ти мені, дівчино мила», «Ой зацвіла черемшина», «Ой у полі», «Про Нечая», «Ой там за горою», «Прийди, прийди», «Засумуй, трембіто».

Входження до м. Львова більшовицьких військ у вересні 1939 р., прилучення Галичини й Волині до Радянського Союзу внаслідок пакту Молотова-Ріббентропа приголомшило Н. О. Нижанківського. Він ще деякий час імітував видимість якоїсь діяльності: з співачкою М. Сабат-Свірською виступив протягом вересня-листопада в концертах з нагоди відкриття державного університету у м. Львові, в клубі письменників на вул. Коперника, 42, по радіо з програмою старогалицьких пісень тощо. Але пристосуватися до нових окупаційних умов не зміг. 5 січня 1940 р. сім'я покинула рідну землю. Однак для Н. О. Нижанківського не існувало поняття свободи поза Україною, життя втратило сенс. Підкошений хворобою й душевним потрясінням організм не витримав навантажень: у таборі для переселенців у м. Лодзі тяжко захворів і помер у шпиталі 10 квітня 1940 р. Був похований у Лодзі на цвинтарі на Долах. Більше сорока років простояла на чужині могила з написом: «Україно, Україно, ось де твої діти». І лише у 1993 р. з ініціативи сина композитора, співака Олега

Нижанківського, і за підтримки українського уряду останки композитора були перевезені в Україну й перезаховані в Стрию біля могили батька, О. Нижанківського.

*Більше про **Нестора Остаповича Нижанківського** дивитися у джерелах:*

1. Булка Ю. Нестор Нижанківський. Київ: Муз.Україна, 1972. 39 с. (Серія «Творчі портрети українських композиторів»).
2. Кальмучин-Дранчук Т. Фортепіанна творчість Нестора Нижанківського в контексті професійного розвитку музичного мистецтва Галичини першої половини ХХ ст. Музична україністика і світовий контекст, 2004. С. 23–30.
3. Козачук О. С. Мистецький простір Нестора Нижанківського: до 120-річчя від дня народження. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія Теорія і методика мистецької освіти, 2014. С. 26–31.
4. Молчанова Т. Гідний спадкоємець батьківських традицій: до 120-річчя від дня народження композитора, музично-громадського діяча Нестора Нижанківського. Дзвін, 2013. № 9. С. 95–98.
5. Нижанківські – родина українських діячів музичної культури: Нестор Остапович Нижанківський (31.08.1893–12.04.1940). Митці України: енциклопед. Довідник, 1992. С. 422.

~~~~~

*8 вересня **125 років** від дня народження **Наталії Михайлівни Ужвій** (1898–1986), української актриси театру і кіно, народної артистки СРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка*

Народилася в м. Любомлі на Волині в у багатодітній селянській родині (найстарша серед семи дітей). До 1912 р. сім'я Ужвій жила в робітничому селищі Брудно, поблизу Варшави. Навчалася в залізничному та у міському училищі. Працювала швачкою, але продовжував самосвіту. В 1914 р. екстерном склала іспити на звання сільської вчительки та розпочала педагогічну діяльність.

Брала участь в аматорському гуртку у м. Золотоноша (перша роль – у п'єсі Г. Запольської «Мораль пані Дульської»). На початку 1920 р. гурток було реорганізовано на пересувний театр у складі агітбригади при Наркомосі УСРР. У грудні 1921 р. керівник Золотоніського відділу народної освіти І. Мойся (псевдоним Іван Ле) направив Ужвій до м. Києва на інструкторсько-режисерські курси. У 1922–1925 рр. навчалася в Драматичній

студії при Першому державному драматичному театрі УРСР ім. Т. Г. Шевченка в м. Києві (наставник – І. Мар'яненко) і виступала на його сцені у допоміжній трупі. У 1925–1926 рр. працювала в Одеському Державному українському драматичному театрі. В м. Одесі зіграла першу роль у кіно – Галі Домбровської у фільмі «ПКП».

У 1926 р. Н. М. Ужвій переходить до харківського театру «Березіль», що об'єднував навколо себе майбутній цвіт української сцени – Л. Курбаса, А. Бучму, М. Крушельницького, О. Сердюка, І. Мар'яненка та ін. З 1936 р. актриса працює в Київському українському драматичному театрі ім. І. Я. Франка.

Уроки Великої Вітчизняної війни Н. М. Ужвій разом з театром перебувала в евакуації – спочатку в Тамбові, а згодом у Семипалатинську і Ташкенті. З концертними бригадами вона побувала на багатьох фронтах, виступаючи і на передових позиціях, і в санчастинах.

У 1943 р. актриса знімається у кінофільмі Марка Донського «Райдуга» (за однойменною повістю В. Василевської), що приніс їй славу й любов мільйонів глядачів. Прем'єра фільму відбулася 24 січня 1944 р. і стала сенсацією. «Райдуга» поставила Ужвій на недосяжний раніше п'єдестал. Картина була відзначена Головним призом асоціації кінокритиків США і Вищою премією газети «Daily News» «За кращий іноземний фільм в американському прокаті 1944 року», а також призом Національної ради кінооглядачів США. За цю роботу Н. М. Ужвій отримала звання народної артистки СРСР.

У повоєнні роки плідно працює над образами своїх сучасниць у п'єсах О. Корнійчука, А. Якобсона, О. Васильєва, В. Собка.

Творчу працю Н. М. Ужвій відзначено багатьма високими державними нагородами, актрису було удостоєно звання народної артистки СРСР та Героя Соціалістичної Праці.

Актриса померла 22 липня 1986 р. Похована в м. Києві на Байковому кладовищі. На будинку по вул. Городецького, б. 17 в м. Києві (де мешкала актриса в останні роки), неподалік від театру ім. І. Франка, встановлено меморіальну дошку.

*Більше про **Наталію Михайлівну Ужвій** дивитися у джерелах:*

1. Енциклопедія історії України : у 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2013. Т. 10 : Т – Я. С. 211.
2. Кисельов Й. М. Поетеса української сцени : Життя і творчість народної артистки СРСР Н. М. Ужвій. 2-е вид. К. іїв : Мистецтво, 1987. 186 с.
3. Колесніченко-Братунь Н. Р. Ужвій. У піжмурки з долею. Київ : Фоліо, 2020. 128 с.
4. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва : монографія. Ч. II. Івано-Франківськ : Плай ПНУ ім. В. Стефаника, 2012. 360 с.
5. Провідники духовності в Україні : довідник. Ред. І. Ф. Курас. Київ : Вища школа, 2003. 783 с.

~~~~~

1 жовтня 120 років від дня народження **Володимира Самійловича Горовиця** (1903–1989), видатного українського та американського піаніста ХХ століття, «короля королів піанізму».

Народився у м. Києві в родині заможного київського інженера Самуїла Горовиця, який був сином відомого київського мецената Йоахима Горовиця. Першою вчителькою музики була його мама, яка навчалась у Київському музичному училищі в класі видатного викладача-піаніста Володимира Пухальського. В. С. Горовиць закінчив Київське музичне училище (клас викл. В. Пухальського), згодом консерваторію (клас викл. В. Пухальського, С. Тарновського, Ф. Блуменфельда). У 1922–25 рр. гастролював містами України, Росії, Білорусі, Грузії, Вірменії разом зі скрипалем Натаном Мільштейном.

У вересні 1925 р. В. С. Горовиць отримав можливість виїхати до Німеччини на навчання, де швидко завоював популярність як концертуючий піаніст. З 1928 р. проживав у США (1944 р. отримав американське громадянство). 12 січня 1928 р. піаніст блискуче виступив у Карнегі-холі в Нью-Йорку. Далі з успіхом гастролював містами США. В січні 1931 р. грав концерт у Білому Домі.

Наступні роки, живучи в США, Парижі й Швейцарії, піаніст інтенсивно концертував і записувався. Число його концертів за рік сягало до ста, а за кількістю випущених платівок він незабаром перевершив більшість сучасних піаністів.

У 1933 р. одружився з Вандою Тосканіні, донькою славетного диригента Артуро Тосканіні. У цьому ж році у них народилась єдина дочка – Соня (загинула у 1975 р.).

Практично все життя (з перервами у 1953–1965 та 1974–1979 рр.) В. С. Горовиць вів активну концертну діяльність. Репертуар піаніста був надзвичайно широкий – від творів Доменіко Скарлатті до Сергія Прокоф'єва, значне місце у репертуарі займали його авторські транскрипції популярних творів. Гра піаніста відрізнялася блискучою віртуозністю та феноменальною технікою.

Майже двадцять років тривала дружба митця з композитором С. В. Рахманіновим. В. С. Горовиць залишався єдиним інтерпретатором творів С. В. Рахманінова, який удостоївся авторського схвалення.

Взаємини піаніста та радянської влади були трагічними. Після еміграції радянська влада неодноразово погрожувала В. С. Горовицю, у 1930-х рр. у концтаборах СРСР загинули його брат та батько.

З 1985 р. почався останній період виступів В. С. Горовиця. Він відвідав СРСР лише у 1986 р., після 61-річної перерви (з тріумфальним успіхом пройшли його виступи у Москві та Ленінграді). До м. Києва він не міг приїхати, в цей період сталася чорнобильська трагедія

1986 р. Останній концерт піаніста відбувся в Гамбурзі (1987), місті, яке стало першим у його європейській виконавській кар'єрі.

З 1962 по 1989 рр. В. С. Горовиць отримав 24 премії «Греммі» – музичної премії Американської академії звукозапису, що є однією із найпрестижніших нагород у сучасній музиці, яку можна порівняти із премією «Оскар» у кінематографі. Найвищу американську нагороду – Медаль Свободи він отримав 1986 р.

Помер В. С. Горовиць 5 листопада 1989 р. в Нью-Йорку від серцевого нападу. Похований у родинному склепі свого тестя Артуро Тосканіні на кладовищі Cimitero Monumentale у Мілані (Італія).

Спадщина музиканта збереглася до наших днів у вигляді записів. 1995 р. у м. Києві засновано Міжнародний конкурс молодих піаністів пам'яті Володимира Горовиця та Міжнародний благодійний фонд конкурсу (президент Ю. Зільберман). 1998 р. у м. Києві проведено фестиваль «Пам'яті Володимира та Регіни Горовиців». Про життєвий шлях киянина зняли документальний фільм «Останній романтик» (1985). У м. Києві в листопаді 2019 р. одну з нових вулиць у Голосіївському районі названо ім'ям В. С. Горовиця, встановлено меморіальну дошку на вул. М. Коцюбинського у м. Києві.

*Більше про **Володимира Самійловича Горовиця** дивитися у джерелах :*

1. Абліцов В. Галактика «Україна. Українська діаспора: видатні постаті. Київ: КИТ, 2007. 436 с.
2. Герасимова Г. П. Горовиць Володимир Самійлович. Енциклопедія історії України : у 10 т. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. Київ : Наукова думка, 2004. Т. 2 : [Г–Д]. С. 168.
3. Зильберман Ю. А. Владимир Горовиц. Киевские годы. Київ : [б.и.], 2005. 170 с.
4. Зильберман Ю. Семь очерков о Влвдимире Горовице. Киев, 2011. 144 с.
5. Зильберман Ю., Смилянская Ю. Киевская симфония Владимира Горовица. Книга 1. Редактор И. Коханик. Киев : [б и.], 2002. 411 с.
6. Мархайчук Н., Захарова С. Представники родини Горовиців в музичній освіті Харкова (до історії музичної педагогіки в Україні). Актуальні питання мистецької педагогіки: стан, технології, перспективи: Зб. наук. праць. Хмельницький : ХГПА, 2013. С. 127–130.
7. Поліщук Т. Володимир Горовиць: «Я ніколи не граю однаково». День: 07.06.2001. URL.: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/volodimir-gorovic-ya-nikoli-ne-grayu-odnakovo>
8. Турчак Л. І. Творчість Володимира Горовиця у контексті світового мистецтва. Мистецтвознавчі записки, 2019. № 35. С. 33–39.
9. Шевелева М. Володимир Горовиць: Якби я відчув, що нездатний грати, то не ризикнув би з'явитися на сцені. Український інтерес. 01.10.2021. URL.: <https://uain.press/blogs/volodymyr-gorovyts-yakby-ya-vidchuv-shho-nezdatnyj-graty-to-ne-ryzyknuv-by-z-yavytysya-na-stseni-1348436>

~~~~~

13 листопада 110 років від дня народження **Германа Леонтійовича Жуковського** (1913–1976), українського композитора, піаніста, диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР (1958), народного артиста УРСР (1973).

Народився в м. Радзивилів Кременецького повіту Волинської губернії (нині м. Радивилів Рівненської області) у вчительській родині, де любили музику, шанували народні традиції, зокрема музичні.

Закінчив Харківську, а згодом Київську консерваторію по класу фортепіано (1937 р., у К. М. Михайлова) та по класу композиції (1941 р., у Л. М. Ревуцького). На початку Другої Світової війни у вересні 1941 р. Г. Л. Жуковський разом з Г. І. Майбородою та П. І. Майбородою потрапив до концтабору, до Хорольської ями смерті, де було знищено нацистами понад 50 тисяч військовополонених та звідки їм вдалося врятуватися лише завдяки щасливому випадку. У 1941–1944 рр. працював піаністом та диригентом Полтавського музично-драматичного театру, у 1943–1944 рр. – у Кам'янець-Подільському музично-драматичному театрі. 1951–1958 рр. викладав у Київській консерваторії та музичному училищі ім. Р. М. Глієра (теоретичні дисципліни та композицію). Був членом правління (віз 1956 р.) та заступником голови правління спілки композиторів України (від 1967 р.).

Композитор постромантичної традиції, широко використовував у творчості цитування українського музичного фольклору. Основними рисами його музики є рельєфність, виразність, широта мелодичного дихання, імпульсивність та динамічність драматургічного розвитку. Плідно працював у різних жанрах, проте найбільшу увагу приділяв театральному та вокально-симфонічному жанрам.

Автор дев'яти опер, серед яких: «Марина» (за поемою Т. Г. Шевченка), «Честь» (1946 р., лібрето Г. Л. Жуковського і Г. Д. Плоткіна), «Від щирого серця» (1950 р., за романом Є. Мальцева, лібрето В. Багмет, А. Коваленкова), «Перша весна» (1959 р., лібрето В. Багмет), «Контрасти століть», «Поza законом», «Один крок до кохання». Серед інших творів: моноопера «Дружина солдата» (1967 р., лібрето Л. Ошаніна і В. Багмет), чотири балети: «Ростислава» (1955 р., за мотивами народних легенд), «Лісова пісня» (1961 р., лібрето М. Габовича за драмою Лесі Українки), «Дівчина і Смерть» (1971 р., за однойменною поемою-казкою М. Горького), опера-балет «Andante poetico», дитячий балет «Мийдодир»; 10 кантат: «Слався, Вітчизно моя» (1949 р., слова П. Глазового), «Свято в Карпатах» (1949 р., сл. М. П. Стельмаха), «Дніпро шумить» (1957 р., сл. П. Г. Тичини) тощо; вокально-хореографічна поема «Мрії поета», хорова симфонія «Живи і пам'ятай» (1976 р.), твори для

симфонічного оркестру (танцювальна сюїта «Карнавал», «Гуцульське капричіо» та ін.), для інструментів з оркестром (концерт для фортепіано з оркестром та ін.). Перу композитора належать камерно-інструментальні, хорові, вокальні твори, твори для скрипки, фортепіано, віолончелі та хорових колективів (на слова І. І. Неходи, Т. Г. Масенка, М. Т. Рильського, П. Г. Тичини, В. М. Сосюри, А. С. Малишка та ін.).

Крім того, Г. Л. Жуковський працював на Київській кіностудії, створив музику до кінофільмів (до понад 30), серед яких «Щедре літо» (1950), «Доля Марини» (1953), «Співа Україна» (1954), «Зірки на крилах» (1955), «Пропає безвісти» (1956), «Ластівка» (1957), «Матрос зійшов на берег» (1958), «Чумацький шлях» (1959), «Киянка» (1958–1959), «Спадкоємці» (1960), «Люди моєї долини» (1960), «Між добрими людьми» (1962), «Закон Антарктиди» (1962), «Космічний сплав» (1964), «Гадюка» (1965), «Ігор Савченко» (1965), «Мир хатам, війна палацам», «Два роки над прірвою» (1969) та ін.

Його дружина Віолетта Багмет – співачка (сопрано) та поетеса, була солісткою Полтавського (1942–1943 рр.) та Кам'янець-Подільського (1943–1944 рр.) музично-драматичних театрів. Після війни – лібретист опер Г. Л. Жуковського. Після смерті чоловіка дожила майже до ста років.

У 2000 р. у м. Рівному засновано щорічну Обласну мистецьку премію ім. Г. Л. Жуковського.

Більше про Германа Леонтійовича Жуковського дивитися у джерелах:

1. Мистецтво України : Біографічний довідник упоряд.: А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський; за ред. А. В. Кудрицького. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1997. 700 с. С. 243–244.
https://ia601504.us.archive.org/18/items/mystetstvo-ukrainy-1997/Mystetstvo_Ukrainy_1997.pdf
2. Муха А. І. Жуковський Герман Леонтійович. *Енциклопедія сучасної України*. Гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 2009. Т. 9.
https://esu.com.ua/search_articles.php?id=18390
3. Муха А. Жуковський Герман Леонтійович. *Українська музична енциклопедія* (Т. 2 : [Е–К]). Гол. редкол. Г. Скрипник. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. 2008. С. 96–97.
4. Прокопчук В. І. Музичне краєзнавство Рівненщини : навчально-методичний посібник. Рівне : О. Зень, 2021. 384 с.

~~~~~

24 листопада 165 років від дня народження **Марії Костянтинівни Башкирцевої** (1858–1884), художниці, письменниці українського зарубіжжя.

Народилася у с. Гавронці на Полтавщині в заможній дворянській сім'ї. Її дитинство минуло в с. Черняківка, нині Чутівського району. Коли Марії виповнилося 12 років, її родина виїхала до Франції – спочатку до Ніцци, а згодом до Парижа, де вона й провела решту свого короткого життя. Свій талант М. К. Башкірцева розвивала в Академії Жуліана у м. Парижі. На той час це був єдиний заклад, де вона могла навчатися малювання. У 1879 р. була удостоєна золотої медалі на конкурсі творчих робіт. У своїй творчості зазнала впливу художника Ж. Бастьєн-Лепажа. Серед її картин варто пригадати: «За книгою», «Молода жінка з букетом бузку», «У студії Жульєна», «Молода жінка з букетом бузку», «Жан і Жак», «Дощова парасолька», триптих «Три посмішки», «Осінь», «Одна», «Мітинг», автопортрети тощо. Світ картин Башкирцевої – світ паризького передмістя, світ служниць, робітниць, безпритульних дітей та школярів. Всього художниця лишила по собі понад 150 картин, 200 малюнків, ескізів та кілька скульптур. Її ім'я увіковічене на скульптурі «Безсмертя» у Люксембурзькому музеї – серед восьми інших видатних французьких митців, які померли дуже молодими.

М. К. Башкирцева – перша з вітчизняних художників, чиї роботи потрапили до найавторитетнішого музею Франції, перша жінка-художниця в світі, представлена у Луврі.

У 1887 р. було видано її сенсаційний «Щоденник», який писала з 13 років французькою мовою. «Щоденник» пройнятий тонким психологізмом, романтичним бажанням слави і разом з тим трагічним почуттям приреченості. На його сторінках розкрито глибину роздумів людини, яка не хоче втратити жодної хвилини життя. Щоденник перекладений багатьма європейськими мовами. Схвальні відгуки на нього написали видатні особистості кінця XIX ст., серед них Гі де Мопассан, Е. Золя, А. Франс та ін.

У 1980 рр. XX ст. у Національній бібліотеці професор університету м. Ренн Колетт Коньє виявила оригінальний текст «Щоденника», який містив 84 блокноти і 22 зошита та вважався втраченим. Оригінальні рукописи презентували публіці зовсім іншу жінку – значно масштабнішу, глибшу і авангардовішу, художницю і письменницю, що яскраво відображала дух свого часу і навіть дещо випереджала його. Вивчивши щоденники, К. Коньє зробила висновок про те, що більша його частина не відома широкому загалу, а та, що надрукована, містить значні змістові правки, внесені її сім'єю, яка не бажала виносити на публіку сімейні таємниці. 1984 р. К. Коньє опублікувала книгу «Марія Башкірцева. Портрет

без ретуші», у 2021 р. опубліковано «Щоденник» М. К. Башкирцевої англійською мовою у двох частинах («I am the Most Interesting Book of All», «Lust for Glory»).

Померла М. К. Башкирцева 31 жовтня 1884 р. у віці 25 років від туберкульозу. Похована в м. Парижі на цвинтарі Пассі у склепі, над яким працював скульптор Ж. Бастьєн-Лепаж. У ньому є меблі, мольберт та картина «Святі жінки».

Уже після смерті картини художниці виставляли у Франції та Нідерландах на спеціальних виставках. Сьогодні її роботи є рідкісними, бо багато з них було знищено під час революції 1917 р., громадянської та Другої світової воєн, тому в Україні є лише три оригінали картин – у м. Харкові, Дніпрі та Сумах. Деякі з них можна побачити у Луврі, а деякі – у Люксембурзькому музеї. Картини художниці нині зберігаються у французьких Петіт Палас, музеях Жюльє Шере, замку Генріха IV, амстердамському Рейксмузеумі, у низці відомих російських зібрань, приватних колекціях. У Франції є премія ім. М. Башкирцевої, яку можуть отримати молоді художники з різних країн. Одним з лавреатів став українець Марко Гейко. У Ніцці, на вулиці ім. М. Башкирцевої, над фонтаном з білого каменю золотими літерами викарбовано: «На згадку про Марію Башкирцеву». Картинна галерея у Диканьці носить ім'я М. К. Башкирцевої. В Сумах існує провулок М. Башкирцевої. На Венері названо кратер на честь М. Башкирцевої.

*Більше про **Марію Костянтинівну Башкирцеву** дивитися у джерелах:*

1. Абліцов В. «Галактика «Україна». Українська діаспора: видатні постаті. Київ : КИТ, 2007. 436 с.
2. Абліцов В. Башкирцева Марія. Український Все-Світ. Т. 1. Київ : КИТ, 2011. С. 382.
3. Слабошпицький М. Марія Башкирцева. Жінка, в яку закохався Париж. Роман-есе. Київ, Ярославів Вал, 2009. 240 с.
4. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості. Упорядк. В. А. Присалової. Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. 516 с.

~~~~~

*6 грудня 120 років від дня народження **Миколи Філаретовича Колесси** (1903–2006), українського композитора, диригента, педагога, Народного артиста України, громадського діяча, Героя України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка.*

Народився у м. Самбір у родині видатного українського фольклориста Філарета Михайловича Колесси. У 1911 р. розпочав навчання в Музичному Інституті ім. М. В. Лисенка.

Перша світова війна змусила родину залишити рідний дім і виїхати до м. Відня, де Микола навчався у гімназії і брав приватні уроки гри на фортепіано. Пізніше навчався у приватній школі італійської піаністки Марієтти де Джеллі. Повернувшись до м. Львова зацікавився диригуванням, але батьки обрали йому інший шлях: у 1922–1923 рр. навчався на медичному факультеті Ягеллонського університету (м. Краків). У 1924 р. вступив до Карлового університету у Празі на факультет філософії та славістики, а також записався вільним слухачем на музичний факультет педагогічного інституту ім. М. Драгоманова, де вивчав гармонію у Ф. С. Якименка та диригування у П. І. Щуровської. 1925 р. М. Ф. Колессу прийняли на другий курс відділу композиції та диригування Празької консерваторії, навчався в класі диригування Отакара Острчіла і Павла Дедічка, в класі композиції у класі Вітезслава Новака, навчання завершив у 1928 р.

Першим професійним твором композитора стала «Українська сюїта» (1928), де яскраво змальовується колорит гуцульського фольклору (фінал має назву «Коломийка»). Її прем'єра відбулася того ж року в Празькій консерваторії, згодом у м. Львові (на пропозицію С. П. Людкевича).

Після закінчення консерваторії вступив до Школи вищої майстерності, де навчався композиції у Вітезслава Новака, учнями якого були Н. О. Нижанківський та В. О. Барвінський. На той час у доробку композитора з'являються Варіації для симфонічного оркестру, Фортепіанний квартет, дві сюїти для фортепіано («Дрібнички» та «Пасакалія, скерцо, фуга»).

З дипломом диригента й композитора М. Ф. Колесса повернувся до м. Львова. Викладав у оперній студії при консерваторії Польського товариства, диригував хором «Стрийський Боян», вів курси сільських диригентів. Згодом отримав постійне місце викладача теоретичних дисциплін та диригування у Вищому музичному інституті ім. М. В. Лисенка у м. Львові (1931–1939). У 1953–1965 рр. був ректором, з 1957 р. професором Львівської консерваторії (нині Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка). Активно виступав як диригент із симфонічними оркестрами Львівської філармонії, Театру опери та балету (1944–1947). Водночас був художнім керівником і головним диригентом хорової капели «Трембіта» (1946–1948).

Як педагог М. Ф. Колесса виховав цілу плеяду диригентів, знаних далеко за межами України. Серед них: Б. М. Антків, Є. Д. Вахняк, І. Д. Гамкало, Б. Герявенко, Є. І. Досенко, О. І. Кураш, Ю. О. Луців, Т. О. Микитка, С. В. Турчак, Р. Филипчук, І. Юзюк і багато інших. М. Ф. Колесса є засновником західноукраїнської диригентської школи, яка виховала фахівців зі світовим іменем. У творчій спадщині композитора використані імпресіоністичні, урбаністичні, неофольклорні прийоми, властиві для загальноєвропейської духовної традиції. Підручник композитора «Основи техніки диригування» й донині залишається основною навчальною книгою для декількох поколінь музикантів. Його ім'ям названа Львівська державна музична школа № 2.

Помер композитор у 2006 р. у м. Львові, похований на полі № 3 Личаківського цвинтаря.

Більше про Миколу Філаретовича Колессу дивитися у джерелах:

1. Гоян Я. Маєстро: есе. Київ : Веселка, 2005. 207 с.
2. Колесса М. Сто років молодості : світлини та спогади. Упоряд. З. Підперигори та Н. Самотос. Львів : Манускрипт. Львів, 2003. 50 с.

3. Кияновська Л. Син століття Микола Колесса в українській культурі ХХ віку: Сім новел з життя артиста. Львів, 2003. 294 с.
4. Паламарчук О. Микола Колесса. Київ, 1989. 79 с.
5. Гоян Я. Перлина нації: Микола Колесса. Присвята : есе. Худож. оформ. М. Пшінки. Київ : Веселка, 2001. С. 161–227.

~~~~~

14 грудня 130 років від дня народження **Христофора Антоновича Блонського** (1893(83?/89?)–1971), українського поета, композитора, священника, громадського й культурного діяча.

Народився в с. Горохів Волинської губернії (нині м. Горохів Луцького району Волинської області) в інтелігентній сім'ї священника. У шість років опанував скрипку, згодом навчився грати на гітарі та фортепіано. Здобув освіту в Житомирській гімназії, духовній семінарії та на Вищих курсах політехніки у м. Києві. Під час навчання був учасником музичних гуртків, співав у хорах. Познайомився з М. Гоголем, який привів Х. А. Блонського до Українського клубу, де розпочалося його ґрунтовне пізнання української мови, культури, народних традицій та звичаїв. В Українському клубі вперше він почув вірші О. Олеся, які назавжди запали в душу, саме там вперше майбутній священник глибоко усвідомив, що він українець. Цей факт загострив стосунки між вільнодумним Х. А. Блонським та його батьком, якого дратував потяг сина до мистецтва (музики, літератури, поезії) та який мріяв бачити його священником. Відтак батько повністю розірвав з ним спілкування та припинив його матеріально утримувати.

Під час Першої світової війни та державного Жовтневого перевороту був моряком Балтійського флоту, де два роки навчався в артилерійському училищі. У 1914 р. отримав направлення на корабель «Петропавловськ», служив на підводному човні, також на крейсері «Аврора» у 1917 р. Брав участь у бойових операціях, де отримав поранення та у 1918 р. повернувся в с. Заріцьк Рівненського району Рівненської області до батьків. З 1918 р. постійно проживав на території нинішньої Рівненської області (с. Заріцьк, Кустин, Михалківці, Милятин, м. Рівне).

У 1923 р. одружився, працював регентом при Кустинській церкві. Активно займався культурно-просвітницькою діяльністю. Заснував та керував народним аматорським хором в с. Кустин у 1929 р., який налічував 100 чоловік та неодноразово був лауреатом на традиційному щорічному конкурсі-ярмарку «Волинські торги», що проходив у м. Рівному. Згодом створив з учасниками хору свій самодіяльний театр, який ставив п'єси І. Карпенка-Карого, Г. Ф. Квітки-Основ'яненка, М. П. Старицького та ін. Товаришував з У. О. Самчуком.

У 1940 р. більшовики вивезли на заслання вісімдесятирічного батька Х. А. Блонського. Заарештували і його самого. У 1942 (43) р. став священником Української автокефальної православної церкви та отримав парафію в с. Михалківці Острозького району Рівненської області, де був настоятелем місцевої церкви (1943–1971 рр.). У той же час був активним учасником руху опору Української повстанської армії. Його оселя, де постійно звучала молитва, музика та поезія, стала прихистком та культурним осередком бійців УПА. Був особисто знайомий з повстанськими ватажками, які сповідалися у Х. А. Блонського перед

боєм. В старшому віці оселився у с. Милятин Острозького району Рівненської області, де й помер.

Як священик, щоденно ніс Слово Господнє та глибоко переймався болями й трагедіями парафіян, що були спричинені в їх рідному краї кривдами й утисками чужоземних більшовицьких кривдників, на що його зранена душа відкликалася піснями й віршами. Все життя і сам страждав від моральних утисків більшовицької влади, яка була особливо жорстокою стосовно священиків. Неодноразово його нівечили, принижували людську гідність, позбавляли права відправляти богослужіння. Коли Х. А. Блонський служив на крейсері «Аврора», його примушували публічно зробити заяву в пресі та зректися церкви й Бога, за що обіцяли персональну пенсію.

Його творчість є документальним свідченням суперечливого часу, в якому жив Х. А. Блонський та віддзеркалює складну епоху боротьби українського народу з чужоземними напасниками за свою незалежність. Безжальна реальність того часу, що зробила з поета-лірика й романтика непохитного борця не залишила митцю можливості творити відкрито під власним іменем. Автор віршів, псалмів, колядок, обробок українських народних пісень, пісень повстанської тематики тощо, які широко співали у повстанських загонах як гімни та молитви. Поет і композитор, твори якого були на устах тисяч людей, піднімали незламний дух повстанських ватажків та утверджували віру українців в перемогу за омріяну незалежність, жодного разу за життя не міг сказати про своє авторство навіть близьким односельчанам задля збереження власного життя. Одним з яскравих прикладів такого свідомого анонімного авторства є написані в останні роки твори «Молитва» і «О, спить, ви, сини України» – музичні гімни надії, які виконувалися по всій Волині та й за її межами, як твори невідомого автора. Серед віршів варто пригадати: «Маніфестація» (1941), «О, честь вам і слава, завзяті герої», «І знов весна, а край в неволі» (1944), «Шалійте, лютуйте, прокляті кати, в кайдани вам нас не закути!» (1945), «Думи мої, думи, думи невеселі...», «Лист з тюрми» (присвята вісімнадцятирічній зв'язковій з с. Михалківці Т. Євчик, яка загинула у сталінських катівнях) та ін. Усі його твори пронизані глибокою журбою за долю України та рідного Краю. У них він втілював любов українця-християнина до рідної землі й незламну віру у відновлення втраченої державності. У 1994 р. вийшла друком збірка пісень та поезій Х. А. Блонського під символічною назвою «Вода з-під каменя».

Більше про Христофора Антоновича Блонського дивитися у джерелах:

1. Блонський Х. А. Вода з під каменя : вірші та пісні, муз. упоряд. Б. Столярчук; худож. О. Литвин. Рівне : Азалія, 1994. 102 с., нот. (Серія «Реабілітовані історією»).
2. Дем'ян Г. Християнська тематика в повстанських піснях. Визвольний шлях, 2002. Кн. 5. С. 38–48; Кн. 6. С. 45–55.
3. Світлана Бендюк (Блонська). Наш земляк – патріот, поет, композитор, священик із села Михалківці Христофор Блонський. Острозький краєзнавчий збірник. Випуск 3. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2008. С. 171–175.
4. Столярчук Б. Й. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. Перше видання. Рівне: Ліста, 1997. С. 8.

ПРОСТІР ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

~~~~~  
*Учіться так, немов ви постійно
відчуваєте брак своїх знань,
і так, немов ви постійно
боїтеся розгубити свої знання
(Конфуцій)*
~~~~~

Сторінка для самопідготовки, розвитку креативності та професійної рефлексії

1. Ознайомтеся із знаменними та пам'ятними датами на *січень – червень 2023 року*.
2. Заплануйте дослідження теми, яка найбільше Вас зацікавила. Це може бути знаменна чи пам'ятна подія та / або видатна особистість, про яку, на Ваш погляд, варто було би дізнатися більше:
  - оберіть для опрацювання тему, що відповідає знаменній даті *міжнародного* значення;
  - опрацюйте тему, що відповідає пам'ятній даті *всеукраїнського* значення;
  - проведіть пошуково-дослідницьку роботу з *краєзнавчої* теми, що присвячена знаменній даті чи / та видатній особистості Вашого регіону (краю), Рівненщини за визначений період.
3. Оформіть Ваше дослідження у формі реферату або доповіді.
4. Підберіть літературу, аудіо та відео матеріали для ілюстрацій.
5. Навчіться правильно оформлювати першоджерела, які Ви використали для підготовки реферату (доповіді) за посиланнями:
  - Приклади оформлення списку літератури згідно ДСТУ 8302:2015 URL: http://lib.znau.edu.ua/jirbis2/images/phocagallery/2017/Pryklady_DSTU_8302_2015.pdf;
  - ВАК.in.ua. Оформити нове джерело по вимогам ВАК України. URL: <https://vak.in.ua/do.php>;
  - Правила оформлення списку використаних джерел при написанні наукових робіт URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylooformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>.

Джерела для підготовки:

1. Вербицький В. В. Позаурочна та позакласна освітня (неформальна) діяльність в умовах розвитку стратегії виховання України. URL: <https://nenc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/02/PPOD.pdf>.
2. Карпенчук С. Г. До вершин досконалості : науково-методичний посібник з проблем самовиховання. Рівне : Волинські обереги, 2009. 260 с.

3. Кондрашова Л. В., Лаврентьева О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навчальний посібник. Кривий ріг : КДПУ, 2008. 187 с. – URL: <https://www.kremenetslyceum.com.ua/wp-content/uploads/Vihovna-robot-a-v-shkoli-formi-zahodiv.pdf>.
4. Організація позакласної роботи в сучасному навчальному закладі як інноватика в освітньому просторі : рекомендований список літератури / уклад. : С. Н. Грипич, О. В. Слобода, Л. В. Ковальчук. Рівне : РДГУ, 2014. 15 с. URL: <http://library.rshu.edu.ua/pdf/pok/organ.pozakl.rob.pdf>.

~~~~~  
Чим більше знаєш – тим більше можеш
(Е. Абу)
~~~~~



~~~~~  
**Творчість! Лише вона здатна вберегти
від мук і зробити життя легшим!**
(Ф. Ніцше)
~~~~~

Сторінка для самопідготовки, розвитку креативності та професійної рефлексії

1. Ознайомтеся із знаменними та пам'ятними датами на *липень – грудень 2023 року*.
2. Заплануйте проведення культурно-мистецького або концертного заходу з теми, яка найбільше Вас зацікавила. Це може бути знаменна чи пам'ятна подія та / або видатна особистість, про яку, на Ваш погляд, варто було би дізнатися більше:
  - оберіть для опрацювання тему, що відповідає знаменній даті *міжнародного* значення;
  - опрацюйте тему, що відповідає пам'ятній даті *всеукраїнського* значення;
  - проведіть пошуково-дослідницьку роботу з *краєзнавчої* теми, що присвячена знаменній даті чи / та видатній особистості Вашого регіону (краю), Рівненщини за визначений період.
3. Проект Ви можете презентувати одноосібно, або залучити до нього студентів Вашого курсу (класу, факультету) та / чи інших курсів (класів, факультетів) у рамках роботи «Мистецького кіноклубу», концертних виступів студентів кафедри гри на музичних інструментах, кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу, для студентів класу, для проведення кураторської години тощо.
4. Розробіть план заходу, який би найкраще зміг розкрити обрану тему.
5. Підберіть літературу, аудіо та відео матеріали для ілюстрацій тощо.

Джерела для підготовки:

1. Виштак О. М. Сучасний підхід до позакласної виховної роботи. Нові форми позакласної виховної роботи. URL: http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/42138/.
2. Комаровська О. А. Музика, театр, хореографія у позаурочний час : метод. рек. *Шк. світ. Спецвип*, 2005. № 32 (304) серп. С. 1–23.
3. Твердохліб Т. С. Педагогічна майстерність класного керівника в організації виховної роботи : навч.-метод посіб. Харків : ХНПУ ім. Г. С Сковороди, 2017. 156 с. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Kaf_zag_pedagog/OPM_nav_metod_posibnik_20_03_20.pdf.
4. Організація позакласної роботи в сучасному навчальному закладі як інноватика в освітньому просторі : рекомендований список літератури / уклад. : С. Н. Грипич, О. В. Слобода, Л. В. Ковальчук. Рівне : РДГУ, 2014. 15 с. URL: <http://library.rshu.edu.ua/pdf/pok/organ.pozakl.rob.pdf>

~~~~~  
*Чим повніше джерело знань,
тим глибша ріка життя
(В. Доміль)*
~~~~~

2023 РІК НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

ЄС оголосив:

«Зелена» столиця Європи 2023 року – м. Таллінн (Естонія)

Культурні столиці Європи 2023 року – м. Веспрем (Угорщина)

ЮНЕСКО оголосила:

Всесвітня столиця книги 2023 року – м. Аккра (Гана)

МІЖНАРОДНІ ДЕСЯТИЛІТТЯ за рішенням Генеральної Асамблеї ООН

2014–2024 роки – Десятиріччя сталої енергетики для всіх

2015–2024 роки – Міжнародне десятиріччя осіб африканського походження

2020–2030 роки – Десятиліття наук про океан в інтересах сталого розвитку

2022–2032 роки – Міжнародне десятиріччя мов корінних народів

МІЖНАРОДНІ ТИЖНІ ЮНЕСКО

25 – 30 січня – Тиждень звуку

1 – 7 лютого – Всесвітній тиждень гармонійних міжконфесійних відносин

4 – 8 березня – Тиждень навчання за допомогою мобільних пристроїв

21 – 27 березня – Тиждень солідарності з народами, які борються протирасизму та расової дискримінації

23 – 29 квітня – Всесвітній тиждень дій на підтримку освіти

24 – 31 жовтня – Глобальний тиждень медійної та інформаційної грамотності

24 – 30 жовтня – Тиждень роззброєння


~~~~~  
*Хто не належить вітчизні своїй,
той не належить і людству*
(Д. Байрон)
~~~~~

2023 РІК В УКРАЇНІ

**Президент України оголосив:
2018–2027 роки – Десятиріччям української мови**

ЦЬОГО РОКУ ВИПОВНЮЄТЬСЯ:

1160 років від часу створення просвітителями Кирилом і Мефодієм слов'янської азбуки (863)

1125 років від часу першої писемної згадки про м. Галич (898)

1045 років від дня народження **Ярослава Мудрого** (978–1054), Великого князя Київського, державного та політичного діяча Київської Русі

1035 років від запровадження (988) князем **Володимиром Великим** християнства як державної релігії Київської Русі

1040 років від дня народження **Антонія Печерського** (983–1073), церковного діяча Київської Русі, одного із засновників Києво-Печерського монастиря

970 років від дня народження **Володимира Мономаха** (1053–1125), Великого князя Київського, державного та політичного діяча Київської Русі

910 років від часу спорудження **Києво-Михайлівського Золотоверхого собору** (1113). Відновлений у 2000 р.

450 років від часу заснування у м. Львові Іваном Федоровим **першої української друкарні** (1573)

400 років від часу обрання Михайла Дорошенка гетьманом Запорозького козацтва (1623)

375 років від початку повстання козаків на Запорожжі, початку визвольної війни, обрання гетьманом Богдана Хмельницького (січень 1648)

375 років від часу укладення Бахчисарайського договору між Гетьманською Україною (гетьманом Богданом Хмельницьким) та Кримським ханством (Кримським ханом Іслямом Герасем III) про військово-політичний союз (березень 1648)

375 років від часу переможних битв українського козацтва під Жовтими Водами (29.04–16.05.1648), Корсунем (25–26.05.1648), Пилявцями (21–23.09.1648)

310 років від дня народження **Івана Григоровича Григоровича-Барського** (1713–1791), українського архітектора, представника українського барокко

285 років від відкриття (1738) першої спеціальної школи в Україні мистецького спрямування – **музичної школи в Глухові** (згодом переведена до Переяслава і Києва), в якій готували співаків, скрипалів, гусярів, бандуристів, музикантів для духових оркестрів

260 років від дня народження **Парпури Максима Йосиповича** (1763–1828), українського культурно-освітнього діяча, видавця, мецената, педагога

225 років від часу видання «Енеїди» Івана Петровича Котляревського (1798)

220 років від дня народження **Остапа Микитовича Вересая** (1803–1890), українського кобзаря

215 років від дня народження **Віктора Миколайовича Забіли** (1808–1869), українського поета-романтика, народився в с. Забілівщина, Борзнянського району на Чернігівщині

200 років від часу утворення «Товариства з'єднаних слов'ян» (1823)

190 років від дня народження **Омеляна Васильовича Бачинського** (1833–1907), українського актора і режисера, антрепренера

180 років від дня народження **Антоня Матвійовича Моленцького** (справжнє – Найбок) (1843–1874), українського актора і режисера, театрального діяча

175 років від часу скасування кріпосного права у Галичині та Закарпатті (1848)

175 років від часу заснування у м. Львові Головної Руської Ради (1848)

175 років від часу заснування у м. Львові Галицько-руської матиці – культурно-освітнього товариства (1848)

160 років від дня смерті **Йосифа Петровича Левицького** (1810–1863), українського священника, композитора, музикознавця, письменника, громадсько-політичного діяча

160 років з часу виходу Валуєвського циркуляра – розпорядження міністра внутрішніх справ Російської імперії П. Валуєва про заборону друкувати українською мовою наукові, навчальні та релігійні книги (1863)

155 років від дня заснування у м. Львові культурно-освітньої громадської організації «Просвіта» (1868)

150 років від дня народження **Сеїтджеліля Хаттатова** (1873–1938), кримськотатарського політичного діяча, педагога, просвітителя, одного з організаторів першого Курултаю кримськотатарського народу

150 років від часу заснування у м. Львові Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка (початкова назва – Літературне товариство ім. Т. Г. Шевченка) (1873)

150 років від часу утворення Історичного товариства Нестора Літописця (1873)

130 років від дня народження **Олександра Олександровича Севрюка** (1893–1941), українського громадського та політичного діяча, дипломата

130 років від часу відкриття (1893) **Трипільської культури** – однієї з стародавніх землеробських культур IV–III тисячоліть до нашої ери на території Південно-Східної Європи

125 років від часу започаткування «Літературно-наукового вісника» (1898)

125 років від часу видання першого тому «Історії України-Руси» Михайла Сергійовича Грушевського (1898)

120 років від дня народження **Юрія Юрійовича Перевузника** (1903–1966), громадського та політичного діяча, юриста, учасника боротьби за незалежність України у XX ст., міністра внутрішніх справ Карпатської України

110 років від часу заснування (1913) Київської консерваторії – вищого музичного навчального закладу, із 1940 р. – імені П. І. Чайковського, нині – **Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського**

100 років від часу утворення літературної організації «Гарт» (1923)

100 років від часу заснування Кримськотатарського драматичного театру (нині – Кримськотатарський академічний музично-драматичний театр) (1923)

100 років від часу заснування Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Б. Хмельницького (1923)

100 років від часу заснування у м. Празі Українського історично-філологічного товариства (1923)

100 років від часу заснування у м. Празі Українського високого педагогічного інституту ім. М. П. Драгоманова (1923)

100 років від часу початку політики «українізації» – заходів на підтримку розвитку української мови (1923)

85 років від часу заснування (1938) **Національної Спілки художників України**

80-річчя від дня вигнання нацистських окупантів з м. Києва (06.11.1943)

75 років від часу прийняття Генеральною Асамблеєю ООН Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього (09.12.1948)

75 років з часу прийняття Генеральною Асамблеєю ООН Загальної декларації прав людини (10.12.1948)

75 років від часу заснування Київського національного лінгвістичного університету (початкова назва – Київський державний педагогічний інститут іноземних мов) (1948)

ДНІ ПАМ'ЯТІ:

90-ті роковини Голодомору-геноциду 1932–1933 рр. в Україні (День пам'яті 25.11.2023)

85-ті роковини Великого терору – масових політичних репресій 1937–1938 рр.

80-ті роковини Корюківської трагедії (1943, Чернігівська обл.)

~~~~~  
*Люблю і знаю. Знаю і люблю.
І тим повніш люблю, чим більше знаю
(Ю. Єфремов)*
~~~~~

2023 РІК НА РІВНЕНЩИНІ

910 років тому ченцем Нестором у м. Києві складено первісний варіант літописного зводу «Повість временних літ» (1113)

820 років від дня народження **Василька Романовича**, волинського князя, сина засновника Галицько-Волинської держави Романа Мстиславовича (1203–1269)

740 років від часу першої писемної згадки про м. Рівне (1283)

505 років з дня смерті княгині **Марії Рівненської (Несвицької)**, фундаторки м. Рівне (?–1518). Пізніше м. Рівне переходить у власність князів Острозьких

445 років від дня народження **Касіяна Калікста Саковича** (бл. 1578–1647), поета, письменника-полеміста, перекладача, філософа, педагога, церковного діяча. Настоятель Дубенського Спасо-Преображенського монастиря

445 років тому розпочала роботу **Острозька друкарня** (1578–1612)

435 років тому в Острозькій друкарні вийшов богословський українського полемічного письменника Василя Андрійовича Суразького-Малюшицького «**Книжиця**» в 6-ти розділах (інша назва «О единой истинной православной вере») (Острог, 1588)

425 років тому в Острозькій друкарні вийшов «Часослов», богослужбове видання, де зібрано тексти повсякденного літургійного вжитку (1598)

405 років тому у Почаєві вийшла друком праця Кирила Транквіліона-Ставровецького (?–1646) «Зерцало Богословія». Уродженець с. Ставрів Дубенського району (до 2021 р. Млинівського району) (1618)

390 років з дня смерті **Мелетія Смотрицького** (світське ім'я до прийняття чернецтва Максим Герасимович) (бл. 1577–1633), українського письменника, філолога, церковного та освітнього діяча, філолога, українського мовознавця, праці якого вплинули на розвиток східнослов'янських мов. Навчався в Острозькій школі (академії). Помер у с. Дермань Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району). Похований у Дерманському монастирі

390 років з дня смерті **Івана Вишенського**, українського полеміста-сатирика. У молоді роки перебував при дворі князя В.-К. Острозького. Належав до Острозького літературно-наукового гуртка. Жив у Дермані, Дубні (сер. 16 ст.–1633)

390 років від дня народження **Веспасіяна Коховського**, польського поета, історика, хроніста. Учасник Берестецької битви 1651 р. (1633–1700)

385 років від часу першої писемної згадки про Свято-Михайлівську церкву в смт Гоща (1638)

380 років з дня смерті **Ісакія Борисковича** (Святогорець), церковного і культурного діяча. Ігумен Дерманського монастиря (1602–1605). Вкладний запис Ісакія Борисковича на дерманському «Октоїху» (1604) (р.н.н.–1643)

375 років від початку національно-визвольної війни українського народу під проводом українського військового, політичного та державного діяча Богдана Михайловича Хмельницького (1648–1657)

300 років тому м. Рівне перейшло у власність польських шляхтичів Любомирських. Володарем м. Рівного стає Юрій (Єжи)-Олександр Любомирський (1723)

300 років тому розпочалося будівництво мурованого замку в м. Рівному Станіславом Любомирським (1723–1738)

300 років тому була побудована дерев'яна церква Воздвиження Чесного Хреста в с. Копиткове Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району) (1723)

295 років від початку будівництва князем, державним діячем часів Речі Посполитої та її розділів, магнатом, меценатом Станіславом Любомирським **мурованого замку** у м. Рівному (1728–1738)

290 років тому була побудована дерев'яна церква св. апостолів Петра і Павла в с. Великі Межирічі Рівненського району Рівненської області (до 2021 р. Корецького району) (1733)

280 років тому була побудована дерев'яна церква св. Георгія в с. Сіянци Рівненського району (до 2021 р. – Острозького району) (1743)

270 років тому була побудована дерев'яна церква Покрови Богородиці в с. Пісків Рівненського району (до 2021 р. – Костопільського району) (1753)

255 років тому була побудована дерев'яна церква покрови Богородиці та дзвіниця в с. Великий Стидин Рівненського району (до 2021 р. Костопільського району) (1768)

245 років тому м. Рівне отримує королівський привілей на проведення **чотиритижневого ярмарку** (1778)

240 років тому була побудована дерев'яна церква св. Дмитрія та дзвіниця в с. Красносілля Рівненського району (до 2021 р. Гощанського району) (1783)

240 років тому була побудована дерев'яна церква св. Параскеви та дзвіниця в с. Малий Житин Рівненського району (1783)

235 років тому була побудована дерев'яна церква св. Георгія та дзвіниця в с. Дроздів Рівненського району (до 2021 р. Гощанського району) (1788)

235 років тому була побудована дерев'яна церква св. Георгія в с. Колоденка Рівненського району (1788)

230 років тому була побудована дерев'яна церква Різдва Богородиці та дзвіниця в с. Друхів Рівненського району Рівненської області (до 2021 Р. Березнівського району) (1793)

230 років тому була побудована дерев'яна церква Воскресіння Господнього в с. Козлин Рівненського району (1793)

230 років від дня народження **Антонія Мальчевського** (1793–1826), польського поета-романтика, один із основоположників «української школи» в польській поезії. Народився у с. Княгинин Дубенського району Рівненської області

185 років від дня народження **Єжи-Тадеуша Стецького**, польського письменника, етнографа, волинського краєзнавця. Автор праць «Волинь під поглядом статистичним, історичним і археологічним» (1864–1871), «Місто Рівне» (1880). Уродженець с. Городець Сарненського району (до 2021 р. Володимирецького району) (1838–1888)

180 років тому була побудована дерев'яна церква св. архангела Михаїла в с. Поліське Рівненського району (до 2021 р. Березнівського району) (1843)

175 років тому споруджено дерев'яну церкву св. Стефана на Грабнику у м. Рівному (1848)

165 років від дня народження **Миколи Михайловича Бурчака-Абрамовича**, православного священика, церковно-громадського, освітнього і земського діяча. Закінчив Волинську духовну семінарію в м. Острозі (1879), служив у приходах Волинської єпархії. Здійснив обряд хрещення піаніста С. Ріхтера (1915). Працював у Волинському єпархіальному давньосховищі. Опрацьовував матеріали з архіву і бібліотеки Дерманського монастиря (1858–1938)

165 років тому розпочалось будівництво католицького костелу св. Антонія у м. Рівне (нині Зал камерної та органної музики Рівненської обласної філармонії) (1858–1899)

165 років тому була побудована дерев'яна церква св. архангела Михаїла в с. Буща Рівненського району (до 2021 р. Здолбунівського району) (1858)

160 років тому зявилося перше чеське поселення Людгарівка при с. Погорільці Дубенського повіту (з 1963 р. с. Привільне Дубенського району) (1863)

160 років від дня народження **Ореста Авксентійовича Фотинського** (1863–1931), історика церкви, археолога, архівіста, краєзнавця, педагога. Уродженець с. Батьків Радивилівського району Рівненської області

160 років тому побудована дерев'яна церква св. Іоанна Богослова в с. Городище Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) (1863)

155 років від дня народження **Едварда Абрамовського**, польського вченого, філософа, соціолога, педагога. Уродженець с. Степань Сарненського району (1868–1916)

155 років тому була побудована дерев'яна церква св. Іоанна Богослова в с. Острівці Вараського району (до 2021 р. Володимирецького району) (1868)

150 років від дня народження **Івана Фомича Куліша** (1873–1963), українського поета, педагога, викладача Рівненської гімназії. У 1902 р. був запрошений на Волинь у с. Городок, у маєток барона фон Штейнгеля на місце вчителя у дворічному училищі

145 років тому була побудована дерев'яна церква св. Дмитрія в с. Арчишин Дубенського району (до 2021 р. Млинівського району) (1878)

140 років тому розпочало свою роботу на громадських засадах Товариство допомоги бідним учням Рівненського реального училища (1883)

140 років тому була побудована дерев'яна церква св. архангела Михаїла в с. Глинки Рівненського району (1883)

135 років тому побудована дерев'яна церква св. Миколая в с. Воронки Вараського району (до 2021 р. Володимирецького району) (1888)

135 років з часу виходу у Санкт-Петербурзі (Росія) праці російського історика Помпея Миколайовича Батюшкова «**Волинь. Історичні долі південно-західного краю**» (1888)

130 років від дня народження **Христофора Антоновича Блонського** (1893–1971), священника, поета, композитора, громадського й культурного діяча. З 1918 р. проживав на території нинішньої Рівненської області (с. Заріцьк, Кустин, Михалківці, Милятин, м. Рівне)

130 років тому була побудована дерев'яна церква св. Олександра Невського в м. Костопіль Рівненського району (1893)

125 років тому була побудована дерев'яна церква св. Миколая в с. Застав'я Рівненського району (до 2021 р. Корецького району) (1898)

125 років тому була побудована дерев'яна церква Воздвиження Чесного Хреста в с. Сновидовичі Сарненського району (до 2021 р. Рокитнівського району) (1898)

120 років від дня виходу у світ першої повної української Біблії «Святе писмо Старого і Нового завіту» у перекладі П. Куліша, І. Нечуя-Левицького та І. Пулюя (1903)

120 років тому була написана поема про Берестецьку битву 1651 р. українським письменником Михайлом Старицьким (1903)

120 років тому була побудована дерев'яна церква св. Якова в с. Харалуг Рівненського району (до 2021 Р. Корецького району) (1903)

115 років від дня народження **Юрія Федоровича Шумовського** (1908–2004), українського православного священика, археолога, палеонтолога, капелана французьких військ у Німеччині, дослідника Судану. Уродженець с. Мирогоща Дубенського району. Директор Рівненського краєзнавчого музею (1942–1943)

115 років від дня народження **Яна Спсвака** (1908–1967), поета, есеїста, перекладача. У 30-х рр. ХХ ст. був учасником поетичної групи «Волинь»

115 років тому була побудована дерев'яна церква св. Миколая в с. Острожець Дубенського району (до 2021 р. Млинівського району) (1908)

110 років з часу заснування Острозького краєзнавчого музею (1913)

110 років тому була побудована дерев'яна церква св. Василя в с. Кам'яне-Случанське Сарненського району (1913)

100 років від часу заснування **Рівненської української гімназії**, що була розташована на вулиці 16 Липня у м. Рівному (1923–1939)

100 років від початку діяльності у м. Рівному Якуба Гоффмана, польського культурно-освітнього діяча, краєзнавця, вченого, організатора освіти та досліджень у галузях історії, етнології, історичної бібліографії Великої Волині. Засновник і головний редактор «Rocznik Wołyński», який виходив у м. Рівному у 1930–1939 рр. (1923–1940)

95 років тому була побудована дерев'яна церква Різдва Богородиці в с. Білівські Хутори Рівненського району (1928)

95 років тому була побудована дерев'яна церква Покрови Богородиці в с. Бронники Рівненського району (1928)

90 років від часу написання роману Уласа Олексійовича Самчука «**Марія**» (1933)

90 років тому було закладено **міський парк** на Грабнику у м. Рівному (1933)

85 років тому вийшов путівник польською мовою Якуба Гоффмана «Przewodnik po Wołyniu» (1938)

85 років тому у львівському видавництві «Дзвони» вийшла друком повість нашого земляка Бориса Григоровича Шведа «**Поліщуки**» (1938)

85 років тому було побудовано гарнізонний костел Петра і Павла у м. Рівному (1934–1938)

80 років тому у Рівненській в'язниці нацистськими окупантами були масово розстріляні в'язні-заручники (1943)

70 років тому за ініціативи вихідців із Волині у Канаді і США вийшов перший номер науково-популярного збірника «Літопис Волині» (1953)

70 років тому була побудована дерев'яна церква св. Дмитрія в с. Користь Рівненського району (до 2021 р. – Корецького району) (1953)

65 років від часу виходу історичної монографії українського вченого, мовознавця, лексикографа, історика церкви, педагога, митрополита УАПЦ Іларіона (Івана Івановича Огієнка) «**Князь Костянтин Острозький і його культурна праця**» (1958)

65 років від часу написання роману Уласа Олексійовича Самчука «**Чого не гоїть вогонь**» (1958)

55 років з часу створення в Рівненському державному педагогічному інституті (нині Рівненський державний гуманітарний університет) **міського молодіжного театру** (1968) під керівництвом артистки Атталії Гаврюшенко

60 років з часу відкриття Рівненського виробничого комбінату Художнього фонду Спілки художників УРСР. З 1993 р. художньо-виробничий комбінат Національної спілки художників України (1963)

50 років тому вийшов том «Ровенська область» 26-томного видання «Історія міст і сіл Української РСР» (1973)

50 років тому побачив світ історико-архітектурний нарис Олександра Прокоповича Молчанова «**Ровно**» (1973) у київському видавництві «Будівельник»

50 років тому вийшов у світ перший випуск щоквартального бібліографічного покажчика «Новини краєзнавчої літератури» Рівненської державної обласної бібліотеки (нині Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека) (1973)

40 років тому вийшов перший фотоальбом про м. Рівне під назвою «Ровно». Упорядкування та фото Валентина Школьного. Автор тексту Григорій Семенович Дем'янчук (1983)

30 років тому відкрився Рівненський економіко-гуманітарний інститут. З 2001 р. Міжнародний університет «РЕГІ» ім. академіка Степана Дем'янчука. З 2004 р. Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука (1993)

30 років тому вийшов друком історичний нарис історика, музеєзнавця, краєзнавця Гурія Васильовича Бухала «Круг містечка Берестечка» (1993)

30 років тому вийшла друком наукова праця історика, археолога, краєзнавця Ігоря Кириловича Свешнікова «Битва під Берестечком» (1993)

30 років тому в Рівненську обласну універсальну наукову бібліотеку надійшли книги з приватної бібліотеки уродженця Волині, жителя США **Сидора Тимофійовича Кравця** (1993)

30 років тому у видавництві «Азалія» Рівненської організації Національної спілки письменників України вийшов перший випуск збірника спогадів та документів із серії «Реабілітовані історією» – «Із криниці печалі» (1993)

30 років тому місту Червоноармійськ повернута історична назва – Радивилів (1993)

25 років тому у м. Рівному розпочала роботу приватна телерадіокомпанія «Рівне-1» (1998)

25 років тому вийшла книга нарисів історика-джерелознавця, засновника сучасної джерелознавчої наукової школи України Миколи Павловича Ковальського «Етюди з історії Острога» (1998)

25 років тому за ініціативи Рівненської міської організації «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка була перевидана «Енеїда» Івана Петровича Котляревського, українського письменника, поета, драматурга, основоположника сучасної української літератури, громадського діяча (видання 1922 р., що вийшло у Берліні (Німеччина) за редакцією Богдана Сильвестровича Лепкого) (1998)

25 років тому вийшла друком книга журналіста, науковця, краєзнавця Григорія Семеновича Дем'янчука «Воскреслі для життя» (1998)

25 років тому побачила світ книга нарисів з історії м. Рівного Ярослава Поліщука «Рівне. Мандрівка крізь віки» (1998)

25 років тому у видавництві «Азалія» вийшла книга «Рівненський мартиролог сорок четвертого. Документи та спогади» (серія «Реабілітовані історією») (1998)

25 років тому заснована Міжнародна літературно-мистецька премія ім. Авеніра Коломийця. Започаткована Дубенською організацією Національної спілки письменників України (1998)

20 років тому Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека уклала перший випуск анотованого каталогу видань (з фондів бібліотеки) «Книга Рівненщини» (2003)

20 років тому Рівненською обласною універсальною науковою бібліотекою започатковано серію бібліографічних покажчиків «Славетні земляки» (2003)

20 років тому у видавництві «Волинські обереги» (м. Рівне) вийшов двотомник «Рівне 720. Від давнини до сучасності». Упорядник Гурій Васильович Бухало (2003)

20 років тому вийшла праця Володимира Рожка «Українські православні святі історичної Волині IX–XX ст.» (2003)

20 років тому заснована Гоцанська краєзнавча премія ім. І. Ф. Шишка (за всебічне залучення учнівської молоді до краєзнавчо-пошукової та дослідницької роботи) (2003)

15 років тому вийшов перший випуск збірника наукових праць Національного університету водного господарства та природокористування «Архітектурна спадщина Волині» (2008)

ПЕРЕЛІК ЗНАМЕННИХ ТА ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ЗА КАЛЕНДАРЕМ

СІЧЕНЬ

125 років від початку видання (1898) «Літературно-наукового вістника», щомісячного журналу, заснованого Науковим товариством ім. Т. Г. Шевченка у м. м. Львові

25 років тому у м. Рівному було засновано **Волинський ресурсний центр** на базі Фундації імені князів-благодійників Острозьких (президент Руслан Краплич) (1998)

1 січня

Всесвітній день миру або День всесвітніх молитов про мир (Генеральна Асамблея ООН проголосила 17.12.1969 р.)

235 років від дня народження **Етьєна Кабе** (1788–1856), французького письменника, філософа

200 років від дня народження **Шандора Петефі** (1823–1849), угорського поета

160 років від дня народження **П'єра де Кубертена** (1863–1937), французького громадського діяча, педагога, історика, літератора, ініціатора організації сучасних Олімпійських ігор

155 років від дня народження **Якова Івановича Невестюка** (1868–1934), українського письменника, драматурга, лікаря, громадського діяча

135 років від дня народження **Михайла Івановича Атаманюка** (1888–1939), українського письменника, журналіста

110 років від дня народження **Леоніда Наумовича Волинського** [справжнє Рабинович] (1913–1969), українського художника театру, графіка, письменника

100 років від дня народження **Костянтина Яковича Басенка** (1923–1973), українського письменника

100 років від дня народження **Богдана Дмитровича Ясінського** (1923–2002), громадського діяча української діаспори у США, педагога та бібліотекознавця

85 років від дня народження **Миколи Кононовича Капелюха** (1938–2008), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (художня обробка дерева і металу), заслуженого майстра народної творчості України

85 років від дня народження **Віктора Григоровича Кулика** (1938), українського поета

85 років від дня народження **Людмили Григорівни Романюк** (1938), українського прозаїка

80 років від дня народження **Ніни Іванівни Кривень** (1943–2004), української актриси музичної комедії, співачки (сопрано), заслуженої артистки України

75 років від дня народження **Сергія Порфировича Рачинця** (1948), українського письменника, поета, журналіста, одного з найвідоміших представників української християнської поезії. Народився у с. Іванне Дубенського району. Проживає у м. Дубно Рівненської області

70 років від дня народження **Геннадія Сергійовича Касьянова** (1953–2018), українського театрального режисера, заслуженого діяча мистецтв України

55 років від дня народження **Юрія Івановича Бедрика** (1968), українського поета, перекладача, літературознавця

2 січня

200 років від дня народження **Івана Григоровича Здерковського** (1823–1901), українського письменника, священника

95 років від дня народження **Ніни Костянтинівни Андрієвської** (1928–2014), українського композитора, журналіста, музикознавця

95 років від дня народження **Галини Гілярівни Яблонської** (1928), української актриси театру і кіно, педагога, громадського діяча

90 років від дня народження **Василя Петровича Ороса** (1933), українського самодіяльного художника, заслуженого майстра народної творчості України

75 років від дня народження **Миколи Івановича Мазура** (1948–2015), українського художника монументально-декоративного мистецтва, скульптора, живописця, педагога, народного художника України

75 років від дня народження **Ярослава Ярославовича Сорочука** (1948–2020), українського диригента, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Михайла Івановича Демцю** (1953), українського живописця, народного художника України

60 років від дня народження **Вільчинського Олександра Казимировича** (1963), українського прозаїка, драматурга, публіциста, педагога

3 січня

325 років від дня народження **П'єтро Метастазіо** [справжнє Трапассі (1698–1782)], італійського поета, драматурга

285 років від дня народження **Казимира Нарбута** (1738–1807), польського письменника, філософа, педагога. Вихованець Дубровицького католицького чернечого ордену піарів. З 1764 р. викладач та професор Дубровицького піарського колегіуму

185 років від дня народження **Миколи Олексійовича Богданова** (1838–бл. 1920), українського співака, музично-громадського діяча

155 років від дня народження **Миколи Федоровича Чернявського** (1868–1946), українського письменника, поета, прозаїка, перекладача, педагога, земського діяча

110 років від дня народження **Натана Самійловича Рибачка** (1913–1978), українського письменника єврейського походження, прозаїка

85 років від дня народження **Галини Олександрівни Неледві** (1938), українського живописця

85 років від дня народження **Віллена (Валеріана) Захаровича Новака** (1938), українського кінорежисера, актора, народного артиста України

4 січня

145 років від дня народження **Альфреда Едгара Коппарда** (1878–1957), англійського письменника

100 років від дня смерті **Михайла Андрійовича Врабеля** (1866–1923), українського фольклориста, журналіста, видавця, педагога

60 років від дня народження **Тимура Івановича Литовченка** (1963), українського письменника-фантаста

5 січня

160 років від дня народження **Михайла Миколайовича Кочубея** (1863–1935), українського драматурга, культурного діяча

110 років від дня народження **Василя Олександровича Войцеховича** (1913–1987), українського письменника, військового діяча

100 років від дня народження **Дмитра Семеновича Чайковського** (1923–2017), українського театрального актора і режисера, педагога, заслуженого артиста України

80 років від дня народження **Віктора Миколайовича Гонтарова** (1943–2009), українського художника, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (2009), академіка АМ України, члена Національної спілки художників України

6 січня

160 років від дня народження **Ореста Авксентійовича Фотинського** (1863–1931), історика, краєзнавця, музейного фахівця та архівіста. Уродженець с. Батьків Дубенського району Рівненської області (до 2021 р. Радивилівського району)

150 років від дня народження **Івана Хомича Куліша** (1873–1963), українського педагога, поета. Викладач Рівненського реального училища, Рівненської приватної гімназії, Рівненської середньої школи № 5

145 років від дня народження **Євгенії Іванівни Прибильської** (1878–1948), української художниці, мистецтвознавця, колекціонера

145 років від дня народження **Карла Августа Сендберга** (1878–1967), американського письменника, фольклориста, історика

125 років від дня народження **Володимира Миколайовича Сосюри** (1898–1965), українського поета, прозаїка, перекладача

120 років від дня народження **Євгенії Олексіївни Петрової** (1903–1989), української театральної актриси, народної артистки УРСР

115 років від дня народження **Павла Петровича Кармалюка** (1908–1986), українського співака, педагога

110 років від дня народження **Любові Іванівни Джолос** (1913–1998), української художниці-ілюстраторки

110 років від дня народження **Ольги Семенівни Ткачук** (1913–1983), українського прозаїка, письменниці, журналістки. У 50-х рр. ХХ ст. жила та працювала у м. Рівному

95 років від дня народження **Василя Федоровича Галети** (1928–1988), українського поета. Народився у с. Кривуха Дубенського району Рівненської області. Проживав у м. Дубно. В'язень сталінських таборів, помертньо реабілітований

95 років від дня народження **Антоніа Івановича Мухи** (1928–2008), українського композитора, музикознавця, публіциста, педагога, громадського діяча

85 років від дня народження **Василя Семеновича Стуса** (1938–1985), українського поета, прозаїка, перекладача, публіциста, мислителя, літературознавця, правозахисника, борця за незалежність України у ХХ ст., лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, Героя України

85 років від дня народження **Лариси Юхимівни Шепітько** (1938–1979), українського кінорежисера, сценариста, актриси

7 січня

170 років від дня народження **Миколи Миколайовича Аркаса** (1853–1909), українського композитора, історика, письменника, культурно-освітнього й музично-громадського діяча, мецената, одного із засновників української музичної класики, активного учасника національно-культурного руху в Україні, засновника народної школи з українською мовою викладання. Співзасновник і незмінний голова «Просвіти» у м. Миколаєві

155 років від дня народження **Ганни Іванівни Борисоглібської** [справжнє – Сидоренко-Свидерська (1868–1939)], української актриси

135 років від дня народження **Корнила Володимировича Держика** [Дзеджик (1888–1965)], українського живописця

95 років від дня народження **Леоніда Дмитровича Залати** (1928–2009), українського письменника, прозаїка, журналіста

85 років від дня народження **Анатолія Яковича Курочки** (1938–1985), українського поета

80 років від дня народження **Віктора Петровича Бистрякова** (1943), українського художника, графіка і педагога, члена Національної спілки художників України, заслуженого діяча мистецтв України

80 років від дня народження **Мирослава Петровича Коцюлима** (1943–2005), українського театрального актора і режисера, народного артиста України

75 років від дня народження **Марини Йосипівни Людкевич** (1948), української поетеси

8 січня

135 років від дня народження **Гната Петровича Юри** (1888–1966), українського актора, режисера, педагога, одного із засновників театру ім. І. Я. Франка, автора праць з театрального мистецтва, перекладача

130 років від дня народження **Володимира Володимировича Грудина** (1893–1980), українського композитора, піаніста, педагога

85 років від дня народження **Василя Семеновича Стуса** (1938–1985), українського поета, перекладача

9 січня

125 років від дня народження **Олександра Миколайовича Цинкаловського** (псевдоніми: О. Волинець, Антін Бужанський) (1898–1983), українського історика, археолога, етнографа, архівіста, мистецтвознавця. Досліджував населені пункти Волині, у т.ч. Рівненщини

110 років від дня народження **Тамари Олександрівни Хитрової** (1913–1991), української художниці

100 років від дня народження **Бориса Олексійовича Чичибабіна** (за паспортом – Полушин) (1923–1994), українського поета, репресованого

95 років від дня народження **Миколи Тодосійовича Негоди** (1928–2008), українського письменника

95 років від дня народження **Бориса Васильовича Валуєнка** (1928–2016), українського мистецтвознавця, графіка, педагога

10 січня

185 років від дня народження **Григорія Івановича Воробкевича** (1838–1884), українського поета

175 років від дня народження **Сергія Аркадійовича Андрєєвського** (1848–1918), українського поета, критика, правознавця, оратора

165 років від дня народження **Генріха Ціллі** (1858–1929), німецького художника, фотографа

135 років від дня народження **Раффаеле Вівіані** (1888–1950), італійського драматурга, актора, режисера

11 січня

175 років від дня народження **Василя Степановича Нагірного** (1848–1921), українського архітектора, громадського діяча

125 років від дня народження **Петра Захаровича Ванченка** [справжнє – Іващенко (1898–1937)], українського письменника, актора

125 років від дня народження **Ханса Рудольфа Кірка** (1898–1962), датського письменника, журналіста

125 років від дня народження **Ананія Дмитровича Лебідя** (1898–1937), українського літературознавця

105 років від дня народження **Яра Славутича** (Григорій Михайлович Жученко) (1918–2011), поета українського зарубіжжя, літературознавця, мовознавця, перекладача, редактора, видавця, мецената (Канада)

12 січня

395 років від дня народження **Шарля Перро** (1628–1703), французького письменника-казкаря, поета, критика

150 років від дня народження **Василя Григоровича Кричевського** (1873–1952), українського художника, живописця, архітектора, графіка, мистецтвознавця, педагога, автора

державного герба УНР, прийнятого Центральною Радою, одного з засновників Української академії мистецтв та одного з її перших професорів, заслуженого діяча мистецтв УРСР

145 років від дня народження **Василя Миколайовича Пачовського** (1878–1942), українського поета, драматурга, культурного діяча

145 років від дня народження **Ференца Молнара** (1878–1952), угорського письменника, драматурга

13 січня

215 років від дня народження **Аполлона Олександровича Скальковського** (1808–1899), українського історика, археографа, статистика, економіста, письменника, краєзнавця

195 років від дня народження **Леонарда Вільгельмовича Страшинського** (1828–1879), українського та польського живописця

180 років від дня народження **Луї Поля Марі Леже** (1843–1923), французького славіста, літературознавця, перекладача, історика

170 років від дня народження **Василя Петровича Горленка** (1853–1907), українського письменника, мистецтвознавця, фольклориста, етнографа, літературного критика й мецената

145 років від дня народження **Йосипа Владиславовича Новицького** (1878–1964), музеєзнавця, археолога, краєзнавця. Навчався в Острозькій чоловічій гімназії. Очолював краєзнавчий музей у м. Острозі

145 років від дня народження **Пейо Крачолова Яворова** [справжнє – Пейо Тотев Крачолов (1878–1914)], болгарського поета

135 років від дня народження **Льва Юрійовича Крамаренка** (1888–1942), українського живописця, педагога

125 років від дня народження **Ламара** [справжнє – Лалю Маринов Пончев (1898–1974)], болгарського поета

115 років від дня народження **Валентина Багратовича Топурідзе** (1908–1980), грузинського скульптора

110 років від дня народження **Василя Федоровича Форостецького** (1913–1981), українського графіка, живописця

14 січня

205 років від дня народження **Сакаріаса Топеліуса** (1818–1898), фінського казкаря

160 років від дня народження **Павла Олексійовича Кошиця** [справжнє – Порай-Кошиць] (1863–1904), українського оперного та камерного співака, педагога

130 років від дня народження **Сергія Миколайовича Сергєєва** [справжнє – Вартанезов Саркіс (1893–1962)], українського балетмейстера

125 років від дня народження **Юрія Юрійовича Горліс-Горського** (Городянин-Лісовський) (1898–1946), українського письменника, військового й громадського діяча. У 30-х рр. ХХ ст. проживав у м. Рівному

115 років від дня народження **Федора Григоровича Вольного** (1908–1974), українського письменника, драматурга

105 років від дня народження **Василя Івановича Конопацького** (1918–2007), українського актора, режисера

100 років від дня смерті **Володимира Івановича Калина** (1896–1923), українського театрального актора і режисера, балетмейстера

95 років від дня народження **Валентини Іванівни Зимньої** (1928), української театральної актриси, педагога

90 років від дня народження **Наталії Михайлівни Наум** (1933–2004), української актриси, лавреатки Державної премії України ім. О. Довженка

85 років від дня народження **Левка Йосиповича Різника** (1938), українського письменника, ґрунтознавця, громадського діяча

85 років від дня народження **Іраїди Петрівни Лукашової** (1938), української артистки балету, балетмейстера

15 січня

260 років від дня народження **Франсуа Жозефа Тальма** (1763–1826), французького актора

185 років від дня народження **Володимира Вікторовича Лесевича** (1838–1905), українського літературознавця, фольклориста, філософа

120 років від дня народження **Юлія Сергійовича Мейтуса** (1903–1997), українського композитора, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

115 років від дня народження **Заїра Ісаковича Азгура** (1908–1995), білоруського скульптора

115 років від дня народження **Зайнаб Абдуллівни Біішевої** (1908–1996), башкирської письменниці, драматурга, перекладача

110 років від дня народження **Мемета Севдіяра** [справжнє – Муєдінов (Муєдін)] (1913–1999), кримськотатарського письменника, журналіста, громадського діяча

105 років від дня народження **Володимира Михайловича Черникова** (1918–1992), українського живописця

16 січня

185 років від дня народження **Франца Brentана** (1838–1917), німецького філософа, психолога

185 років від дня народження **Яна Ляма** (1838–1886), польського письменника, журналіста, педагога

145 років від дня народження **Ольги Олександрівни Грушевської** (1878–1961), українського літературознавця, історика, шевченкознавця, букініста

125 років від дня народження **Якова Андріановича Милешка** (1898–1978), українського театрального режисера

95 років від дня народження **Євгена Дольного** (1928–1983), українського хорового диригента (Канада)

17 січня

160 років від дня народження **Михайла Миколайовича Кочубея** (1863–1935), українського драматурга

160 років від дня народження **Костянтина Сергійовича Станіславського** (1863–1938), режисера, актора, педагога, теоретика театру

115 років від дня народження **Григорія Івановича Синиці** (1908–1996), українського живописця, педагога, заслуженого художника України, лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

105 років від дня народження **Василя Степановича Швеця** (1918–1993), українського поета

100 років від дня народження **Мирослава Олександровича Мороза** (1923–2006), українського бібліографа, літературознавця, етнографа, фольклориста

75 років від дня смерті **Миколи Карлашова** (Карлаш) (1881–1948), українського оперного співака (баритон, бас), актора, режисера, диригента в США

18 січня

155 років від дня заснування (1868) **Київського інституту музики ім. Р. М. Глієра** (на той час – музична школа, училище)

145 років від дня народження **Олександра Яковича Шайбле** (1878–1919), українського військового діяча, генерал-хорунжого

135 років від дня народження **Ваграма Камеровича Папазяна** (1888–1968), вірменського актора

125 років від дня народження **Олександра Ілліча Безименського** (1898–1973), українського поета

95 років від дня народження **Михайла Євгеновича Циби** (1928–2017), українського прозаїка, кінодраматурга

19 січня

225 років від дня народження **Огюста Конта** (1798–1857), французького філософа, соціолога

130 років від дня народження **Омеляна Володимировича Масляка** (1893–1972), українського живописця

100 років від дня народження **Віри Євгенівни Смереки** (Ніпот Віра Степанівна) (1923–2010), української письменниці, громадської діячки у Великій Британії

90 років від дня смерті **Бориса Карловича Яновського** (справжнє – Зігль) (1875–1933), українського композитора, музичного критика, диригента, педагога

20 січня

175 років від дня народження **Олександра Михайловича Казбегі** (1848–1893), грузинського письменника

130 років від дня народження **Омеляна (Омелька) Артемовича Качайла** (1893–1943), українського поета

130 років від дня народження **Омеляна Артемовича Качайла** (1893–1943), українського поета

120 років від дня народження **Юрія Харлампійовича Садиленка** (1903–1967), українського художника, живописця, педагога

95 років від дня народження **Віктора Володимировича Савченка** (1928–2003), українського архітектора, художника

95 років від дня народження **Костя (Костянтина) Івановича Дяченка** (1928–2006), українського письменника, поета, прозаїка

55 років тому (1968) відкрито **пам'ятник жертвам фашизму** на вул. Білій у м. Рівне (скульптори Б. Ричков, П. Пироженко, архітектор В. Герасименко)

21 січня

205 років від дня народження **Адама Гонорія Карловича Кіркора** (1818–1886), білоруського, литовського та польського вченого, літератора, археолога, видавця

110 років від дня народження **Григорія Антоновича Нудьги** (1913–1994), українського письменника, фольклориста, літературознавця, історика, літературного критика та культуролога, репресованого

80 років від дня народження **Юрія Михайловича Задої** (1943), українського бандуриста, кобзаря, педагога, заслуженого працівника культури України

22 січня

День Соборності України. Відзначається в Україні згідно Указу Президента (№ 42/99 від 21.01.1999 р.) щорічно в цей день (день проголошення у 1919 р. Акта злуки)

235 років від дня народження **Джорджа Ноела Гордона Байрона** (1788–1824), англійського поета, письменника

125 років від дня народження **Сергія Михайловича Ейзенштейна** (1898–1948), кінорежисера, теоретика кіно, сценариста, педагога

105 років тому Центральна рада прийняла **IV Універсал, який проголошував незалежність Української Народної Республіки (УНР)** (1918)

100 років від дня народження **Василя Івановича Кардаша** (1923–2002), українського мистецтвознавця та диригента в Канаді

95 років від дня народження **Людмили Іванівни Вершиніної** (1928), української актриси

90 років від дня народження **Анатолія Юрійовича Мокренка** (1933–2020), українського оперного співака (баритон), актора, педагога, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, одного з фундаторів Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка

90 років від дня народження **Івана Романовича Могитича** (1933–2006), українського архітектора, народного архітектора України, лауреата Державної премії України в галузі архітектури

23 січня

240 років від дня народження **Стендаля (Анрі Марі Бейль)** (1783–1842), французького письменника, прозаїка

165 років від дня народження **Освальда-Мар'яна Бальцера** (1858–1933), польського історика права, архівіста

145 років від дня народження **Оттона Жупанчича** (1878–1949), словенського поета, прозаїка, драматурга, перекладача

140 років від дня народження **Михайла Іванович Донця** (1883–1941), українського оперного та камерного співака (бас), педагога, народного артиста УРСР, репресованого

55 років від дня народження **Марини Юріївни Дяченко-Ширшової** (1968), української письменниці-фантаста

24 січня

160 років від дня народження **Остапа Йосиповича Нижанківського** (1863–1919), українського композитора, диригента, видавця, музично-громадського діяча

155 років від дня народження **Григорія Олексійовича Коваленка** (1868–1937), українського художника, письменника, етнографа, фольклориста, журналіста, історика, громадського діяча

120 років від дня народження **Віктора Михайловича Григор'єва** (1903–1982), українського художника-ілюстратора

90 років від дня народження **Євгена Михайловича Дударя** (1933), українського письменника-сатирика, артиста розмовного жанру, публіциста

75 років від дня народження **Валерія Вікторовича Лимана** (1948), українського кінорежисера-документаліста, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Марти Іванівни Базак** (1953), української художниці декоративно-ужиткового мистецтва (гобелен), живописця, графіка, педагога, заслуженого художника України

65 років від дня народження **Барбари Космовської** (1958), польської письменниці

60 років від дня народження **Олександра Івановича Власюка** (Сашко Лірник) (1963), українського казкаря-лірника, сценариста, актора

25 січня

280 років від дня народження **Фрідріха Генріха Якобі** (1743–1819), німецького філософа-ідеаліста, письменника, президента Баварської академії наук

140 років від дня народження **Івана Олександровича Багенського** (1883–1967), українського архітектора, педагога

130 років від дня народження **Ореста Леонтійовича Кузьми** (1893–1968), українського перекладача, педагога, культурного діяча, журналіста

115 років від дня народження **Володимира Марковича Торчинського** (1908–1984), українського композитора

100 років від дня народження **Стефанії Петрівни Анненкової** (Анненкова-Мельник) (1923–1980), української театральної актриси, заслуженої артистки УРСР

85 років від дня народження **Анатолія Івановича Дацкова** (1938–2010), режисера, сценариста, заслуженого працівника культури України. Працював і жив у м. Рівне

65 років від дня народження **Алессандро Барікко** (1958), італійського письменника, драматурга, журналіста, есеїста, літературного та музичного критика

26 січня

160 років від дня народження **Павла Олексійовича Кошиця** (1863–1904), українського співака (тенор), педагога

105 років від дня народження **Ірини Залеської** (1918–1988), української актриси, культурно-громадської діячки

27 січня

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/60/7 від 21.11.2005 р. Цього дня 1945 р. радянські війська звільнили в'язнів концтабору Освенцим

215 років від дня народження **Давіда Фрідріха Штрауса** (1808–1874), німецького філософа, історика, публіциста, богослова

155 років від дня народження **Олександра Миколайовича Стіліануді** (1868–1948), українського живописця, педагога

75 років від дня народження **Івана Васильовича Курилюка** (1948), українського артиста балету, балетмейстера, народного артиста України

75 років від дня народження **Юрія Борисовича Старченка** (1948–2017), українського театального режисера, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

28 січня

120 років від дня народження **Юлія Сергійовича Мейтуса** (1903–1997), українського композитора юдейського походження, учня Генріха Нейгауза, фундатора модерної української опери. Керівник одного з перших джаз-бендів України (1924)

115 років від дня народження **Павла Петровича Горілого** (1908–1941), українського графіка

105 років від дня народження **Лариси Архипівни Руденко** (1918–1981), української співачки

95 років від дня народження **Віталія Андрійовича Логвиненка** (1928–1990), українського письменника, прозаїка

29 січня

День пам'яті героїв Крут. Відзначається в Україні щорічно згідно з Указом Президента (№ 15/07 від 15.01.2007 р.) в день, коли поблизу селища Крути у 1918 р. відбувся бій між більшовицькою армією та загоном київських студентів й бійців вільного козацтва

105 років тому (1918) відбувся **бій під Крутами** між більшовицькими військами М. Муравйова та об'єднаними військами юнкерів 1-ї Київської юнацької школи ім. Б. Хмельницького та першої сотні новоствореного Студентського куреня під єдиним командуванням А. Гончаренка

200 років від дня народження **Антонія Якси-Марцінковського** [псевдонім – Антоній Новосельський] (1823–1880), польського та українського літературного критика, письменника, етнографа, фольклориста

165 років від дня народження **Антоня Федоровича Васютинського** (1858–1935), українського художника, гравера, медальєра

135 років від дня народження **Галини Журби** (Галина Маврикіївна Домбровська) (1888–1979), української письменниці. У 20–30-х рр. ХХ ст. жила і працювала на Рівненщині

95 років від дня народження **Анатолія Трохимовича Полянського** (1928–1993), українського архітектора, художника-монументаліста

30 січня

155 років від дня народження **В'ячеслава Титовича Будзиновського** (1868–1935), українського письменника, журналіста, історика, видавця, політичного діяча

145 років від дня народження **Антоня Таммсааре** [справжнє – Хансен (1878–1940)], естонського письменника

125 років від дня народження **Віри Микитівни Гужової** (1898–1974), української співачки (сопрано), педагога

115 років від дня народження **Василя Андрійовича Лісняка** (1908–1963), українського поета, журналіста

95 років від дня народження **Анатолія Трохимовича Мороза** (1928), українського письменника, прозаїка, літературознавця, критика. Лауреата Шевченківської премії 1982 р.

31 січня

155 років від дня народження **Дмитра Петровича Переверзіва** (1868–1928), українського військового діяча

110 років від дня народження **Семена Івановича Онипка** (1913–1975), українського театрального актора

100 років від дня народження **Нормана Мейлера** (1923–2007), американського письменника, журналіста, драматурга, сценариста і кінорежисера

90 років від дня народження **Михайла Ілліча Барського** (1933–2012), українського театрального режисера, драматурга, заслуженого діяча мистецтв України, народного артиста України

85 років від дня народження **Валентина Леонідовича Мороза** (1938–2013), українського поета, журналіста

85 років від дня народження **Юрія Миколайовича Царика** (1938–2014), українського прозаїка, публіциста, журналіста, історика і краєзнавця

ЛЮТИЙ

65 років від часу заснування (1958) **Національної спілки кінематографістів України**

1 лютого

240 років від дня народження **Василя Івановича Фернієвича** (1783–1851), українського письменника

85 років від дня народження **Василя Михайловича Гайдука** (1938), українського композитора, хорового диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Павла Ананійовича Дворського** (1953), українського співака, композитора, народного артиста України, лавреата премій і фестивалів, дипломанта міжнародного фестивалю сучасної пісні «Шлягер року»

2 лютого

185 років від дня народження **Костянтина (Кастуся) Семеновича Калиновського** (1838–1864), національного героя Литви, Білорусі та Польщі, революціонера-демократа, публіциста, поета

160 років від дня народження **Тимофія Гнатовича Бордуляка** (1863–1936), українського письменника, священика, перекладача, освітнього діяча

155 років від дня народження **Євгена Федоровича Єрмакова** (1868–1914), українського архітектора

115 років тому відкрито театр **Лейби Зафрана** у м. Рівне (1908)

110 років від дня народження **Семена Павловича Тутученка** (1913–1994), українського архітектора

110 років від дня народження **Тараса Михайловича Микиши** (1913–1958), українського піаніста-віртуоза, композитора, педагога, лавреата Міжнародного конкурсу піаністів ім. Ф. Ліста у м. Будапешті, конкурсу співу і фортепіано Віденської музичної академії та конкурсу фірми «Безендорфер» у м. Відні (нагороджений роаялем)

105 років від дня народження **Ізраїля Цалевича Гольдштейна** (1918–2003), українського кінооператора, кінорежисера

100 років від дня народження **Івана Федосійовича Дзюбана** (1923–2009), українського графіка і живописця

60 років від дня народження **Віктора Анатолійовича Яременка** (1963), українського артиста балету, балетмейстера, народного артиста України

3 лютого

265 років від дня народження **Валентина Водника** (1758–1819), словенського поета, просвітителя

170 років від дня народження **Геннадія Олександровича Ладиженського** (1853–1916), українського живописця

160 років від дня народження **Клементини Карлівни Попович-Боярської** (1863–1945), української письменниці, громадської діячки

120 років від дня народження **Володимира Леонтійовича Гливенка** (1903–1990), українського графіка

115 років від дня народження **Владимира Георгієва** (1908–1986), болгарського мовознавця

110 років від дня народження **Віктора Григоровича Безорудька** (1913–1985), українського письменника-фантаста, сценариста

110 років від дня народження **Євгена Йосиповича Єніна** (1913–1994), українського диригента

110 років від дня народження **Володимира Леонтійовича Гливенка** (1903–1990), українського графіка

105 років від дня народження **Максима Романовича Осадчого** (1918–1987), українського педагога

105 років від дня народження **Любові Василівни Забашти** (1918–1990), української поетеси, драматурга, прозаїка

90 років від дня народження **Романа Мироновича Корогодського** (1933–2005), українського кінознавця, літературознавця, сценариста, культуролога, мистецтвознавця, учасника руху шістдесятників, дисидента

70 років від дня народження **Миколи Петрович Будника** (1953–2001), українського кобзаря, майстра музичних інструментів, художника і поета

65 років від дня народження **Оксани Йосипівни Вербівської-Кабін** (1958), української художниці декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), заслуженого майстра народної творчості України

4 лютого

335 років від дня народження **П'єра Карле де Шамблена де Маріво** (1688–1763), французького письменника

215 років від дня народження **Вінцента Дуніна-Марцинкевича** [Вікентій Іванович (1808–1884)], білоруського поета, драматурга, театрального діяча

215 років від дня народження **Йосефа Кастана Тила** (1808–1856), чеського письменника, театрального та культурного діяча

150 років від дня народження **Тимофія Олексійовича Сафонова** (1873–1930), українського художника, мистецтвознавця, педагога, громадського діяча

120 років від дня народження **Володимира Леонтійовича Гливенка** (1903–1994), українського графіка, заслуженого діяча мистецтв України

115 років від дня народження **Ібрагіма Мойсейовича Літинського** (1908–1958), українського живописця

5 лютого

125 років від дня народження **Клима Трохименка** (1898–1979), українського живописця, маляра-примітивіста

120 років від дня народження **Івана Тимофійовича Снегірєва**, українського письменника (1903–1956), кінорежисера-документаліста

105 років від дня народження **Кара Абульфаза огли Караєва** (1918–1982), азербайджанського композитора, педагога, громадського діяча

6 лютого

245 років від дня народження **Нікколо Уго Фосколо** (1778–1827), італійського письменника, філолога

135 років від дня народження **Людмила Стоянова** [справжнє – Георгій Стоянов Златарев (1888–1973)], болгарського письменника, драматурга, громадського діяча

125 років від дня народження **Алли Костянтинівни Тарасової** (1898–1973), української актриси

120 років від дня народження **Юрія Юрійовича Шовкопляса** (1903–1978), українського письменника, прозаїка

80 років від дня смерті **Івана Яковича Юхименка** (1892–1943), українського театрального актора і режисера, педагога, заслуженого артиста УРСР

65 років від дня народження **Ярослава Йосиповича Мельника** (1958), українського і литовського письменника, літературознавця, критика. Народився у смт. Смига Дубенського району Рівненської області

7 лютого

545 років від дня народження **Томаса Мора** (1478–1535), англійського мислителя-гуманіста, політичного діяча

190 років від дня народження **Василя Дмитровича Залозецького** (1833–1915), українського письменника

165 років від дня народження **Павла Фортунатовича Васильківського** (справжнє – Пясковський) (1858–1929), українського актора, режисера

160 років від дня народження **Мечислава Солтиса** (1863–1929), українського і польського композитора, диригента, педагога, музичного і громадського діяча

125 років від дня народження **Лева Олександровича Окіншевича** (1898–1980), українського історика, правника, бібліографа

120 років від дня народження **Василя Михайловича Лева** (1903–1991), українського літературознавця, мовознавця

90 років від дня смерті **Миколи Карповича Садовського** (справжнє – Тобілевич) (1856–1933), українського актора, режисера, громадського діяча, одного із фундаторів українського професійного театру

85 років від дня народження **Анатолія Олексійовича Ластовецького** (1938–1979), українського поета

80 років від дня народження **Зеновія Миколайовича Демцюха** (1943), українського хорового диригента, педагога, заслуженого працівника культури України

70 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Славинського** (Славінський) (1953–2018), українського театрального актора і режисера, драматурга, народного артиста України

60 років від дня народження **В'ячеслава Михайловича Самофалова** (1963), українського диригента, композитора, педагога, народного артиста України

8 лютого

195 років від дня народження **Жюльє Габрієля Верна** (1828–1905), французького письменника, засновника жанру наукової фантастики

125 років від дня смерті **Івана Михайловича Колесси** (1864–1898), українського фольклориста, етнографа, культурного діяча

85 років від дня народження **Анатолія Івановича Давидова** (1938–2002), українського дитячого письменника

55 років від дня народження **Христини Фріланд** (1968), канадської письменниці, журналістки

9 лютого

240 років від дня народження **Василя Андрійовича Жуковського** (1783–1852), поета, перекладача, художника, одного з визволителів Т. Г. Шевченка з кріпацтва

115 років від дня народження **Михайла Івановича Шутова** (1908–1978), українського прозаїка

105 років від дня підписання (1918) урядом УНР **Брестського (Берестейського) мирного договору**. Німеччина, Болгарія, Туреччина, Австро-Угорщина визнали УНР самостійною державою

100 років від дня народження **Брендана Бієна** (1923–1964), ірландського письменника, журналіста

85 років від дня народження **Геннадія Георгійовича Калікіна** (1938–2006), українського співака (баритон), педагога

80 років від дня народження **Олександра Дмитровича Зюзькіна** (1943–2016), українського хорового диригента, педагога, музично-громадського діяча, народного артиста України

10 лютого

250 років від дня народження **Василя Назаровича Каразіна** (1773–1842), українського вченого, винахідника, освітнього і громадського діяча, публіциста, ініціатора заснування Харківського університету, першого у Східній Україні

155 років від дня народження **Каруся Каганця** [справжнє – Костровицький Казимір Карлович (1868–1918)], білоруського письменника, перекладача, скульптора

145 років від дня народження **Зденека Неєдлого** (1878–1962), чеського і словацького громадського та державного діяча, історика, літературознавця, мистецтвознавця, публіциста, критика

135 років від дня народження **Джузеппе Унгаретті** (1888–1970), італійського поета, перекладача

130 років від дня народження **Озенбашли Амета** (1893–1958), кримськотатарського письменника, драматурга, громадського та політичного діяча

125 років від дня народження **Бертольта Брехта** (1898–1956), німецького письменника, драматурга, мистецтвознавця, театрального та громадського діяча

125 років від дня народження **Жозефа Кесселя** (1898–1979), французького письменника, публіциста

105 років від дня народження **Григорія Григоровича Володіна** (1918–2002), українського письменника

95 років від дня народження **Георгія Васильовича Малакова** (1928–1979), українського графіка

70 років від дня народження **Валентини Володимирівни Іщенко** (1953), української бандуристки, педагога, заслуженого працівника культури України

70 років від дня народження **Володимира Михайловича Овраха** (1953), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), народного художника України

11 лютого

150 років від дня народження **Семена Марковича Прохорова** (1873–1948), українського художника, живописця, педагога

135 років від дня народження **Василя Матвійовича Шахря** (1888–1919), українського політичного діяча

120 років від дня народження **Агати Федорівни Турчинської** (1903–1972), української письменниці, поетеси, прозаїка

105 років від дня народження **Михайла Кириловича Масла** (1918–1984), українського поета

85 років від дня народження **Анатолія Максимовича Пашкевича** (1938–2005), українського хорового диригента, композитора, народного артиста України

12 лютого

205 років від дня народження **Василя Івановича Штернберга** (1818–1845), українського художника, одного із засновників українського пейзажного і жанрового живопису, представника романтизму, побратим Т. Г. Шевченка

195 років від дня народження **Джорджа Мередіта** (1828–1909), англійського письменника

115 років від дня народження **Жана Еффеля** [справжнє – Франсуа Лежен (1908–1982)], французького художника, громадського діяча

105 років від дня ухвалення (1918) Малою радою (комітетом Української Центральної Ради) у м. Коростень **Тризуба** – Малого державного герба

85 років від дня народження **Джуді Блум** (1938), американської дитячої письменниці

75 років від дня народження **Василя Всеволодовича Навротського** (1948), українського оперного співака (бас), педагога, народного артиста України

70 років від дня народження **Миколи Володимировича Завгороднього** (1953–2021), українського театрального актора, народного артиста України

13 лютого

Всесвітній день радіо. Відзначається щорічно з ініціативи ЮНЕСКО з 2011 р.

180 років від дня народження **Миколи Андрійовича Вербицького** (1843–1909), українського письменника, поета, педагога, громадського діяча

130 років від дня народження **Петра Костьовича Волинського** (1893–1982), українського літературознавця, педагога, дослідника історії української літератури

120 років від дня народження **Жоржа Сіменона** (1903–1989), франкомовного письменника бельгійського походження, одного з представників детективного жанру в літературі

100 років від дня смерті **Івана Симеоновича Біликовського** (1846–1923), українського композитора, хорового диригента, педагога, музичного діяча

90 років від дня народження **Лева Олексійовича Перфілова** (1933–2000), українського актора театру та кіно

75 років від дня народження **Богдана Олексійовича Жолдака** (1948–2018), українського письменника, сценариста, драматурга, педагога

14 лютого

День безпечного Інтернету. Відзначається щорічно з 2004 р. у другий вівторок лютого за ініціативою європейських некомерційних організацій

205 років від дня народження **Густава Еренберга** (1818–1895), польського поета, перекладача, політичного діяча

125 років від дня народження **Василя Володимировича Васильєва** (1898–1987), українського актора музичної комедії, педагога, заслуженого артиста УРСР

125 років від дня народження **Михайла Павловича Стефановича** (1898–1970), українського співака (бас), режисера, музикознавця, історика театру, народного артиста УРСР

115 років від дня народження **Петра Івановича Тернюка** (1908–1982), українського театрознавця, перекладача

115 років від дня народження **Петра Юхимовича Шелеста** (1908–1996), українського політичного та державного діяча

105 років від дня народження **Володимира Олександровича Зуєва** (1918–1986), українського архітектора

15 лютого

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав. Відзначається в Україні щорічно згідно з Указом Президента № 180/2004 від 11.02.2004 р.

205 років від дня народження **Яна Петра Йордана** (1818–1891), серболужицького славіста, громадського діяча

95 років від дня народження **Ено Мартиновича Рауда** (1928–1996), естонського казкаря

90 років від дня народження **Володимира Івановича Савченка** (1933–2005), українського письменника-фантаста

85 років від дня народження **Миколи Олексійовича Малишка** (1938), українського живописця, графіка, заслуженого художника України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

80 років від дня народження **Анатолія Іларіоновича Колісниченка** (1943–2015), українського письменника, літературознавця, члена Національної спілки письменників України

70 років від дня народження **Анатолія Георгійовича Хостікосва** (1953), українського актора театру і кіно, театрального режисера, антрепренера, громадського діяча, народного артиста України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1996)

16 лютого

День єднання (Указ Президента України № 53/2022 від 14.02.2022 р.)

210 років від дня народження **Семена Степановича Гулака-Артемівського** (1813–1873), українського композитора, оперного співака, баритона (баса-баритона), драматичного актора, драматурга, автора однієї з перших опер на україномовне лібрето опери «Запорожець за Дунаєм»

175 років від дня народження **Октава Мірбо** (1848–1917), французького письменника

125 років від дня народження **Анастасії Зіновіївни Левицької** [справжнє – Кашко (1898–1955)], української оперної співачки (мецо-сопрано), педагога, народної артистки УРСР

100 років від дня народження **Ярослави Михайлівни Заневчик-Менкуш** (1923–2015), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (художня вишивка), майстра народної творчості України

55 років від дня смерті **Євгена Філімоновича Маланюка** (1897–1968), українського письменника, публіциста, мистецтвознавця, літературного критика, перекладача, громадського і політичного діяча

50 років від дня смерті **Михайла Полієвктовича Верхацького** (1904–1973), українського театрального режисера, педагога, театрознавця

17 лютого

175 років від дня народження **В'ячеслава Івановича Претра** [Петр (1848–1923)], українського та чеського філолога, музичного теоретика

130 років від дня народження **Дарії Віконської** [справжнє – Іванна (Йоанна)-Кароліна (Ліна) Володиславівна Федорович (1893–1945)], української письменниці, літературознавця, мистецтвознавця, перекладача, критика, мецената

115 років від дня народження **Олекси Федоровича Влизька** (1908–1934), українського поета

105 років від дня народження **Османа Ахіяйовича Хубієва** (1918–2000), карачаївського письменника, перекладача творів Т. Г. Шевченка

80 років від дня народження **Раїси Степанівни Недашківської** (1943), української актриси театру та кіно, громадської діячки

18 лютого

175 років від дня народження **Федора Герасимовича Міщенка** (1848–1906), української філолога, історика-еллініста

130 років від дня народження **Максима Івановича Горецького** (1893–1938), білоруського письменника, громадського діяча

115 років від дня народження **Євгена Євстратовича Васильєва** (1908–1955), українського живописця

105 років від дня народження **Олексія Михайловича Артамонова** (1918–2011), українського живописця

100 років від дня народження **Михайла Захаровича Гладкого** (1923–2009), українського скульптора, майстра художньої кераміки, живописця, графіка, педагога

95 років від дня народження **Івана Івановича Дреботюка** (1928), українського народного майстра художнього різьблення по дереву

90 років від дня народження **Тетяни Кузьмівни Мірошниченко** (1933–2009), української актриси, громадської діячки, народної артистки України

90 років від дня народження **Йоко Оно Леннон** (1933), японської авангардної художниці, музикантки й мисткині

85 років від дня народження **Петра Івановича Довбні** (1938), українського співака, педагога

75 років від дня народження **Андрія Григоровича Ситая** (1948), заслуженого журналіста України. Проживає в м. Рівне

19 лютого

95 років від дня народження **В'ячеслава Михайловича Клокова** (1928–2007), українського скульптора

20 лютого

Всесвітній день соціальної справедливості. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/62/10 від 18.12.2007 р. В Україні відзначається згідно з Указом Президента України № 1021/2001 від 04.11.2011 р.

День Героїв Небесної Сотні. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 69/2015 від 11.02.2015 р.

135 років від дня народження **Василя Олександровича Барвінського** (1888–1963), українського композитора, піаніста, музичного критика, музикознавця, педагога, диригента, організатора музичного життя. Визначний представник української музичної культури ХХ століття. Провідний діяч Союзу українських професійних музик, доктор мистецтвознавства, почесний доктор Українського університету в Празі

130 років від дня народження **Федора Тимофійовича Грушевського** (1893–1970), українського оперного співака (бас), педагога

125 років від дня народження **Луки Петровича Калиниченка** (1898–1968), українського художника-реставратора, мистецтвознавця, педагога

115 років від дня народження **Марії Аркадіївни Пригари** (1908–1983), української письменниці

95 років від дня народження **Івана Олексійовича Немировича** (1928–1986), українського письменника, поета, прозаїка, бандуриста

85 років від дня народження **Івана Григоровича Пащука** (1938–2013), журналіста, краєзнавця, літератора, письменника. Голова Рівненської обласної організації Національної спілки краєзнавців України (1989–2013)

75 років від дня народження **Романа Івановича Пастуха** (1948), українського письменника, публіциста, краєзнавця, журналіста, етнографа, фольклориста, літературознавця, культурного та громадського діяча

75 років від дня народження **Адама Миколайовича Цибульського** (1948), українського актора театру і кіно, театрального режисера, народного артиста України

21 лютого

Міжнародний день рідної мови. Проголошено на ХХХ сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 56 / 262

130 років від дня народження **Адреса Торреса Сеговії** (1893–1987), іспанського гітариста, педагога, завдяки проектам якого було створено сучасну класичну акустичну гітару

100 років від дня народження **Василя Миколайовича Левіна** (1923–1998), українського кінорежисера, сценариста, художника, заслуженого діяча мистецтв України

85 років від дня народження **Петра Петровича Толочка** (1938), українського історика, археолога

22 лютого

235 років від дня народження **Артура Шопенгауера** (1788–1860), німецького філософа-ідеаліста

115 років від дня народження **Івана Семеновича Буше** (1908–1979), українського перекладача, письменника

115 років від дня народження **Василя Антоновича Головатого** (1908–1979), українського живописця

110 років від дня народження **Дарії Антонівни Сидоренко** (1913–1996), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (художня вишивка), заслуженого майстра народної творчості України

70 років від дня народження **Валерія Дмитровича Бендерова** (1953–2017), українського оперного співака (драматичний тенор), заслуженого артиста України

65 років від дня народження **Бориса Івановича Кузьми** (1958), українського архітектора, живописця, графіка, народного художника України

23 лютого

265 років від дня народження **Василя Васильовича Капніста** (1758–1823), українського поета, драматурга

155 років від дня народження **Вільяма Едуарда Беркгардта Дюбуа** [Дю Бойс (1868–1963)], американського письменника, вченого, громадського діяча

145 років від дня народження **Казимира Севериновича Малевича** (1878–1935), українського художника-авангардиста, живописця, засновника супрематизму, педагога, теоретика мистецтва польського походження

120 років від дня народження **Юліуса Фучіка** (1903–1943), чеського письменника, критика, публіциста

110 років від дня народження **Олексія Михайловича Кустенка** (1913–1993), українського письменника

75 років від дня народження **Леоніда Михайловича Бутенка** (1948–2018), українського хорового диригента, мистецтвознавця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

65 років від дня народження **Петра Михайловича Кралука** (1958), українського філософа, письменника, публіциста. Доктор філософії, заслужений діяч науки і техніки України, професор Національного університету «Острозька академія»

60 років від дня народження **Костя (Костянтин) Вілійовича Москальця** (1963), українського поета, прозаїка, перекладача, літературного критика, музиканта

24 лютого

560 років від дня народження **Джованні Піко делла Мірандола** (1463–1494), італійського мислителя, філософа, письменника

160 років від дня народження **Порфирія Устиновича Молчанова** (1863–1945), українського композитора, педагога

150 років від дня народження **Енріко Карузо** (1873–1921), італійського співака

130 років від дня народження **Крума Павлова Кюлявкова** (1893–1955), болгарського письменника, художника

100 років від дня народження **Клавдії Павлівни Фролової** (1923–2010), української театральної актриси, прозаїка, літературознавця, критика, педагога

95 років від дня народження **Володимира Павловича Пекаря** (1928–1990), українського хорового диригента, педагога

75 років від дня народження **Богдана Романовича Пікулицького** (1948), українського графіка, заслуженого художника України

70 років від дня народження **Юліана Івановича Яковини** (1953), українського кінооператора, режисера, фотохудожника, громадського діяча

65 років від дня народження **Олександра Леонтійович Позіховського** (1958), археолога, музейного фахівця. Завідувач відділу нумізматики Державного історико-культурного заповідника м. Острога. Уродженець с. Хорів Острозького району Рівненської області

25 лютого

215 років від дня народження **Хосе де Еспронседи** [Еспронседа-і-Дельгадо (1808–1842)], іспанського письменника

180 років від дня народження **Миколи Андрійовича Вербицького** (1843–1909), українського письменника і педагога

150 років від дня народження **Енріко Карузо** (1873–1921), італійського співака, тенора

120 років від дня народження **Зіновія Шендеровича Толкачова** (1903–1977), українського живописця, графіка

80 років від дня народження **Джорджа Гаррісона** (1943–2001), британського рок-музиканта, співака, автора пісень, гітариста групи «The Beatles»

75 років від дня народження **Володимира Даниловича Кузьменка** (1948–2007), українського письменника, журналіста, заслуженого працівника культури України

26 лютого

215 років від дня народження **Оноре Віктор'єна Дом'є** (1808–1879), французького графіка, живописця

185 років від дня народження **Богдана Петричейку Хашдеу** (1838–1907), румунського та молдавського письменника, вченого

160 років від дня народження **Бажанського Івана Миколайовича**, українського письменника, педагога (1863–1933)

90 років від дня народження **Любомира Гузара** (1933–2017), українського релігійного діяча, патріарха-предстоятеля Української Греко-Католицької Церкви, священника, єпископа, кардинала, Верховного архієпископа Львівського, Києво-Галицького, архієпископа-емерита

85 років від дня народження **Володимира Володимировича Бегми** (1938–2007), українського режисера

65 років від дня народження **Мішеля Уельбека** (1958), французького письменника, поета, співака, сценариста, кінорежисера

65 років від дня народження **Чередниченка Олександра Миколайовича**, українського живописця, педагога, народного художника України (1958).

50 років від дня смерті **Олександра Олександровича Гродзинського** (1891–1973), українського оперного співака (бас), педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР

50 років від дня смерті **Степана Йосиповича Шкурата** (1886–1973), українського актора театру і кіно, народного артиста УРСР

27 лютого

130 років від дня народження **Валентина Дмитровича Отамановського** (1893–1964), українського бібліографа, історика, краєзнавця, громадського і політичного діяча

115 років від дня народження **Олександра Федоровича Зноско-Боровського** (1908–1983), українського композитора, заслуженого діяча мистецтв УРСР

110 років від дня народження **Ірвіна Шоу** (1913–1984), американського письменника, кіносценариста

100 років від дня народження **Наталії Василівни Слободян** (1923–2013), української балерини, артистки, балетного педагога

95 років від дня народження **Валентина Кузьмовича Нагнибіди** (1928–1985), українського різьбяр по дереву

28 лютого

490 років від дня народження **Мішеля де Ейкема Монтеня** (1533–1592), французького філософа, письменника

125 років від дня народження **Юрія Зіновійовича Жилка** (1898–1938), українського письменника, поета, журналіста, педагога. Народився у с. Підлужне Костопільського району Рівненської області. Репресований і розстріляний. Реабілітований у 1958 р.

95 років від дня народження **Рамаза Григоровича Чхквадзе** (1928–2011), грузинського актора

85 років від дня народження **Стефана Васильовича Турчака** (1938–1988), українського диригента, педагога, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1980)

65 років від дня народження **Лілії Василівни Сандулеси** (1958), української співачки (альт), народної артистки України

БЕРЕЗЕНЬ

1 березня

235 років від дня народження **Івана** (Йогана-Християна) **Яковича Кроненберга** (1788–1838), українського вченого, літературознавця, перекладача, педагога, організатора освіти в Україні

165 років від дня народження **Павла Аполлоновича Тутковського** (1858–1930), українського геолога, географа, педагога, одного з основоположників геології й географії України, академіка АН України і Білорусії. Понад 50 наукових праць присвячено Волині

165 років від дня народження **Георга Зіммеля** (1858–1918), німецького філософа-ідеаліста

140 років від дня народження **Григорія Григоровича Гануляка** (1883–1945), українського письменника, видавця, журналіста із Лемківщини

105 років від дня ухвалення (1918) Українською Центральною Радою (УЦР) Закону «Про грошову одиницю, биття монети та друк державних кредитових білетів», згідно з яким **національною грошовою одиницею стала гривня** (1 гривня дорівнювала 100 шагам; шаг – дрібна монета)

85 років від дня народження **Борислава Миколайовича Брондукова** (1938–2004), українського актора, народного артиста України

75 років від дня народження **Василя Кіндратовича Лящука** (1948), українського письменника, поета, перекладача, Члена Національної Спілки письменників України та Національної Спілки журналістів України. Живе і працює у м. Рівному

75 років від дня народження **Петра Денисовича Колісника** (1948), українського театрального актора, режисера, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

2 березня

200 років від дня народження **Костянтина Дмитровича Ушинського** (1823–1871), українського педагога, одного із засновників педагогічної науки та народної школи

180 років від дня народження **Льва Степановича Мацієвича** (1843–1915), українського літературознавця, джерелознавця, історика, бібліофіла

105 років від дня народження **Алеся Бачила** [справжнє – Олександр Миколайович (1918–1983)], білоруського поета

95 років від дня народження **Євгена Івановича Лобуренка** (1928–1997), українського альтиста

90 років від дня народження **Олексія Феодосійовича Гуляницького** (1933–2021), українського диригента, народного артиста України

70 років від дня народження **Володимира Даниловича Зубицького** (1953), українського композитора, диригента, баяніста, заслуженого діяча мистецтв України

30 років тому постановою Кабінету Міністрів України Рівненській дитячій музичній школі № 1 присвоєно імя Миколи Лисенка (1993)

3 березня

Всесвітній день письменника. Відзначається згідно з рішенням 48-го конгресу Міжнародного ПЕН-клубу, який відбувся 12–18 січня 1986 р.

200 років від дня народження **Костянтина Дмитровича Ушинського** (1823–1870), українського педагога, реформатора шкільної освіти

135 років від дня народження **Наталени Андріанівни Королеви** (1888–1966), письменниці й прозаїка українського зарубіжжя, лексикографа, єгиптолога, археолога, мистецтвознавиці, театральної акторки

120 років від дня народження **Ганни Костянтинівни Драган** (1903–1986), української народної співачки

110 років від дня народження **Антоніни Горохович** (1913–1997), української письменниці, літературознавиці, просвітянки, діячки Пласту. Народилася у с. Великі Межирічі Рівненського району Рівненської області (до 2021 р. Корецького району)

105 років від дня народження **Івана Івановича Юхна** (1918–1978), українського живописця

100 років від дня народження **Онисима Петровича Мельника** (1923–1969), українського письменника

85 років від дня народження **Івана Андрійовича Зязюна** (1938–2014), українського вченого, філософа, педагога, директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України, Заслуженого працівника вищої школи УРСР

4 березня

Всесвітній день дитячого телебачення і радіомовлення. Щороку у першу неділю березня усі провідні теле – і радіокомпанії світу надають ефір дітям та дитячим програмам з часу проголошення свята представниками Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) у Каннах у квітні 1994 р.

345 років від дня народження **Антоніо Лучіо Вівальді** (1678–1741), італійського композитора, скрипаля-віртуоза, римо-католицького священика, автора більш як сорока опер, кантат, ораторій, творця жанру сольного інструментального концерту

145 років від дня народження **Такео Арісіми** (1878–1923), японського письменника

125 років від дня народження **Юрія Зіновійовича Жилка** (1898–1938), українського письменника. Народився у с. Підлужне Рівненського району Рівненської області (до 2021 р. Костопільського району). Репресований і розстріляний. Реабілітований у 1958 р.

100 років від дня народження **Олега Васильовича Буценя** (1923—1966), українського дитячого письменника, прозаїка

100 років від дня народження **Ганни Василівни Холопцевої** (1923), української художниці декоративного мистецтва, реставраторки, членкині Національної спілки художників України

95 років від дня народження **Ріталія Зіновійовича Заславського** (1928–2004), українського поета, перекладача

85 років від дня народження **Івана Івановича Ілька** (1938), українського жи-вописця, народного художника України

80 років від дня народження **Миколи Степановича Литвина** (1943), українського письменника, кобзаря, педагога, журналіста, композитора, громадського діяча

5 березня

120 років від дня народження **Наталі Львівни Забіли** (1903–1985), української письменниці, поетеси, драматурга, перекладачки і популяризаторки в Україні дитячої літератури інших народів

115 років від дня народження **Гільмара Вульфа** (1908–1984), данського письменника

110 років від дня народження **Михайла Черешньовського** (1913–1994), українського скульптора-монументаліста, різьбяря по дереву, педагога та громадського діяча

80 років від дня народження **Григорія Дмитровича Клочека** (1943), українського літературознавця, критика, організатора освіти

6 березня

165 років від дня народження **Їржі Полівки** (1858–1933), чеського літературознавця, фольклориста

95 років від дня народження **Василя Даниловича Гуріна** (1928–2000), українського актора

95 років від дня народження **Габрієля Гарсія Маркеса** (1928–2014), колумбійського письменника, журналіста, громадського діяча, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1982)

7 березня

145 років від дня народження **Людвіга Вікторовича Яновського** (1878–1921), польського історика

125 років від дня народження **Меланії Семаки-Нижанківської** (1989–1973), української письменниці, журналіста

115 років від дня народження **Йони (Іона) Ісааковича Грубера** (1908–1980), українського письменника, перекладача

115 років від дня народження **Анни Маньяні** (1908–1973), італійської кіноактриси

8 березня

Міжнародний день прав жінок і миру. Відзначається щорічно згідно з рішенням Генеральної Асамблеї ООН A/RES/32/142 від 16.12.1977 р. Святковий день в Україні відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

165 років від дня народження **Владислава Петровича Бузескула** (1858–1931), українського історика античності, історіографа, громадського діяча

125 років від дня народження **Мафтея Виная** (1898–1981), українського поета (Югославія)

125 років від дня народження **Олександра Феодосійовича Стативи** (1898–1965), українського мистецтвознавця, художника, педагога, засновника і першого директора художньої школи Петриківського розпису

125 років від дня народження **Михайла Дмитровича Тіца** (1898–1978), українського композитора, піаніста, музикознавця, педагога

115 років від дня народження **Анатолія Георгійовича Широкова** (1908–1993), українського графіка

100 років від дня народження **Олександри Миколаївни Фоменко** (1923–2008), української співачки, народної артистки України

95 років від дня народження **Федора Васильовича Петрова** (1923–2009), українського письменника

70 років від дня народження **Анатолія Олександровича Івченка** (1953), українського мовознавця, лексикографа, бібліографа, редактора, видавця

9 березня

209 років від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка** (1814–1861), українського поета, художника, мислителя, просвітителя

170 років від дня народження **Григорія Івановича Цеглинського** (1853–1912), українського письменника, драматурга, педагога, критика, громадського та культурно-освітнього діяча

115 років від дня народження **Тараса Дмитровича Боровця** (псевдонім – Бульба) (1908–1981), діяча українського повстанського руху часів Другої світової війни, засновника УПА. Народився в с. Бистричі Березнівського району Рівненської області

100 років від дня народження **Миколи Яковича Олійника** (1923–1997), українського письменника

95 років від дня народження **Віри Гаврилівни Шатух** (1928–2005), українського скульптора

90 років від дня народження **Владилена Григоровича Грицюка** (1933–2004), українського оперного та камерного співака (бас), педагога, народного артиста України

80 років від дня народження **Євгена Семеновича Найдена** (1943–2019), українського живописця, графіка, письменника, заслуженого художника України

10 березня

135 років від дня народження **Івана Стодоли** (1888–1977), словацького драматурга, письменника

105 років від дня народження **Авраама Мойсейовича Мілецького** (1918–2004), українського архітектора

100 років від дня народження **Адама Захаровича Каца** (1923–1984), українського художника, заслуженого діяча мистецтв України

95 років від дня народження **Лариси Терентіївни Бойко** (1928–2012), української актриси

95 років від дня народження **Олександра Павловича Пилєва** (1928–2017), українського скульптора

95 років від дня народження **Ганни Мусіївни Катанаш** (1928–2015), педагога, засновника та керівника хорової капели Дубенського районного будинку культури. Заслужений працівник культури України. Народилася у с. Соснівка Дубенського району Рівненської області

80 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Липника** (1943–2022), українського оперного співака (баритон), педагога, народного артиста України

75 років від дня народження **Олександра Миколайовича Левадного** (1948), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (ткацтво), педагога, народного художника України

70 років від дня народження **Тараса Гаринальдовича Петриненка** (1953), українського композитора, музиканта, поета, співака, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1996)

11 березня

175 років від дня народження **Олександра-Едуарда Юлійовича Ягна** (1848–1922), українського архітектора, художника, майстра художньої кераміки

135 років від дня народження **Василя Михайловича Чечвянського** (1888–1938), українського письменника-сатирика

125 років від дня народження **Василя Петровича Бобинського** [справжнє – Губенко (1898–1938)], українського поета, письменника, перекладача, публіциста, літературного критика

12 березня

410 років від дня народження **Андре Ленотра** (1613–1700), французького архітектора, майстра ландшафтного дизайну, зокрема, автора садів і парків Версаля

235 років від дня народження **Георге Асакі** [справжнє прізвище – Асакієвич (1788–1869)], молдовського та румунського письменника, просвітителя, політичного діяча

160 років від дня народження **Володимира Івановича Вернадського** (1863–1945), українського вченого-енциклопедиста, історика, філософа, природознавця, громадського діяча, засновника та першого президента АН УРСР. У червні 1909 р. побував у м. Рівне, відвідав базальтові поклади біля Костополя

155 років від дня народження **Єлизавети Григорівни Азерської** (1868–1946), української співачки

135 років від дня народження **Касяна Харитоновича Граната** (1888–1977), українського письменника

120 років від дня народження **Михайла Івановича Роциб'юка** (1903–1972), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (художня кераміка)

95 років від дня народження **Едварда Франкліна Олбі** (1928–2016), американського драматурга

13 березня

185 років від дня народження **Раффаелло Джованьйолі** (1838–1915), італійського письменника, філолога, історика

135 років від дня народження **Антон Семеновича Макаренка** (1888–1939), українського педагога, письменника

95 років від дня народження **Олександра Володимировича Гуковича** (1928), українського архітектора

85 років від дня народження **Йосифа Дмитровича Збіглей** (1938), українського поета (Словаччина)

85 років від дня народження **Григорія Йосиповича Кононенка** (1938–2006), українського режисера, художника театру, актора, сценариста, педагога

14 березня

430 років від дня народження **Жоржа де Латура** (1593–1652), французького художника

115 років від дня народження **Олексія Никифоровича Мороза** (1908–1984), українського літературознавця

115 років від дня народження **Моріса Мерло-Понті** (1908–1961), французького філософа

110 років від дня народження **Василя Григоровича Томашевського** (1913–2002), українського архітектора, художника, скульптора, мецената (Канада), почесного професора Української академії мистецтв в Канаді

80 років від дня народження **Людмили Володимирівни Юрченко** (1943), української оперної та камерної співачки (мецо-сопрано), народної артистки України, лавреатки Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

15 березня

185 років від дня народження **Івана Антоновича Сильвая** (1838–1904), українського письменника

170 років від дня народження **Степана Матвійовича Волошка** (1853–1928), українського актора, оперного співака (тенор), педагога

115 років від дня народження **Олексія Михайловича Щеглова** (1908–1980), українського художника театру, графіка

105 років від дня народження **Зари Олександрівни Долуханової** [Заруї Агасіївна (1918–2007)], вірменської співачки

16 березня

160 років від дня народження **Герасима Семеновича Головкова** (1863–1919), українського живописця

145 років від дня народження **Олександра Івановича Таманяна** (1878–1936), вірменського архітектора

140 років від дня народження **Теофіла Борисовича Фраєрмана** (1883–1957), українського художника

105 років від дня народження **Всеволода Івановича Цветкова** (1918–2011), українського режисера, актора, театрального діяча, педагога

75 років від дня народження **Михайла Васильовича Левицького** (1948), українського поета, перекладача, графіка, громадського діяча

17 березня

425 років від дня народження **Якуба Гаватовича** (Гават) (1598–1679), українського і польського письменника, педагога, священника, культурно-освітнього діяча

140 років від дня народження **Павла Олександровича Богацького** (1883–1962), українського журналіста, літературознавця, письменника, бібліографа, громадського і політичного діяча

120 років від дня народження **Юрія Петровича Дольд-Михайлика** (1903–1966), українського письменника, драматурга, сценариста, критика, публіциста

105 років від дня народження **Павла Івановича Щеглова** (1918–1983), українського поета

95 років від дня народження **Гунара Рейнгольдовича Прієде** (1928–2000), латиського драматурга

85 років від дня народження **Ростислава Михайловича Звягінцева** (1938–2016), українського живописця, скульптора, заслуженого художника України. Член Національної спілки художників України. Жив і працював у м. Рівному

85 років від дня народження **Олександра Васильовича Матвіїва** (1938–2006), українського архітектора, заслуженого архітектора України, лауреата державних премій України в галузі архітектури

30 років тому розпорядженням Рівненської міської ради затверджено **положення і опис прапора міста**, що став одним із символів самоврядування (1993)

18 березня

130 років від дня народження **Володимира Михайловича Качмара** (1893–1964), польського та українського оперного співака (бас), театрального режисера, музично-театрального критика, педагога

85 років від дня народження **Ігоря Кіндратовича Янсона** (1938–2011), українського вченого-фізика

80 років від дня народження **Альберта Васильовича Вербеця** (1943–2015), українського драматурга, актора

80 років від дня народження **Володимира Миколайовича Петухова** (1943), українського скульптора, члена Національної спілки художників України. Перший голова Рівненської обласної організації Національної спілки художників України (1989–1990). Автор меморіальної дошки поету Олегу Ольжичу (Рівне, 1992), пам'ятника «Воїнам-афганцям» (у співавторстві; Рівне, 1999)

75 років від дня народження **Михайла Васильовича Бабія** (1948), українського живописця, графіка, заслуженого художника України

65 років від дня народження **Андрія Валентинова** (Андрія Валентиновича Шмалька) (1958), українського письменника-фантаста, історика

19 березня

185 років від дня народження **Володимира Дмитровича Лучаківського** (1838–1903), українського письменника, перекладача, фольклориста, етнографа, правознавця, громадсько-культурного діяча

165 років від дня народження **Кан Ювея** (1858–1927), китайського філософа, публіциста, вченого, державного та політичного діяча

130 років від дня народження **Василя Мудрого** (1893–1966), українського громадсько-політичного діяча, журналіста

100 років від дня народження **Олексія Антоновича Гайдучені** (1923), українського архітектора

90 років від дня народження **Філіпа Рота** (1933–2018), американського письменника

75 років від дня народження **Василя Наумовича Басараби** (1948), українського письменника, поета, журналіста, краєзнавця. Член Національної спілки письменників України. Народився в с. Біла Криниця Рівненського району Рівненської області. Живе і працює у м. Рівному

20 березня

Міжнародний день щастя. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/66/281 від 12.07.2012 р.

195 років від дня народження **Генріка Ібсена** (1828–1906), норвезького драматурга, поета, публіциста

125 років від дня народження **Юхима Борисовича Лойцкера** [справжнє – Хаїм Берович (1898–1970)], українського літературознавця, мовознавця, педагога

125 років від дня народження **Миколи Івановича Марфієвича** (1898–1967), українського письменника

115 років від дня народження **Матвія Григоровича (Герцовича) Тевельова** (1908–1962), українського письменника

105 років від дня народження **Жоржа Байяра** (1918–2004), французького дитячого письменника

21 березня

Всесвітній день поезії. Відзначається щорічно згідно з резолюцією 30-ї сесії ЮНЕСКО від 15.11.1999 р.

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2142 (XXI)

170 років від дня народження **Михайла Григоровича Артинова** (1853–1913), українського архітектора

155 років від дня народження **Миколи Миколайовича Василька** (1868–1924), українського громадсько-політичного діяча, дипломата

90 років від дня народження **Григорія Прокоповича Бідняка** (1933–2020), українського поета, видавця, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Андрія Андрійовича Бокотея** (1938), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (скло, кераміка), педагога, народного художника України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

85 років від дня народження **Василя Андрійовича Марсюка** (1938), українського письменника, поета, публіциста

22 березня

135 років від дня народження **Персі Пола Селвера** (1888–1970), англійського літератора, лексикографа, славіста, перекладача

120 років від дня народження **Олексія Михайловича Улинця** (1903–1978), українського коломийкаря

115 років від дня народження **Григорія Леонтійовича Пивоварова** (1908–1942), українського скульптора

105 років від дня затвердження (1918) УЦР Малого державного герба УНР – **Тризуба**

90 років від дня народження **Віталія Федосійовича Мельничука** (1933–1999), українського художника. Заслужений працівник культури України. Головний художник Рівненського обласного театру ляльок. Народився в с. Михалківці Острозького району Рівненської області

85 років від дня народження **Ігоря Васильовича Ліберди** (1938–2012), українського поета, перекладача, журналіста

85 років від дня народження **Василя Прокоповича Горностаєва** (1938–2005), композитора, педагога. Заслужений діяч мистецтв України. Був директором Дубенського училища

культури (нині Дубенський коледж культури і мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету)

85 років від дня народження **Віктора Васильовича Савченка** (1938–2016), українського письменника, публіциста, драматурга, філософа, правозахисника

23 березня

180 років від дня народження **Юліана Андрійовича Целевича** (1843–1892), українського вченого, історика, педагога, громадського і культурного діяча

120 років від дня народження **Галини Львівни Петрашевич** (1903–1999), української скульпторки, народної художниці України, однієї із засновниць Спілки художників України

115 років від дня народження **Юрія Федоровича Шумовського** (1908–2004), українського археолога, палеонтолога, капелана французьких військ у Німеччині, православного священика, дослідника Судану. Народився у с. Мирогоща Дубенського району Рівненської області. Директор Рівненського краєзнавчого музею (1942–1943)

105 років від дня народження **Івана Федоровича Гребенюка** (1918–1982), українського письменника

100 років від дня народження **Костянтина Гнатовича Кудієвського** (1923–1992), українського письменника, кінодраматурга, журналіста

60 років від дня народження **Олега Семеновича Ладиженського** (1963), українського письменника-фантаста. Генрі Лайон Олді – колективний псевдонім письменників-харків'ян Олега Семеновича Ладиженського й Дмитра Євгеновича Громова

60 років від дня народження **Олексія Володимировича Богдановича** (1963), українського актора театру і кіно, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, народного артиста України

24 березня

Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідність жертв. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 196

195 років від дня народження **Феофана (Теофана) Гавриловича Лебединцева** (1828–1888), українського історика, вченого, журналіста, видавця, церковного та громадсько-культурного діяча, педагога

145 років від дня народження **Ярослава Васильовича Пстрака** (1878–1916), українського живописця, графіка

135 років від дня народження **Юрія Степановича Кипоренка-Доманського** [справжнє – Кипоренко (1888–1955)], українського оперного співака (драматичний тенор), педагога

100 років від дня народження **Галини Станіславівни Сухорукової** (1923–2007), української співачки (сопрано), педагога, заслуженої артистки України

25 березня

475 років від дня народження **Джордано Бруно** (1548–1600), італійського поета, філософа

140 років від дня народження **Леся Гринюка** (справжнє ім'я – Олекса Якимович) (1883–1911), українського письменника, перекладача, редактора, громадського діяча

110 років від дня народження **Василя Павловича Козаченка** (1913–1995), українського письменника, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

95 років від дня народження **Надії Йосипівни Лопухової** (1928–2014), українського графіка

90 років від дня народження **Володимира Івановича Сингаївського** (1933–2007), українського художника, члена Спілки художників України, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Ірини Яківни Кириліної** (1953–2017), української композиторки, музикознавця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

26 березня

День Національної гвардії України. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 148/2015 від 18.03.2015 р.

540 років від дня народження **Санті Рафаеля** (1483–1520), італійського живописця, архітектора, представника Високого Відродження

100 років від дня народження **Михайла Івановича Шевченка** (1923–1993), українського оперного співака (ліричний баритон), педагога, народного артиста України

50 років від дня народження **Лоуренса Едварда «Ларрі» Пейджа** (1973), американського дослідника інтернет-технологій, розробника пошукової системи і співзасновника компаній «Google», Alphabet та інших

27 березня

Міжнародний день театру. Відзначається щорічно з 1962 р. відповідно до рішення IX Конгресу Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО

105 років від дня народження **Ірини Іванівни Банах-Твердохліб** (1918–2013), української художниці, майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (США)

80 років від дня народження **Юрія Петровича Іщенка** (1943), українського живописця, заслуженого художника України

28 березня

160 років від дня народження **Олексія Львовича Суходольського** (1863–1936), українського театрального актора та режисера, драматурга, антрепренера, перекладача

95 років від дня народження **Марії (Ірини) Миколаївни Мольнар-Мундяк** (1928–1958), українського літературознавця

95 років від дня народження **Валентина Осиповича Колосова** (1928–2004), українського художника-живописця, скульптора, члена Національної спілки художників України. У 1989–1996 рр. секретар Рівненської обласної організації Національної спілки художників України (1989–1996)

90 років від дня смерті **Осипа Васильовича Турянського** (1880–1933) (псевдонім – Іван Думка), українського письменника, літературного критика, педагога

85 років від дня народження **Олеся Васильовича Лупія** (1938), українського письменника, поета, прозаїка, сценариста, журналіста, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1994)

29 березня

295 років від дня народження **Кирила Григоровича Розумовського** (1728–1803), українського військового, політичного й державного діяча, останнього гетьмана Війська Запорозького (1750–1764)

180 років від дня народження **Олександра Михайловича Борковського** (1843–1921), українського письменника, журналіста, перекладача, педагога, громадсько-культурного діяча

160 років від дня народження **Леоніда Яковича Манька** (1863–1922), українського драматурга, актора

125 років від дня народження **Іллі Володимировича Дубинського** (1898–1989), українського письменника, військового діяча

85 років від дня народження **Юрія Борисовича Богдасhevського** (1938–2013), українського театрального критика, публіциста

55 років тому в Рівненському державному педагогічному інституті (нині Рівненський державний гуманітарний університет) запрацював міський молодіжний театр під керівництвом артистки Атталії Гаврюшенко

25 років від дня смерті **Квітки Цісик** (справжнє ім'я Квітослава-Орися) (1953–1998), американської оперної співачки українського походження, виконавиці українських народних і популярних пісень

30 березня

230 років від дня народження **Йоанна-Бапטיста Антоновича Шимзера** (1793–1856), українського скульптора австрійського походження

170 років від дня народження **Вінцента** (Вінсент Віллем) **Ван Гога** (1853–1890), голландського художника, живописця, постімпресіоніста

105 років від дня народження **Олеся** (Олексія) **Івановича Жолдака** (1918–2000), українського поета, перекладача, сценариста

100 років від дня народження **Анатолія Олексійовича Слісаренка** (1923–1997), українського кінорежисера, кінодраматурга, заслуженого діяча мистецтв України

60 років від дня народження **Дмитра Євгеновича Громова** (1963), українського письменника-фантаста. Генрі Лайон Олді – колективний псевдонім письменників-харків'ян Дмитра Євгеновича Громова й Олега Семеновича Ладиженського

31 березня

150 років від дня народження **Миколи Івановича Міхновського** (1873–1924), українського політичного й громадського діяча, адвоката, публіциста

110 років від дня народження **Олександра Ісаковича Бродського** (1913–1992), українського поета

30 років тому було створено Товариство польської культури ім. Владислава Реймонта (1993)

КВІТЕНЬ

320 років від дня смерті **Івана Рутковича** (?–1703), українського галицького живописця, іконописця

105 років від часу звільнення (1918) **Криму** від більшовиків

105 років від часу створення (1918) **Українського військово-морського флоту**

79 років тому біля с. Гурби (Здолбунівський район) (1944) відбувся **один із найбільших боїв** в роки Другої світової війни між частинами Української Повстанської Армії та Внутрішніми військами Народного комісаріату внутрішніх справ СРСР

1 квітня

155 років від дня народження **Едмонта Ростана** (1868–1918), французького поета, драматурга

155 років від дня народження **Надії Іванівни Забели-Врубель** [справжнє – Забіла (1868–1913)], української співачки

145 років від дня народження **Юлії Віргінії** [справжнє – Шойерман-Фульд-Ленгсдорф 1878–1942], німецької поетеси, перекладача, скульптора

130 років від дня народження **Кларенса-Огастуса Меннінга** (1893–1972), американського славіста, україніста, історика, літературознавця, перекладача

115 років від дня народження **Сергія Олексійовича Завгороднього** (1908–1994), українського письменника

115 років від дня народження **Миколи Леонідовича Кульчицького** (1908–1992), українського кінооператора

105 років від дня народження **Григорія Васильовича Боні** (1918–1989), українського живописця

100 років від дня народження **Костянтина Костянтиновича Трофимовича** (1923–1993), українського вченого-славіста, професора Львівського університету, журналіста

90 років від дня народження **Олекси Васильовича Мишанича** (1933–2004), українського науковця, літературознавця, фольклориста, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

75 років від дня смерті **Івана Івановича Садовського** (1876–1948), українського театрального актора, народного артиста УРСР

2 квітня

Міжнародний день дитячої книги. Встановлено з ініціативи та за ухвалою Міжнародної ради дитячої книги. Відзначається щороку (починаючи з 1967 р.) 2 квітня – у день народження великого казкаря Ганса Крістіана Андерсена

175 років від дня народження **Володимира В'ячеславовича Пухальського** (1848–1933), українського піаніста, композитора, педагога, музичного діяча

170 років від дня народження **Михайла Григоровича Артинова** (1853–1913), українського архітектора

155 років від дня народження **Василя Дмитровича Загаєвича** (1868–1948), українського письменника

140 років від дня народження **Олекси Васильовича Грищенка** (1883–1977), українського художника, мистецтвознавця

130 років від дня народження **Сергія Володимировича Протопопова** (1893–1954), українського музикознавця, композитора, хорового диригента, педагога

105 років від дня народження **Леоніда Васильовича Куличенка** (1918–1997), українського письменника

100 років від дня народження **Любослава Гуцалюка** (1923–2003), українського художника-експрісіоніста (США)

100 років від дня народження **Олексія Олександровича Широкова** (1923–1985), українського художника

75 років від дня народження **Данила Івановича Кулиняка** (1948), українського поета, прозаїка

75 років від дня народження **Емілі Родда** (Дженніфер Джун Роу) (1948), австралійської дитячої письменниці

3 квітня

240 років від дня народження **Вашингтона Ірвінга** (1783–1859), американського письменника, класика американської літератури, історика, біографа, есеїста

225 років від дня народження **Джона Бейніма** [Банім (1798–1842)], ірландського письменника

120 років від дня народження **Лесі Верховинки** (Ярослава Миколаївна Кучковська) (1903–1936), української письменниці, поетеси, драматурга

115 років від дня народження **Степана Івановича Олійника** (1908–1982), українського поета, гумориста, сатирика, журналіста, педагога

105 років від дня народження **Олеся Терентійовича Гончара** (при народженні – Біличенко Олександр Терентійович), (1918–1995), українського письменника, літературного критика, громадського діяча, Героя України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

4 квітня

205 років від дня народження **Томаса Майна Ріда** (1818–1883), англійського письменника

195 років від дня народження **Шеддена-Ролстона Вільяма Ролстона** (1828–1889), англійського письменника, перекладача російської літератури

165 років від дня народження **Юрія (Георгія) Мелетійовича Дмитренка** (1858–1918), українського архітектора

135 років від дня народження **Серафима Володимировича Юшкова** (1888–1952), українського історика держави і права, юриста

95 років від дня народження **Еліни Аврамівни Бистрицької** (1928–2019), української актриси театру і кіно, співачки, театрального педагога

90 років від дня народження **Віктора Борисовича Кісіна** (1933–1997), українського кінорежисера, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

85 років від дня народження **Олексія Олександровича Гомона** (1938–2003), українського артиста балету, хореографа, педагога, народного артиста УРСР

85 років від дня народження **Володимира Володимировича Ємця** (1938), українського живописця, графіка

70 років від дня народження **Квітки** (справжнє ім'я Квітослава-Орися) **Цісик** (1953–1998), американської співачки (сопрано) українського походження, виконавиці українських пісень

5 квітня

140 років від дня народження **Віталія Павловича Товстоноса** (1883–1936), українського письменника

120 років від дня народження **Лазаря Зусьовича Бодика** (1903–1976), українського кінорежисера

115 років від дня народження **Герберта фон Караяна** (1908–1989), австрійського диригента

95 років від дня народження **Семена Самійловича Крупника** (1928–2008), українського актора

95 років від дня народження **Лариси Іванівни Крушельницької** (1928–2017), українського археолога, бібліотекознавця

75 років від дня народження **Георгія Івановича Агратіни** (1948), українського виконавця на народних інструментах, педагога, народного артиста України

75 років від дня народження **Володимира Давидовича Фролова** (1948), українського театрального актора, народного артиста України

60 років від дня смерті **Крушельницького Мар'яна Михайловича**, українського актора театру і кіно, театрального режисера, педагога, театрально-громадського діяча, одного із фундаторів українського театру, народного артиста СРСР (1897–1963).

6 квітня

150 років від дня народження **Бориса Володимировича Підгорецького** (1873–1919), українського композитора, етнографа, музичного критика, педагога, хорового диригента

135 років від дня народження **Дана (Данієля) Андерсона** (1888–1920), шведського письменника, композитора

130 років від дня народження **Платоніди Щуровської-Росиневич** (1893–1973), українського хорового диригента, педагога

105 років від дня народження **Йосипа Еліозовича Нонешвілі** (1918–1980), грузинського поета

75 років від дня народження **Володимира Григоровича Кушпета** (1948), українського бандуриста, кобзаря та лірника, співака (баритон), музикознавця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

75 років від дня народження **Валентина Михайловича Пивоварова** (1948), українського оперного та камерного співака (бас), народного артиста України

50 років від дня народження **Олександра Аркадійовича Сидоренка** (псевдонім Фоззі) (1973), українського хіп-хоп співака, вокаліста гурту «Танок на майдані Конго», музиканта, телеведучого, письменника, журналіста

7 квітня

675 років від дня заснування (1348) **Карлового (Празького) університету**

130 років від дня народження **Василя Степановича Василька** [справжнє – Миляєв (1893–1972)], українського режисера, актора, педагога, театрознавця, фундатора музею театрального, музичного та кіномистецтва України у м. Києві

130 років від дня народження **Романа Павловича Рубінгера** (1893–1964), українського скрипаля, диригента, педагога

95 років від дня народження **Ольги Михайлівни Пархоменко** (1928–2011), української скрипальки, педагога

95 років від дня народження **Джеймса Уайта** (1928–1999), американського письменника

80 років від дня народження **Євгена Миколайовича Баля** (1943–2022), українського прозаїка, журналіста, громадського діяча

70 років від дня народження **Миколи Васильовича Жулінського** (1953), українського живописця, графіка, монументаліста, заслуженого діяча мистецтв України

60 років від дня народження **Тамари Олексіївни Вакуленко** (1963), української художниці декоративно-ужиткового мистецтва (петриківський розпис), заслуженого майстра народної творчості України

8 квітня

225 років від дня народження **Діонісіуса Соломоса** (1798–1857), грецького поета

150 років від дня народження **Амброзія Юліановича Нижанківського** (1873–1943), українського театрального актора, співака (бас), театрального балейтмейстера

120 років від дня народження **Бориса Йосиповича Тенети** (справжнє – Гурій) (1903–1935), українського письменника, представника «Розстріляного відродження», жертви сталінського терору

85 років від дня народження **Юлія Львовича Синькевича** (1938), українського скульптора, народного художника України

70 років від дня народження **Віктора Євстахійовича Камінського** (1953), українського композитора, заслуженого діяча мистецтв України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

9 квітня

125 років від дня народження **Поля Робсона** (1898–1976), американського співака, драматичного актора, громадського діяча

75 років від дня народження **Леоніда Андрійовича Кашперського** (1948), українського режисера-постановника, викладача. Заслужений працівник культури України. Директор Рівненської дитячої музичної школи № 1 ім. М. Лисенка

10 квітня

125 років від дня народження **Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Мстислава I** (Степан Іванович Скрипник) (1898–1993), українського громадсько-політичного церковного діяча, патріарха Київського і Всієї України УАПЦ, патріарха Київського і всієї Руси-України УПЦ (КП). Первоієрарх УАПЦ у діаспорі. У 30-х рр. ХХ ст. проживав у м. Рівному, займався справами Товариства «Українська школа». Основоположник і організатор видавництва рівненського часопису «Волинь»

105 років від дня народження **Якова Ілліча Чайки** (1918–1995), українського скульптора, кераміста

95 років від дня народження **Володимира Івановича Бойка** (1928–2006), українського співака, соліста Українського народного хору ім. Г. Верьовки

90 років від дня народження **Віктора Семеновича Близнеця** (1933–1981), українського письменника, прозаїка

85 років від дня народження **Григорія Івановича Булаха** (1938), українського поета, письменника, перекладача, майстра художнього слова, актора, народного артиста України

85 років від дня народження **Миколи Михайловича Полуденного** (1938–2005), українського оперного співака (баритон), педагога, народного артиста України

11 квітня

Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів. Відзначається щорічно за ініціативою ООН у день, коли в'язні концтабору Бухенвальд почали інтернаціональне повстання проти гітлерівців

165 років від дня народження **Лева Івановича Василовича** (1858–1883), українського письменника, літературознавця, педагога

165 років від дня народження **Барбу Делагранчі** [справжнє – Штефенеску (1858–1918)], румунського письменника, політичного діяча

95 років від дня народження **Зіни Генік-Березовської** (1928–1991), українського літературознавця, перекладача, мовознавця (Чехія)

85 років від дня народження **Федора Васильовича Турянина** (1938–2013), українського хорового диригента

85 років від дня смерті **Василя Миколайовича Верховинця** (справжнє – Костів) (1880–1938), українського композитора, хорового диригента, хореографа, фольклориста, етнографа, педагога, музичного і громадського діяча, репресованого

70 років від дня народження **Сергія Миколайовича Прокопова** (1953), українського хорового диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Кирила Вадимовича Стеценка** (1953), українського скрипаля, композитора, культуролога, педагога, громадського діяча, народного артиста України, онука композитора К. Г. Стеценка, син композитора і скрипаля В. К. Стеценка

65 років від дня народження **Ганни Олексіївни Гаврилець** (1958–2022), української композиторки, педагога, музичного діяча, заслуженого діяча мистецтв України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

12 квітня

420 років тому у с. Дермані почала працювати друкарня, яку очолив Даміан Наливайко (1603)

180 років від дня народження **Зигмунта Люби-Радзимінського** (1843–1928), польського історика, археолога, дослідника в галузі генеалогії та геральдики

135 років від дня народження **Леоніда Арсенійовича Булаховського** (1888–1961), українського мовознавця, педагога

135 років від дня народження **Володимира Івановича Нарбута** (1888–1938), українського поета

130 років від дня народження **Василя Сидоровича Бойка** (1893–1938), українського громадсько-політичного діяча, літературознавця

95 років від дня народження **Юрія Івановича Химича** (1928–2003), українського архітектора, графіка

13 квітня

205 років від дня народження **Марка Даниловича Соколовського** [Марек Конрад (1818 [1]–1884)], українського та польського гітариста-віртуоза, композитора

14 квітня

135 років від дня народження **Леоніда Арсенійовича Булаховського** (1888–1961), українського мовознавця

135 років від дня народження **Володимира Івановича Нарбута** (1888–1938), українського поета

125 років від дня народження **Ріхарда Ярого** (1898–1969), українського та австрійського військового й політичного діяча

115 років від дня народження **Кирила Вікторовича Бобровникова** (1908–1986), українського художника кіно

115 років від дня народження **Георгія Киянова-Кияновського** (1908–1999), заслуженого артиста України. З 1944 по 1968 рр. працював у Рівненському обласному музично-драматичному театрі

100 років від дня народження **Лідії Мефодіївни Митяєвої** (1923–1996), української художниці декоративно-ужиткового мистецтва (скло, фарфор)

95 років від дня народження **Василя Артемовича Щербака** (1928), українського мистецтвознавця

90 років від дня народження **Олександра Григоровича Костюка** (1933–2000), українського мистецтвознавця, академіка НАН України

60 років від дня народження **Ірини Вільямівни Даць** (1963), української оперної співачки (сопрано), режисера, педагога, народної артистки України

60 років від дня народження **Олени Рудольфівни Ширяєвої** (1963), української актриси музичної комедії, співачки (ліричне сопрано), заслуженої артистки України

15 квітня

180 років від дня народження **Генрі Джеймса** (1843–1916), американського письменника

165 років від дня народження **Еміля Дюркгейма** (1858–1917), французького соціолога, філософа

145 років від дня народження **Єлизавети Андріївни Аведикової** [Аведикова-Потоцька (1878–1968)], української актриси

145 років від дня народження **Роберта Вальзера** (1878–1956), швейцарського письменника

105 років від дня народження **Ігоря Олександровича Рєзника** (1918–1977), українського живописця

100 років від дня народження **Григорія Гордійовича Шишка** (1923–1994), українського художника, живописця

85 років від дня народження **Віктора Федоровича Коржа** (1938–2014), українського поета, літературознавця

85 років від дня народження **Юрія Олександровича Сердюка** (1938–2021), українського поета

70 років від дня народження **Лариси Григорівни Денисенко-Єременко** (1953), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (художня кераміка), заслуженого майстра народної творчості України

55 років від дня смерті **Бориса Миколайовича Лятошинського** (1895–1968), українського композитора, диригента, педагога, народного артиста УРСР, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

16 квітня

175 років від дня народження **Кандукурі Віресалінгама** (1848–1919), індійського письменника, літературознавця, перекладача

135 років від дня народження **Андре Боннара** (1888–1959), швейцарського філолога-еллініста, громадського діяча

85 років від дня народження **Василя Івановича Мартинова** (1938–2006), українського письменника, журналіста

17 квітня

150 років від дня смерті **Семена Гулака-Артемовського** (справжнє прізвище – Артемовський) (1813–1873), українського композитора, співака, драматичного артиста, драматурга, автор першої української опери («Запорожець за Дунаєм»), пісень, водевілів

135 років від дня народження **Йосипа Васильовича Москвичіва** (1888–1974), українського скрипаля, композитора, диригента, педагога

115 років від дня народження **Тараса Губицького** (1908–1974), українського, канадського та американського скрипаля, диригента, композитора, музикознавця, громадського діяча, педагога

105 років від дня народження **Володимира Анатолійовича Добровольського** (1918–2003), українського письменника

95 років від дня народження **Юлії Кирилівни Скобликової** (1928–2013), українського скульптора

95 років від дня народження **Антон Олексійовича Шепи** (1928–2014), українського живописця

18 квітня

Міжнародний день пам'яток і визначних місць. Відзначається щорічно з 1984 р., заснований Асамблеєю Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС) при ЮНЕСКО

День пам'яток історії та культури. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1062/99 від 23.08.1999 р.

135 років від дня народження **Івана Федоровича Хворостецького** (1888–1958), українського художника-живописця, педагога

130 років від дня народження **Даута Ісхаковича Юлтія** [Юлтієва (1893–1938)], башкирського письменника, драматурга, журналіста, громадського діяча

120 років від дня народження **Надії Калістратівни Титаренко** (1903–1976), української театральної актриси, заслуженої артистки УРСР

105 років від дня заснування (1918) **Товариства Червоного Хреста України**

100 років від дня народження **Юлії Анатоліївни Укадер** (1923–2008), української скульпторки, заслуженого художника України

95 років від дня народження **Рефіка Ібрагімовича Музафарова** (1928–2011), кримськотатарського фольклориста

70 років від дня смерті **Йосифа Маркеловича Кишакевича** (1872–1953), українського композитора, хорового диригента, педагога, священника, музичного та громадського діяча

19 квітня

165 років від дня народження **Олександра Минасовича Ширванзаде** [справжнє – Мовсісян (1858–1935)], вірменського письменника

160 років від дня народження **Фелікса Михайловича Блуменфельда** (1863–1931), піаніста, диригента, композитора

110 років від дня народження **Івана Васильовича Степанюка** (1903–1934), українського письменника

20 квітня

120 років від дня народження **Гео Шкурупія** (справжнє – Георгій (Юрій) Шкурупія) (1903–1937), українського письменника, кіносценариста, журналіста, представника «Розстріляного відродження», репресованого

115 років від дня народження **Маріки Гервасіївни Бараташвілі** (1908–2008), грузинської письменниці, драматурга

115 років від дня народження **Ірини Михайлівни Беклемішевої** (1908–1988), українського живописця

100 років від дня народження **Адольфа Марковича Константинопольського** (1923–1993), українського художника, живописця, графіка, педагога, народного художника України

21 квітня

День довкілля. Відзначається щорічно у третю суботу квітня відповідно до Указу Президента України № 855/98 від 06.08.1998 р.

535 років від дня народження **Ульріха фон Гуттена** (1488–1523), німецького гуманіста, письменника, політичного діяча

195 років від дня народження **Іпполіта Адольфа Тена** (1828–1893), французького теоретика літератури й мистецтва, філософа, історика

110 років від дня народження **Василя Івановича Агібалова** (1913–2002), українського скульптора, педагога, народного художника України, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

95 років від дня народження **Миколи Яковича Бута** (1928–1989), українського художника

22 квітня

200 років від дня народження **Василя Степановича Ільницького** (1823–1895), українського письменника, історика, педагога, перекладача, видавця, театрального критика, священника, культурного діяча

100 років від дня народження **Поли Фокс** (1923–2017), американського прозаїка, автора книг для дітей, журналіста, педагога

95 років від дня народження **Володимира Іларіоновича Шинкарука** (1928–2001), українського філософа

90 років від дня народження **Анатолія Андрійовича Малярова** (1933), українського телережисера, письменника

85 років від дня народження **Олександра Петровича Миловзорова** (1938), українського художника, графіка, художника монументального та декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), заслуженого художника України, автора панно та барельєфів на станціях метро «Олімпійська», «Тараса Шевченка» у м. Київ

85 років від дня народження **Олександра Несторовича Мушкудіані** (1938), грузинського та українського літературознавця, перекладача, критика

80 років від дня народження **Джанет Іванович** (1943), американської письменниці

23 квітня

Всесвітній день книги та авторського права. Відзначається щорічно відповідно до рішення Резолюції 3.18 28-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 15.11.1995 р.

150 років від дня народження **Юрія Степановича Виноградського** (1873–1965), відомого краєзнавця, діалектолога

105 років від дня народження **Моріса Дрюона** (1918–2009), французького письменника, публіциста

100 років від дня народження **Василя Сидоровича Земляка** (справжнє – Вацик) (1923–1977), українського прозаїка, кінодраматурга, письменника, кіносценариста, журналіста, громадського діяча, головного редактора і керівника сценарної майстерні Київської кіностудії ім. О. П. Довженка

85 років від дня народження **Віталія Аркадійовича Гінзбурга** (1938–2006), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (скло), народного художника України

60 років від дня народження **Олексія Володимировича Богдановича** (1963), українського актора театру і кіно

24 квітня

220 років від дня народження **Олександра Васильовича Духновича** (1803–1865), українського письменника, педагога, поета, культурного та освітнього діяча, греко-католицького священика

125 років від дня народження **Ярослава Прухи** (1898–1963), чеського актора, режисера

25 квітня

175 років від дня народження **Івана Яковича Яковлєва** (1848–1930), чуваського письменника, педагога-просвітителя

125 років від дня народження **Стефанії Іванівни Туркевич-Лукіянович** (1898–1977), української піаністки, композитора, музикознавця та педагога в діаспорі

120 років від дня народження **Семена Андрійовича Барзиловича** (1903–1958), українського архітектора, педагога

110 років від дня смерті **Михайла Михайловича Коцюбинського** (1864–1913), українського письменника, громадського діяча

105 років від дня народження **Василя Андрійовича Козлова** (1918–1994), українського письменника

75 років від дня народження **Володимира Даниловича Зінченка** (1948), українського художника-монументаліста і живописця, народного художника України

70 років від дня народження **Олексія Павловича Кужельного** (1953), українського театрального режисера, критика, педагога, народного артиста України

26 квітня

День Чорнобильської трагедії (1986). Відзначається щорічно відповідно до Указу Президії Верховної Ради Української РСР № 8985-XI від 29.03.1990 р.

Міжнародний день пам'яті про Чорнобильську катастрофу. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 125

Міжнародний день інтелектуальної власності. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.

225 років від дня народження **Ежена Делакруа** (1798–1863), французького живописця, графіка

220 років від дня народження **Івана Григоровича Кульжинського** (1803–1884), українського письменника

125 років від дня народження **Джона Грісона** (1898–1792), англійського кінорежисера

125 років від дня народження **Варвари Антонівни Любарт** [справжнє – Колишко (1898–1967)], української театральної актриси, народної артистки УРСР

115 років від дня народження **Міра Джалала Пашаєва** [справжнє – Мір Джалал Алі огли Пашаєв (1908–1978)], азербайджанського письменника, літературознавця

110 років від дня народження **Івана Михайловича Носаля** (1913–1996), українського вченого, фітотерапевта. Автор праць з народної медицини. Працював і проживав у м. Рівному

95 років від дня народження **Василя Яковича Грінчака** (1928–1987), українського поета

95 років від дня народження **Романа Володимировича Сердюка** (1928–1992), українського скульптора

85 років від дня народження **Михайла Ієрухимовича (Юрійовича) Рєзніковича** (1938), українського театрального режисера, Героя України, народного артиста України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

70 років від дня народження **Володимира Івановича Яворського** (1953), українського письменника і громадського діяча

27 квітня

145 років від дня народження **Садриддіна Айні** [справжнє – Садриддін Саїд Муродзода (1878–1954)], таджицького письменника, вченого, громадського діяча

85 років від дня народження **Анатолія Агафоновича Бортняка** (1938–2009), українського поета, публіциста, перекладача, літературознавця

28 квітня

Всесвітній день охорони праці. Відзначається щорічно з 2003 р. за ініціативою Міжнародної організації праці (МОП)

День охорони праці. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 685/06 від 18.08.2006 р.

215 років від дня народження **Йоганна Георга Коля** (1808–1878), німецького мандрівника, географа, письменника

90 років від дня народження **Івана Григоровича Аполлонова** (1933–2018), українського художника по склу

80 років від дня народження **Петра Петровича Матія** (1943), українського співака (баритон), композитора, педагога, музично-громадського діяча, народного артиста України

75 років від дня народження **Террі Пратчетт** (1948–2015), англійського письменника

29 квітня

Міжнародний день танцю. Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням Міжнародного комітету танцю при Міжнародному інституті театру ЮНЕСКО

Всесвітній день споріднених міст. Відзначається щорічно в останню неділю квітня відповідно до рішення Всесвітньої федерації споріднених міст

375 років від початку (29.04–16.05.1648) **Жовтоводської битви** – першої перемоги української армії на чолі з Б. Хмельницьким в національній революції 1648–1676 рр.

155 років від дня народження **Карла Ернста Сяргави** [до 1935 р. – Петерсон (1868–1958)], естонського письменника, драматурга

115 років від дня народження **Марії Петрівни Бем** (1908, за ін. даними 1906–1978), української оперної співачки (лірико-колоратурне сопрано), народної артистки УРСР

90 років від дня народження **Віктора Андрійовича Корольчука** (1933–2015), українського художника, живописця, члена Спілки художників України

30 квітня

Міжнародний день джазу. Відзначається щорічно з листопада 2011 р. відповідно до ініціативи ЮНЕСКО

140 років від дня народження **Ярослава Гашека** (1883–1923), чеського письменника-сатирика. Як учасник Першої світової війни перебував у м. Рівному (1915–1920) та працював журналістом

130 років від дня народження **Йосипа Петровича Станька** (1893–1967), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (різьба по дереву)

105 років від дня народження **Олеся (Олексія) Івановича Жолдака** (1918–2000), українського поета, сатирика, гумориста, сценариста

95 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сльозки** (1928–2009), українського актора

75 років від дня смерті **Дем'яна Гавриловича Симоненка** (1871–1948), українського кобзаря

50 років від дня смерті **Михайла Федоровича Башловки** (1924–1973), українського кобзаря

ТРАВЕНЬ

255 років від початку (1768) **Коліївщини** – соціального та національно-визвольного руху в Правобережній Україні.

140 років тому на громадських засадах розпочало свою роботу Товариство допомоги бідним учням Рівненського реального училища (1883)

40 років з часу створення **народного молодіжного фольклорного гурту «Веснянка»** Рівненського міського палацу дітей та молоді (керівник Віктор Ковальчук) (1983)

1 травня

160 років від дня народження **Михайла Несторовича Сперанського** (1863–1938), українського літературознавця, фольклориста, етнографа

130 років від дня народження **Федора Івановича Гнідого** (1893–1980), українського майстра художньої кераміки

125 років від дня народження **Єгора Хомича Мовчана** (1898–1968), українського кобзаря

115 років від дня народження **Теміркула Уметалієва** (1908–1991), киргизького поета

105 років тому (1918) вийшов перший номер українського журналу **«Мистецтво»**

100 років від дня народження **Георгія (Юрій) Савича Шиманського** (1923–1990), українського актора театру і кіно, заслуженого артиста УРСР

85 років від дня народження **Юрія Тимофійовича Стешина** (1938–1993), українського художника-оформлювача

80 років від дня народження **Василя Степановича Позніка** (1943), художника декоративно-прикладного мистецтва. Член Національної спілки художників України (1989). Народний майстер різьби по дереву

75 років від дня народження **Миколи Опанасовича Балеми** (1948), українського хорового диригента, композитора, педагога, народного артиста України

2 травня

135 років від дня народження **Миколи Миколайовича Вілінського** (1888–1956), українського композитора, музично-громадського діяча, педагога

115 років від дня народження **Федора Тимофійовича Кириченка** (1908–1985), українського поета

105 років від дня народження **Петра Івановича Артеменка** (1918–1942), українського поета, перекладача

100 років від дня народження **Оскара Григоровича Хавкіна** (1923–1985), українського архітектора

95 років від дня народження **Леопольда Івановича Яценка** (1928–2016), українського музикознавця, фольклориста, диригента, композитора

3 травня

Всесвітній день свободи преси. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А/DEC / 48 / 432 від 20.12.1993 р.

День Сонця. Відзначається щорічно з 1994 р. з ініціативи Міжнародного товариства сонячної енергії (ITSEC)

165 років від дня народження **Георгія Олексійовича Козаченка** [Казаченко (1858–1939)], українського композитора, диригента, педагога

150 років від дня смерті **Степана Васильовича Руданського** (1834–1873), українського поета, перекладача, фольклориста

115 років від дня народження **Андрія Степановича Калина** (1908–1979), українського казкаря

80 років від дня народження **Юрія Васильовича Шипа** (1943), українського прозаїка, поета-пісняря, байкаря, гумориста-сатирика, публіциста, літературознавця

4 травня

195 років від дня народження **Константіна Стаматі-Чурі** (1828–1898), молдавського письменника

140 років від дня народження **Миколи Андрійовича Малька** (1883–1961), українського диригента, педагога, публіциста, музичного та громадського діяча

135 років від дня народження **Миколи Олексійовича Грінченка** (1888–1942), українського музикознавця, фольклориста, критика, публіциста, музично-громадського діяча, педагога

115 років від дня народження **Віталія Єлисейовича Чигирини** (1908–1941), українського письменника, журналіста

5 травня

210 років від дня народження **Сьорена Обю К'єркегора** (1813–1855), датського філософа, теолога, письменника основоположника екзистенціалізму

195 років від дня народження **Ганни Барвінок** (Олександра Михайлівна Білозерська-Куліш) (1828–1911), української письменниці

135 років від дня народження **Мирослава Дмитровича Капія** (1888–1949), українського письменника, перекладача, фольклориста

135 років від дня народження **Григорія Михайловича Готгельфа** (1888–1953), українського архітектора

130 років від дня народження **Федора Івановича Гнідого** (1893–1980), українського майстра художньої кераміки, заслуженого майстра народної творчості УРСР

125 років від дня народження **Георгія Кириловича Ткаченка** (1898–1993), українського бандуриста, живописця, архітектора

110 років від дня народження **Євгена-Ореста Івановича Садовського** (1913–2014), українського актора, хормейстера, педагога (США)

100 років від дня народження **Анатолія Григоровича Горбенка** (1923–1995), українського театрознавця, театрального критика, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

100 років від дня народження **Дмитра Яковича Шлапака** (1923–1995), українського літературознавця, критика, педагога, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Юрія Яковича Іщенка** (1938–2021), українського композитора, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

65 років від дня народження **Михайла Олексійовича Сидоржевського** (1958), українського поета, редактора, публіциста, громадського діяча

6 травня

235 років від дня народження **Дмитра Максимовича Княжевича** (1788–1844), українського освітнього діяча

160 років від дня народження **Володимира Івановича Сокальського** (1863–1919), українського композитора, піаніста, диригента, музичного критика

145 років від дня народження **Асана Сабрі Айвазова** (1878–1938), кримськотатарського письменника, педагога, громадського діяча

125 років від дня народження **Олександри Павлівни Грядунової** (1898–1974), української майстрині художнього керамічного розпису

85 років від дня народження **Андрія Івановича Кондратюка** (1938–2019), українського письменника, прозаїка, літературознавця, перекладача. Автор романів, повістей тощо. Народився на хуторі Отраже поблизу с. Моквин Березнівського району Рівненської області

7 травня

190 років від дня народження **Йоганнеса Брамса** (1833–1897), німецького композитора, піаніста, диригента, одного із головних представників епохи

155 років від дня народження **Станіслава Пшибишевського** (1868–1927), польського письменника, драматурга

110 років від дня народження **Ірини Остапівни Гоменюк** (1913–1989), української майстрині народного декоративного розпису, заслуженого майстра народної творчості УРСР

8–9 травня

Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни. Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А/RES/59/26 від 24.11.2004 р.

8 травня

День пам'яті та примирення. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 169/2015 від 24.03.2015 р.

Міжнародний день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Відзначається щорічно у день народження Анрі Дюнанна (1828–1910), засновника Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

355 років від дня народження **Алена Рене Лесажа** (1668–1747), французького письменника

145 років від дня народження **Надії Костянтинівни Кибальчич** (1878–1914), української письменниці, поетеси

145 років від дня народження **Володимира Миколайовича Шраменка** (1878–1945), українського військового діяча

105 років від дня народження **Миколи Тимофійовича Лисенка** (1918–2007), українського домриста, диригента

90 років від дня народження **Михайла Сауловича Туровського** (1933), українського графіка, живописця (США)

75 років від дня народження **Миколи Федоровича Грибана** (1948), українського графіка і монументаліста, педагога, заслуженого працівника культури України

75 років від дня народження **Віри Іванівни Сіробаби-Климко** (1948), української художниці декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), заслуженого художника України

9 травня

День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 315-VIII від 09.04.2015 р. Прийшло на заміну радянському святу «День Перемоги», яке відзначали в СРСР, а потім в Україні до 2015 р. включно. В Україні святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

115 років від дня народження **Івана Олексійовича Волошина** (1908–1993), українського театрознавця, театрального критика, педагога

105 років від дня народження **Миколи Лаврентійовича Панасьєва** (1918–1980), українського актора

90 років від дня народження **Романа Васильовича Андріяшника** (1933–2000), українського прозаїка, письменника, журналіста, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

80 років від дня народження **Володимира Степановича Фединишинця** (1945–2018), українського поета

10 травня

125 років від дня народження **Аріель Дюран** (1898–1981), американської письменниці

120 років від дня народження **Ольги Іванівни Рубчаківни** (за чоловіком Юра) (1903–1981), української театральної актриси, заслуженої артистки УРСР

90 років від дня народження **Мирослави Петрівни Кот** (1933–2014), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (художня вишивка), заслуженого майстра народної творчості України

85 років від дня народження **Сейтмемета Якубова** (1938–2012), українського художника кримськотатарського походження, майстра декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка)

11 травня

175 років від дня народження **Вільгельма Віндельбанда** (1848–1915), німецького філософа-ідеаліста

115 років від дня народження **Григорія Михайловича Гельфандбейна** (1908–1993), українського літературознавця, мистецтвознавця, критика, публіциста

12 травня

День матері. Відзначається щорічно у другу неділю травня відповідно до Указу Президента України № 489/99 від 10.05.1999 р.

195 років від дня народження **Данте Габріеля Россетті** [справжнє – Габріел Чарлз Данте (1828–1882)], англійського живописця, поета

135 років від дня народження **Варвари Павлівни Адріанової-Перетц** (1888–1972), українського літературознавця, текстолога, бібліографа, педагога

125 років від дня народження **Бориса Львовича Луговського** (1898–1937), українського етнографа, історика, краєзнавця

105 років від дня народження **Якова Петровича Батюка** (1918–1943), українського політичного діяча

75 років від дня народження **Василя Івановича Ватаманюка** (1948), українського співака (тенор), педагога, народного артиста України

13 травня

День матері. Відзначається щорічно в другу неділю травня відповідно до Указу Президента України № 489/99 від 10.05.1999 р.

135 років від дня народження **Віктора Карповича Троценка** (1888–1978), українського архітектора

130 років від дня народження **Олександра Йосиповича Дейча** (1893–1972), українського письменника, літературознавця, театрознавця, перекладача, педагога

115 років від дня народження **Наталії Вікторівни Верекундової** (1908–1987), української артистки балету, балетмейстера, педагога

14 травня

165 років від дня народження **Федора Васильовича Левицького** (1858–1933), українського актора, режисера, драматурга, театрального діяча

130 років від дня смерті **Миколи Миколайовича Кобринського** (1829–1893), українського фольклориста, письменника, культурного-освітнього діяча

125 років від дня народження **Галини Гурської** (1898–1942), польської письменниці, перекладача, громадсько-політичного та освітнього діяча

110 років від дня народження **Ігоря Костецького** [справжнє – Ігор В'ячеславович Мерзляков] (1913–1983), українського драматурга, історика літератури, перекладача, засновника Мистецького українського руху

105 років від дня народження **Ігоря Костецького** (Ігор В'ячеславович Мерзляков) (1913–1983), українського драматурга, історика літератури, перекладача

85 років від дня народження **Станіслава Панасовича Реп'яха** (1938–2012), українського поета

65 років від дня народження **Анни Марії Хьоглунд** (1958), шведської письменниці та ілюстраторки

15 травня

Міжнародний день сім'ї. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/47/237 від 20.09.1993 р.

250 років від дня народження **Івана Андрійовича Лаврівського** (1773–1846), українського священника, мовознавця, історика, педагога, діяча освіти

185 років від дня народження **Ніколає Йона Грігореску** (1838–1907), румунського живописця

150 років від дня народження **Павла Петровича Скоропадського** (1873–1945), останнього гетьмана України, державного, військового, політичного, громадського та діяча українського національного відродження початку ХХ ст., одного з організаторів Української народної громади, що відстоювала ідею сильної влади

105 років від дня народження **Джамала Бусакова** (1918–1987), уйгурського письменника

90 років від дня народження **Олега Васильовича Йовси** (1933–1993), українського співака (ліричний тенор), музико- і театрознавця, педагога

85 років від дня народження **Алли Василівни Абелевої** (1938–2004), української театральної актриси, народної артистки України

75 років від дня народження **Рауля Шалвовича Чілачави** (1948), українського та грузинського поета, перекладача, літературознавця, дипломата, заслуженого діяча мистецтв України

25 років тому відбувся **перший міжнародний фестиваль традиційної народної культури «Древлянські джерела»** (директор заслужений працівник культури України Віктор Ковальчук) (1998)

16 травня

125 років від дня народження **Десанки Максимович** (1898–1993), сербської письменниці, перекладача

115 років від дня народження **Валентина Самійловича Дуклера** (1908–1997), українського актора

55 років від дня народження **Тараса Богдановича Прохаська** (1968), українського письменника, журналіста

17 травня

150 років від дня народження **Анрі Барбюса** (1873–1957), французького письменника

115 років від дня народження **Леоніда Соломоновича Первомайського** (Ілля Шльомович Гуревич) (1908–1973), українського письменника, поета, прозаїка, драматурга, літературного критика, публіциста, перекладача

100 років від дня народження **Якова Івановича Орлова** (1923–1981), українського композитора, диригента, педагога, народного артиста УРСР

18 травня

Міжнародний день музеїв. Відзначається щорічно відповідно до рішення XI Генеральної конференції Міжнародної ради музеїв, яка відбулась у травні 1977 р.

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (1944). Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 792-VIII від 12.11.2015 р.

150 років від дня народження **Миколи Андріановича Прахова** (1873–1957), українського художника, мистецтвознавця

145 років від дня народження **Юзефи Богуславівни Кратохвилі-Відимської** (1878–1965), української художниці

19 травня

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

День Європи. Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України № 339/2003 від 19.04.2003 р.

День науки. Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України № 145/97 від 14.02.1997 р.

425 років від дня народження **Якима (Яна) Олізаровича Єрлича** [у чернецтві – Йоахим (1598–1674)], польського хроніста

20 травня

105 років від дня народження **Георгія (Джордже) Миколайовича Менюка** (1918–1987), молдавського письменника

70 років від дня народження **Миколи Ілліча Білика** (1953), українського скульптора, педагога, народного художника України

60 років від дня смерті **Марійки Підгірянки** (справжнє – Ленерт-Домб-ровська Марія Омелянівна) (1881–1963), української поетеси, педагога

21 травня

Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/57/249 від 20.12.2002 р.

335 років від дня народження **Александра Попа** (1688 [1]–1744), англійського поета

120 років від дня народження **Романа Юліановича Сельського** (1903–1990), українського живописця, педагога

115 років від дня народження **Григорія Давидовича Айзенберга** (1908–1993), українського кінооператора

105 років від дня народження **Олександра Іларіоновича Бандури** (1918–2005), українського перекладача, видавця

85 років від дня народження **Володимира Мусійовича Шестопалова** (1938–2001), українського театрального актора і режисера, народного артиста України

75 років від дня народження **Валерія Григоровича Буймістера** (1948–2021), українського співака, (ліричний баритон), педагога, народного артиста України, лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

75 років від дня народження **Олександра Олександровича Бурліна** (1948–2015), українського живописця, художника театру, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

65 років від дня народження **Василя Васильовича Шкірі** (1958), українського прозаїка, автора казок для дітей

22 травня

Міжнародний день біологічного різноманіття. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/55/201 від 08.02.2001 р.

День перепоховання (1861) праху Тараса Григоровича Шевченка, українського поета, художника, мислителя на Чернечій горі, поблизу Канева

210 років від дня народження **Вільгельма Ріхарда Вагнера** (1813–1883), німецького композитора, диригента, теоретика музики, найбільшого реформатора опери, письменника-публіциста. Художній напрям – «Веймарська школа». Відомий насамперед завдяки своїм операм, або «музичним драмам», як він назвав більшість своїх опер

115 років від дня народження **Іона (Йона) Константіна Кіцімії** (1908–1996), румунського історика літератури і фольклору, славіста

70 років від дня народження **Костянтина Вікторовича Могилевського** (1953–2020), українського художника монументально-декоративного мистецтва, педагога, заслуженого художника України

70 років від дня народження **Миколи Станіславовича Сівака** (1953), скульптора-кераміста. Член Національної спілки художників України (1995). Автор пам'ятників Тарасу Бульбі-Боровцю (Березне, 2005), воїнам-афганцям (Рівне, 1999) та ін.

23 травня

140 років від дня народження **Христини Дмитрівни Литвиненко-Волторніст** (1883–1978), української народної поетеси, бандуристки

130 років від дня народження **Марка Абрамовича Кирнарського** (1893–1941), українського графіка

125 років від дня народження **Володимира Мусійовича Ярошенка** (1898–1937), українського письменника, поета, байкаря, прозаїка, драматурга, театрознавця, кіносценариста

80 років від дня смерті **Петра Олександровича Нілуса** (1869–1943), українського живописця та художнього критика у Франції

24 травня

День слов'янської писемності і культури. Відзначається щорічно у день вшанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія відповідно до Указу Президента України № 1096/2004 від 17.09.2004 р.

280 років від дня народження **Жана-Поля Марата** (1743–1793), французького військового діяча, вченого, публіциста

125 років від дня народження **Бориса Львовича Луговського** (1898–1937), українського історика, етнографа, музеєзнавця

115 років від дня народження **Георгія Степановича Меліхова** (1908–1985), українського живописця

85 років від дня народження **Михайла Михайловича Медуниці** (1938–2009), українського письменника, журналіста

85 років від дня народження **Володимира Костянтиновича Гайдая** (1938), українського сценариста

50 років від дня народження **Руслани Лижичко** (1973), української співачки, переможниці пісенного конкурсу «Таврійські ігри», «Євробачення-2004», громадської діячки

25 травня

День зниклих безвісти дітей. Відзначається щорічно з 2002 р. з ініціативи Європейського центру зниклих і тих, що зазнали сексуального насильства, дітей

375 років від початку (25–26.05.1648) **Корсунської битви** – розгрому під Корсунем польсько-шляхетської армії військом Б. Хмельницького

205 років від дня народження **Миколи Дмитровича Мізка** (1818–1881), українського літературного критика, журналіста, фольклориста, перекладача

105 років від дня народження **Василя Павловича Поліщука** (1918–1979), українського письменника

85 років від дня народження **Миколи Митрофановича Вилкуна** (1938), українського художника

26 травня

День працівників видавництв, поліграфії і книгорозповсюдження. Відзначається щорічно в останню суботу травня відповідно до Указу Президента України № 563/99 від 25.05.1999 р.

180 років від дня народження **Йоганна Георга Обріста** (1843–1901), австрійського літературознавця, перекладача, педагога

125 років від дня народження **Мойсея Ароновича Аронського** [справжнє прізвище Зак (1898–1944)], єврейського письменника

115 років від дня народження **Еугена Артуровича Каппа** (1908–1996), естонського композитора, громадського діяча

75 років від дня народження **Романи Володимирівни Василевич** (1948–2018), української співачки (сопрано), бандуристки, заслуженої артистки України

27 травня

185 років від дня народження **Михайла Флегонтовича Владимирського-Буданова** (1838–1916), українського історика права

180 років від дня народження **Дмитра Яковича Самоквасова** (1843–1911), українського археолога, історика права, архівіста, дослідника археологічних пам'яток Чернігівщини

155 років від дня народження **Алекси Шантича** (1868–1924), сербського поета, перекладача

145 років від дня народження **Айседори Дункан** [Данкан (1878–1927)], американської танцівниці, основоположниці вільного танцю – предтечі танцю модерн.

130 років від дня народження **Чобан-заде Бекіра** (1893–1937), кримськотатарського письменника, вченого-тюрколога, літературознавця

125 років від дня народження **Казимира Генріховича Агніт-Следзевського** [справжнє – Следзевський (1898–1973)], українського графіка, заслуженого діяча мистецтв УРСР

115 років від дня народження **Степана Юрійовича Росохи** (1908–1986), українського журналіста, видавця, громадсько-політичного діяча

110 років від дня народження **Валентина Костянтиновича Лагоди** (Логодзинський) (1913–1991), українського поета, гумориста, сатирика, перекладача

28 травня

260 років тому (1763) у м. Києві відкрилася перша **школа навчання живопису**

200 років від дня смерті **Івана Якимовича Фальковського** (Фальківський) (у чернецтві – Іриней) (1762–1823), українського церковного, освітнього та культурного діяча, вченого-енциклопедиста, письменника, педагога

135 років від дня народження **Ольги Гаврилівни Водолажченко** (1888–1972), українського історика, архівіста, джерелознавця, філолога

115 років від дня народження **Олекси Яковича Шатківського** (1908–1979), українського живописця, графіка

115 років від дня народження **Яна Ланкастера Флемінга** (1908–1964), британського письменника і журналіста

110 років від дня народження **Никона Дмитровича Брюховецького** (1913–1964), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (гончарство)

85 років від дня народження **Михайла Івановича Озерного** (1938), українського майстра декоративного мистецтва (кераміка, панно, рельєфи, скульптура), народного художника України, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

29 травня

Міжнародний день миротворців ООН. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 129 від 11.12.2002 р.

180 років від дня народження **Владислава Лозінського** (1843–1913), польського письменника, історика, мистецтвознавця, письменника, журналіста, колекціонера

165 років від дня народження **Костянтина Яковича Крижицького** (1858–1911), українського живописця, графіка, педагога

150 років від дня народження **Костянтина Максимовича Зіньківського** (1873–1959), українського поета, перекладача, педагога

145 років від дня народження **Петра Сильвестровича Карманського** (1878–1956), українського поета, перекладача

135 років від дня народження **Іллі Івановича Киріяка** (1888–1955), українського письменника, громадського діяча, педагога (Канада)

100 років від дня народження **Вадима Костянтиновича Пеунова** (1923–2020), українського прозаїка

80 років від дня смерті **Маріана Альтенберга** (1907–1943), українського диригента, піаніста, концертмейстера

30 травня

175 років від дня народження **Олександрі Яківни Єфименко** (1848–1918), українського історика, етнографа

31 травня

115 років від дня народження **Ростислава Георгійовича Івицького** (1908–1974), українського актора

75 років від дня народження **Світлани Олександрівни Алексієвич** (1948), білоруської письменниці та публіциста. Лауреата Нобелівської премії з літератури за 2015 рік

ЧЕРВЕНЬ

45 років тому розпочав роботу **Рівненський державний інститут культури** (з 1998 р. у складі Рівненського державного гуманітарного університету) (1978)

1 червня

Міжнародний день захисту дітей. Відзначається щорічно з 1949 р. відповідно до ухвали Ради Міжнародної демократичної федерації жінок

Всесвітній день батьків. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/66/292 від 15.10.2012 р.

День захисту дітей. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 568/98 від 30.05.1998 р.

145 років від дня народження **Джона Мейсфілда** (1878–1967), англійського письменника

135 років від дня народження **Олександри Марківни Кропивницької** (1888–1969), української співачки, педагога

130 років від дня народження **Вінцаса Міколайтіса-Пугінаса** (1893–1967), литовського письменника, літературознавця, перекладача

115 років від дня народження **Івана Онукійовича Виргана** [справжнє – Вергун (1908–1975)], українського поета, новеліста, перекладача

90 років від дня народження **Віталія Федоровича Макухіна** (1933), українського архітектора, письменника

90 років від дня народження **Миколи Вікторовича Засєєва-Руденка** (за ін. даними 01.07.1933–2021), українського кінорежисера, сценариста, актора, народного артиста України, лауреата Державної премії України ім. О. Довженка

85 років від дня народження **Геннадія Івановича Ляшенка** (1938–2017), українського композитора, мистецтвознавця, педагога, музичного та громадського діяча, народного артиста України

85 років від дня народження **Олександра Дмитровича Лісового** (1938–2008), українського кінооператора

85 років від дня народження **Геннадія Івановича Ляшенка** (1938), українського композитора, музикознавця, музично-громадського діяча, педагога

85 років від дня народження **Любомира Мирославовича Боднарука** (1938–2009), керівника хору ім. Д. Бортнянського, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Христини Павлівни Фіцалович** (1938), української театральної актриси, співачки (сопрано), педагога, народної артистки України

2 червня

85 років від дня народження **В'ячеслава Павловича Данилова** (1938), українського графіка, народного художника України

70 років від дня народження **Володимира Андрійовича Барни** (1953), українського поета, публіциста, літературознавця, перекладача, громадського діяча

70 років від дня народження **Миколи Олексійовича Олійника** (1953), українського скульптора, народного художника України

3 червня

230 років від дня народження **Антонія Мальчевського** (1793–1826), польського поета-романтика, представника «української школи» в польській літературі. Народився у с. Княгинин Дубенського району Рівненської області

160 років від дня народження **Євгена Омеляновича Петрушевича** (1863–1940), президента Української Національної Ради ЗУНР

95 років від дня народження **Костянтина Петровича Степанкова** (справжнє – Волощук) (1928–2004), українського актора театру і кіно, педагога, народного артиста СРСР, лауреата Державної премії України ім. О. Довженка

50 років від дня смерті **Михайла Степановича Гришка** (1901–1973), українського оперного і камерного співака (баритон), народного артиста СРСР

4 червня

Міжнародний день безвинних дітей – жертв агресії. Відзначається щорічно відповідно до рішення Надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН A/ RES / ES-7 / 8

160 років від дня народження **Владислава Владиславовича Городецького** (повне ім'я Лешек Дезидерій Владислав Городецький) (1863–1930), українського і польського архітектора, художника, підприємця, інженера, мандрівника, літератора, організатора модерного будівельного виробництва, автора будинку з химерами та Собору святого Миколая в м. Києві, прозваний «київським Гауді»

5 червня

Всесвітній день охорони навколишнього середовища. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/2994 (XXVII) від 15.12.1972 р., у день, коли у м. Стокгольмі було відкрито Конференцію ООН з проблем навколишнього середовища людини

125 років від дня народження **Федеріко Гарсія Лорки** (1898–1936), іспанського поета, драматурга

115 років від дня народження **Мікаїла Мушфіка** [Мюшфік; справжнє – Ісмаїлзаде Мікаїл Кадир огли (1908–1938)], азербайджанського поета

95 років від дня народження **Бориса Панасовича Комара** (1928-2018), українського прозаїка

95 років від дня народження **Отто Фрідріха Вальтера** (1928–1994), швейцарського письменника

95 років від дня народження **Тоні Річардсона** [повне ім'я – Сесіл Антоні (1928–1991)], англійського режисера театру та кіно

90 років від дня народження **Михайла Сидоровича Ковальчука** (1933–2014), українського художника театру, заслуженого художника України

6 червня

165 років від дня народження **Станіслава Грохольського** (1858–1932), польського живописця

155 років від дня народження **Роберта Фолкона Скотта** (1868–1912), англійського полярного дослідника

120 років від дня народження **Арама Ілліча Хачатуряна** (1903–1978), вірменського композитора, диригента, педагога, громадського діяча

7 червня

День журналіста. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 251/94 від 25.05.1994 р.

180 років від дня смерті **Маркіяна Семеновича Шашкевича** (1811–1843), українського письменника, поета-зачинателя нової української літератури в Галичині, фольклориста, перекладача, священника, релігійного та культурно-громадського діяча

175 років від дня народження **Поля Ежена Анрі Гогена** (1848–1903), французького художника-імпресіоніста, живописця, графіка, скульптора

170 років від дня народження **Олександра Пилиповича Мишуги** (1853–1922), українського співака, вокального педагога, мецената

155 років від дня народження **Чарльза Ренні Макінтоша** (1868–1928), шотландського архітектора, художника, дизайнера

140 років від дня народження **Олександра Васильовича Шевченка** (1883–1948), українського художника-авангардиста, мистецтвознавця, педагога

135 років від дня народження **Йосипа Бадалича** (1888–1985), хорватського літературознавця-славіста, перекладача

120 років від дня народження **Івана Андріановича Багмута** (1903–1975), українського письменника, прозаїка, драматурга, сценариста, педагога, репресованого

100 років від дня народження **Миколи Андрійовича Гірника** (1923–1981), українського поета, перекладача

80 років від дня смерті **Федора Миколайовича Попадича** (1877–1943), українського хорового диригента, композитора, педагога

8 червня

205 років від дня народження **Олександра Олексійовича Корсуна** (1818–1891), українського поета-романтика, письменника, видавця, реформатора правопису

165 років від дня народження **Олександра Францовича Рогози** (1858–1919), українського військового діяча

150 років від дня народження **Василя Григоровича Девдюка** (1873–1951), українського майстра художньої обробки дерева і металу

140 років від дня народження **Ольги-Олександри Василівни Дучимінської** (1883–1988), української письменниці, літературного критика, перекладача, журналіста, культурно-освітнього діяча, репресованої

120 років від дня народження **Володимира Дмитровича Фатальчука** (1903–1981), українського графіка, ілюстратора

105 років від дня народження **Володимира Дмитровича Булаєнка** (1918–1944), українського поета

95 років від дня народження **Едуарда Никифоровича Яворського** (1928–2012), українського музикознавця, лібретиста

70 років від дня народження **Ольги Олександрівни Тимофєєвої** (1953), української поетеси, дитячої письменниці, педагога, журналіста

9 червня

185 років від дня народження **Олексія Дмитровича Бутовського** (1838–1917), українського громадського діяча, спортивного функціонера, педагога

145 років від дня народження **Івана Олександровича Мар'яненка** [справжнє – Петлішенко (1878–1962)], українського театрального актора, режисера, педагога, театрального діяча

125 років від дня народження **Курціо Малаярте** [справжнє – Курт Зуккерт (1898–1957)], італійського письменника, журналіста, кінорежисера

95 років від дня народження **Семена Устимовича Гончаренка** (1928–2013), українського вченого, фізика, педагога

80 років від дня народження **Василя Михайловича Довжика** (справжнє – Должиков) (1943–2022), українського письменника, перекладача, драматурга, актора театру і кіно

70 років від дня народження **Володимира Пилиповича Моренця** (1953–2021), українського літературознавця, критика, педагога, заслуженого діяча науки і техніки України, лавреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

10 червня

135 років від дня народження **Микити Львовича Магира** (1888–1948), українського письменника, перекладача

120 років від дня народження **Микити Михайловича Шумила** (1903–1982), українського письменника, прозаїка, перекладача, літературознавця

100 років від дня народження **Олександра Васильовича Байдукова** (1923–2005), українського живописця, народного художника України

100 років від дня народження **Леоніда Андрійовича Литвиненка** (1923–2006), українського театрального актора, народного артиста України

95 років від дня народження **Моріса Сендака** (1928–2012), американського дитячого письменника, художника-ілюстратора, продюсера, режисера, актора

11 червня

450 років від дня народження **Бенджаміна Джонсона** (1573–1637), англійського драматурга, поета

95 років від дня народження **Фелікса Давидовича Кривіна** (1928–2016), українського письменника

70 років від дня народження **Віталія Васильовича Білоножка** (1953), українського співака (баритона), народного артиста України

12 червня

Всесвітній день боротьби з дитячою працею. Відзначається щорічно відповідно до ініціативи Міжнародної організації праці з 1999 р.

145 років від дня народження **Джеймса Олівера Кервуда** (1878–1927), американського прозаїка

100 років від дня народження **Григорія Йосиповича Кіпніса** (1923–1995), українського письменника, журналіста, перекладача

90 років від дня народження **Бориса Наумовича Гінзбурга** (1933–1963), українського графіка, майстра гравюри та книжкової графіки, ілюстратора творів Т. Г. Шевченка, Лесі Українки

70 років від дня народження **Олександра (Лесь) Михайловича Задніпровського** (1953), українського актора театру, кіно і дубляжу, народного артиста України

13 червня

160 років від дня народження **Марії Миколаївни Грінченко** (1863–1928), української письменниці, перекладачки, педагогині, громадської діячки

110 років від дня народження **Анатолія Хомича Іллічевського** (1913–1992), українського літературознавця, бібліографа, перекладача

85 років від дня народження **Василя Євдокимовича Перевальського** (1938), українського художника-графіка, педагога

60 років від дня народження **Валентини Анатоліївни Степової** (1963), української оперної співачки (ліричне сопрано), народної артистки України

60 років від дня смерті **Олександра Сафоновича Пашенка** (1906–1963), українського графіка, педагога, народного художника УРСР

14 червня

225 років від дня народження **Франтішека Палацького** (1798–1876), чеського політичного діяча, історика, філософа

100 років від дня народження **Анатолія Івановича Щербака** (1923–1988), українського кінознавця, сценариста, педагога

80 років від дня народження **Бориса Леонідовича Вознюка** (1943), українського актора театру, кіно і дубляжу, режисера, педагога, народного артиста України

30 років тому був заснований Дубенський історико-культурний заповідник (1993)

15 червня

Всесвітній день поширення інформації щодо зловживань стосовно літніх людей. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 127

185 років від дня народження **Йосипа Сильвестровича Вітошинського** (1838–1901), українського хорового диригента, педагога, священника

180 років від дня народження **Едварда-Хагерупа Гріга** (1843–1907), норвезького композитора періоду романтизму, піаніста, диригента, музичного діяча, основоположника норвезької професійної композиторської школи

160 років від дня народження **Марії Проскурівни** (Семенко Марія Степанівна) (1863–1945), української письменниці

115 років від дня народження **Анатолія Григоровича Свєчника** (1908–1962), українського композитора

105 років від дня народження **Семена Борисовича Грузберга** (1918–2000), українського графіка

105 років від дня виходу (1918) першого номера газети «**Радянська Україна**»

75 років від дня народження **Василя Федоровича Циганюка** (1948–2006), українського культурного діяча, театрального режисера, сценариста, педагога, заслуженого працівника культури України

16 червня

710 років від дня народження **Джованні Бокаччо** (1313–1375), італійського письменника, представника епохи Відродження

185 років від дня народження **Онуфрія Теодоровича (Федоровича) Лепкого** (1838–1905), українського мовознавця, літературознавця, церковного діяча

150 років від дня народження **Василя Григоровича Девдюка** (1873–1951), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (художня обробка дерева і металу), педагога

85 років від дня народження **Джойс Керол Оутс** (1938), американської письменниці, драматурга, викладача

17 червня

215 років від дня народження **Генріка Арнольда Вергеланна** (1808–1845), норвезького поета, публіциста, громадського діяча

205 років від дня народження **Шарля Гуно** (1818–1893), французького композитора, диригента, одного з творців французької ліричної опери

175 років від дня народження **Шарля Франсуа Гуно** (1848–1893), французького композитора, диригента

140 років від дня народження **Осипа Миколайовича Білоскурського** (1883–1943), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), організатора гончарного шкільництва й виробництва в Україні, автора перших підручників з гончарної технології

130 років від дня народження **Леоніда Вітовича Болобана** (1893–1979), українського драматурга

100 років від дня народження **Валентина Володимировича Лассана** (1923–2012), українського художника театру, живописця, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Івана Васильовича Фізера** (1953–2020), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), скульптора, педагога, народного художника України

70 років від дня народження **Іво Бобула** (справжнє ім'я – Іван Васильович) (1953), українського естрадного співака (тенор-баритон), композитора, педагога, народного артиста України

70 років від дня народження **Миколи Івановича Климовича** (1953), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (художня обробка дерева і соломки), педагога, заслуженого художника України

18 червня

445 років тому вийшла перша книга Острозької друкарні «**Буквар**» («Азбука») Івана Федоровича (Федорова) (1578)

95 років від дня народження **Сергія Петровича Плачинди** (1928–2013), українського письменника, прозаїка, публіциста, критика

95 років від дня народження **Ніни Юхимівни Войтенко** (1928–2008), українського педагога

75 років від дня народження **Богдана Степановича Берези** (1948–2010), українського театрального режисера, заслуженого діяча мистецтв України

19 червня

185 років від дня народження **Юлія Яновича Федера** [Феддер, Феддерс (1838–1909)], латиського живописця-пейзажиста

150 років від дня народження **Теодота Мелетійовича Галіпа** (1873–1943), українського громадського-політичного та культурного діяча, письменника

115 років від дня народження **Федора Євдокимовича Лося** (1908–1980), українського історика

105 років від дня народження **Лідії Олександрівни Гусєвої** (1918–2008), українського архітектора

100 років від дня народження **Марії Олександрівни Єщенко** (1923–2000), української піаністки і педагога

95 років від дня народження **Євгена Фірсовича Шерстобитова** (1928–2008), українського кінорежисера, кіносценариста

20 червня

180 років від дня народження **Федора Гнатовича Стравінського** (1843–1902), українського оперного співака, батька українського композитора І. Стравінського

170 років від дня народження **Олександра Пилиповича Мишуги** (псевдонім – Філіппі-Мишуга) (1853–1922), українського оперного співака (лірико-драматичний тенор), вокального педагога, мецената

100 років від дня народження **Дмитра Григоровича Соснового** (1923–1995), українського архітектора, заслуженого архітектора України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

75 років від дня народження **Галини Володимирівни Жадушкіної** (1948), української актриси музичної комедії, театрального режисера, педагога, заслуженої артистки України

75 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Ільїна** (1948), українського піаніста, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

75 років від дня народження **Віктора Григоровича Скубака** (1948), українського живописця, педагога, заслуженого художника України

21 червня

370 років від дня смерті **Марії Гордіївни Чурай** (Маруся Чурай, Чураївна) (1625–1653), легендарної української народної поетеси і співачки

140 років від дня народження **Романа Андріяновича Леонтовича** (1883–1954), українського письменника

115 років від дня народження **Ісидора Нагаєвського** (1908–1989), українського історика, священника

115 років від дня народження **Ешрефа Шем'ї-заде** (1908–1978), кримськотатарського поета, літературного критика, перекладача

90 років від дня народження **Бориса Наумовича Гінзбурга** (1933–1963), українського графіка, майстра гравюри та книжкової графіки, ілюстратора творів Т. Г. Шевченка, Лесі Українки

85 років від дня народження **Сергія Романовича Бурлакова** (1938), українського поета

85 років від дня народження **Людмили Іванівни Мешкової** (1938), української художниці-керамістки, графіка

75 років від дня народження **Ієна Мак'юена** (1948), англійського письменника, сценариста

75 років від дня народження **Анджея Сапковського** (1948), польського письменника-фантаста

75 років від дня народження **Василя Васильовича Головачова** (1948), українського письменника-фантаста

65 років від дня народження **Ігоря Олеговича Стецюка** (1958), українського композитора, диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

22 червня

День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні. Початок німецько-радянської війни відзначається в Україні щорічно у цей день відповідно до Указу Президента України № 1245/2000 від 17.11.2000 р.

125 років від дня народження **Еріха Марії Ремарка** (1898–1970), одного з найвідоміших німецьких письменників ХХ століття, прозаїка

115 років від дня народження **Арсена Олексійовича Іщука** (1908–1982), українського письменника, літературознавця, критика, перекладача

100 років від дня народження **Анатолія Георгійовича Решетникова** (справжнє Решетченко) (1923-2018), українського актора, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

85 років від дня народження **Марини Романівни Черкашиної-Губаренко** (1938), українського музикознавця, музичного критика, лібретиста, педагога

23 червня

355 років від дня народження **Джамбаттіста Віко** (1668–1744), італійського філософа, соціолога, історика, лінгвіста, правознавця

135 років від дня народження **Олександра Йосиповича Гавронського** (1888–1958), українського режисера театру та кіно, математика, філософа

115 років від дня народження **Абрама Якимовича Гозенпуда** (1908–2004), українського музикознавця, літературознавця, театрознавця, театрального критика, перекладача

75 років від дня народження **Михайла Михайловича Ходана** (1948), українського архітектора, народного архітектора України, лауреата Державної премії України в галузі архітектури

24 червня

День молоді. Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України № 323/94 від 22.06.1994 р.

День молодіжних та дитячих громадських організацій. Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України № 600/2011 від 24.05.2011 р.

185 років від дня народження **Яна Алоїза Матейка** (1838–1893), польського живописця

150 років від дня народження **Івана Матвійовича Стешенка** (1873–1918), українського літературознавця, письменника

135 років від дня народження **Миколи Васильовича Смолича** (1888–1968), українського режисера, актора

125 років від дня народження **Олени Журливої** [справжнє – Котова Олена Костянтинівна (1898–1971)], української поетеси, актриси, співачки, педагога, репресованої

120 років від дня народження **Джорджа Орвелла** (Еріка Артура Блера) (1903–1950), британського письменника, публіциста

75 років від дня народження **Петра Яковича Антоненка** (1948), українського прозаїка

70 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Крикунова** (1953–2021), українського актора театру і кіно ромського походження, режисера, педагога, співака, композитора, громадського діяча, народного артиста України

25 червня

День молодіжних та дитячих громадських організацій (Указ Президента України № 599/2008 від 27.06.2008 р.)

125 років від дня народження **Тетяни Федорівни Бугайко** (1898–1972), українського літературознавця, педагога

120 років від дня народження **Джорджа Орвелла** (Еріка Артура Блера) (1903–1950), англійського письменника, прозаїка

115 років від дня народження **Джона Соммерфілда** (1908–1991), англійського письменника, сценариста

26 червня

Міжнародний день на підтримку жертв тортур. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 52 / 149

105 років від дня народження **Василя Павловича Бережного** (1918–1988), українського письменника, журналіста

80 років від дня народження **Михайла Васильовича Ваньовського** [Ванівський (1943)], українського хореографа, педагога, народного артиста України

75 років від дня народження **Василя Петровича Магалаєса** (1948), українського живописця, графіка, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

27 червня

190 років від дня народження **Владислава Івановича Заремби** (1833—1902), українського композитора, піаніста, педагога

28 червня

День Конституції України. Відзначається щорічно в день прийняття Верховною Радою України Основного Закону України. Святковий неробочий день в Україні відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

190 років від дня народження **Миколи Михайловича Белозерського** (1833–1896), українського фольклориста і етнографа

140 років від дня народження **Павла Васильовича Голубєва** (1883–1966), українського співака (баритон), педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР

130 років від дня народження **Юхима Ісайовича Білостоцького** (1893–1961), українського скульптора

85 років від дня народження **Віктора Антоновича Дженкова** (1938–2002), українського диригента, педагога

75 років від дня народження **Лідії Францівни Дунаєвської** (1948–2006), українського фольклориста, літературознавця, поетеси, педагога

65 років від дня народження **Петра Михайловича Подольця** (1958), скульптора, викладача. Народився в с. Дядьковичі Рівненського району Рівненської області. Член Національної спілки художників України. Автор пам'ятника Т. Г. Шевченку (Рівне, 1999), Симону Петлюрі (Рівне, 2003) та ін.

60 років від дня народження **Євгенії Олександрівни Басалаєвої** (1963), української піаністки, мистецтвознавця, педагога, громадського діяча, народної артистки України

28 червня–10 липня

372 роки тому відбулася **Берестецька битва** біля с. Пляшева (Радивилівський район) (1651), одного з найбільших боїв в період Хмельниччини, між Військом Запорозьким під командуванням Богдана Хмельницького і союзним йому кримськотатарським військом з одного боку, та армією Речі Посполитої під командуванням Яна II Казимира з іншого

29 червня

225 років від дня народження **Джакомо Леопарді** (1798–1837), італійського письменника

135 років від дня народження **Тадея (Тадеуша) Станіславовича Маєрського** (1888–1963), українського композитора, піаніста, педагога

100 років від дня народження **Петра Даниловича Горохова** (1923–1993), українського хорового диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

95 років від дня народження **Федора Жигмундовича Коложварі** (1928), українського живописця

30 червня

100 років від дня народження **Ольги Юдівни Ноткіної** (1923–2007), українського бібліографа, бібліофіла, краєзнавця

85 років від дня народження **Алліна Григоровича Власенка** (1938), українського диригента, педагога, народного артиста України

70 років від дня народження **Федора Федоровича Кравчука** (1953–2010), українського художника-живописця

ЛИПЕНЬ

1 липня

75 років від дня народження **Сергія Івановича Білоконя** (1948), українського історика мистецтва, джерелознавця, бібліографа, заслуженого діяча науки і техніки України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

75 років від дня народження **Петра Лаврентійовича Ящука** (1948), українського поета, прозаїка, публіциста

65 років від дня народження **Дмитра Львовича Томашпольського** (1958), українського кінорежисера, сценариста, продюсера

2 липня

135 років від дня народження **Сергія Олексійовича Богуславського** (1888–1946), українського літературознавця, музикознавця, композитора

85 років від дня народження **Наталії Іванівни Вергун** (1938), українського живописця, народного художника України

3 липня

140 років від дня народження **Франца Кафки** (1883–1924), представника празької групи німецьких письменників

4 липня

160 років від дня народження **Юліана Івановича Панькевича** (1863–1933), українського живописця, графіка, літератора, громадського діяча

125 років від дня народження **В'ячеслава Павловича Гомоляки** (1898–1959), українського актора, кінорежисера-документаліста, сценариста

100 років від дня народження **Альбіна Станіславовича Гавдзинського** (1923–2014), українського живописця, майстра жанрового живопису і портрета, народного художника України

85 років від дня народження **Юрія Григоровича Критенка** (1938–1997), українського актора театру і кіно, режисера, заслуженого артиста України

65 років від дня народження **Ігоря Миколайовича Римарука** (1958–2008), українського поета, журналіста, лауреата Шевченківської премії 2002 року

5 липня

220 років від дня народження **Джорджа Генрі Борроу** (1803–1881), англійського письменника, перекладача, лінгвіста

125 років від дня народження **Лідії Антонівни Криницької** (1898–1966), української актриси театру і кіно, педагога, народної артистки УРСР

125 років від дня народження **Ірини Іванівни Стешенко** (1898–1987), української театральної актриси, письменниці, перекладача

75 років від дня народження **Івана Васильовича Микитюка** (1948), українського скульптора, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

6 липня

125 років від дня народження **Ганса Ейслера** (1898–1962), німецького композитора

100 років від дня народження **Давида Зельмановича Шостака** (1923–2010), українського живописця, заслуженого художника України

70 років від дня народження **Володимира Ярославовича Савчука** (1953), українського хорового диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

7 липня

145 років від дня народження **Івана Іовича Кучугури-Кучеренка** (1878–1937), українського кобзаря, бандуриста, громадського діяча

8 липня

85 років від дня народження **Леся Степановича Таниюка** (1938–2016), українського режисера, театрознавця, перекладача, сценариста, мистецтвознавця, громадського діяча, народного артиста України

75 років від дня народження **Павла Васильовича Федюка** (1948–2007), українського прозаїка, журналіста

75 років від дня народження **Єлизавети Василівни Слуцької** (1948), української актриси театру і кіно, заслуженої артистки України

65 років від дня народження **Андрія Ігоровича Александровича-Дочевського** (1958), українського художника театру, живописця, сценографа, заслуженого діяча мистецтв України

9 липня

100 років від дня народження **Петра Андрійовича Мазура** (1923–2008), українського скульптора, заслуженого художника України

85 років від дня народження **Володимира Захаровича Савченка** (1938–2016), українського письменника, драматурга, педагога, режисера радіо і телебачення, заслуженого артиста України

70 років від дня народження **Сергія Степановича Грінченка** (1953), українського баяніста, педагога, народного артиста України

55 років від дня народження **Павла Івановича Приймака** (1968), українського оперного і камерного співака (тенор), заслуженого артиста України

55 років від дня народження **Петра Івановича Приймака** (1968), українського оперного і камерного співака (баритон), заслуженого артиста України

10 липня

105 років від дня народження **Джеймса Олдріджа** (1918–2015), англійського письменника, публіциста

100 років від дня народження **Олександра Васильовича Байдукова** (1923–2005), українського художника, майстра пейзажу, заслуженого художника України

90 років від дня народження **Катерини Семенівни Каращук** (1933–2014), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (художня вишивка), заслуженого майстра народної творчості України

85 років від дня народження **Франца Андрійовича Черняка** (1938), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (скло), педагога, народного художника України

75 років від дня народження **Віктора Івановича Кріпченка** (1948–2019), українського оператора та режисера кіно, сценариста, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Державної премії України імені Тараса Шевченка

11 липня

75 років від дня народження **Івана Петровича Чупашка** (1948), українського хорового диригента, музиканта, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

75 років від дня народження **Алли Володимирівни Сокол** (1948), української поетеси

55 років від дня народження **Євгена Вікторовича Положія** (1968), українського письменника, журналіста

12 липня

125 років від дня народження **Павла Івановича Киянського** (справжнє – К'яндський) (1898–1982), українського актора театру і кіно, народного артиста УРСР

100 років від дня народження **Петра Кузьмича Мостового** (1923–2010), українського поета, прозаїка

80 років від дня народження **Павла Терентійовича Малєєва** (1943), українського поета, прозаїка, публіциста

13 липня

95 років від дня народження **Валентина Савича Пікуля** (1928–1990), російського письменника

90 років від дня народження **Олександра Михайловича Канерштейна** (1933–2006), українського композитора, піаніста, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

85 років від дня народження **Мирослава Михайловича Скорика** (1938–2020), українського композитора, музикознавця, кандидата мистецтвознавства, Героя України, народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка, художнього керівника Київської опери, Національної легенди України

14 липня

120 років від дня народження **Ірвінга Стоуна** (1903–1989), американського письменника, одного із засновників жанру біографічного роману про видатних історичних особистостей

105 років від дня народження **Інгмара Бергмана** (1918–2007), шведського режисера, драматурга кіно, театру, телебачення

95 років від дня народження **Нодара Думбадзе** (1928–1984), грузинського письменника

85 років від дня народження **Сергія Івановича Єфремова** (1938–2016), українського театального режисера, драматурга, педагога, народного артиста України

80 років від дня народження **Давида Вольфовича Бабасва-Кальницького** (1943–2019), українського актора театру і кіно, педагога, народного артиста України

75 років від дня народження **Віри Михайлівни Багірової** (1948), української поетеси, казкарки

16 липня

300 років від дня народження **Джошуа Рейнольдса** (1723–1792), англійського художника, теоретика живопису, першого президента Королівської академії мистецтв в Лондоні, ініціатора перших публічних художніх виставок

130 років від дня народження **Данила Порфировича Демуцького** (1893–1954), українського кінооператора, оператора-постановника

115 років від дня народження **Василя Костянтиновича Барки** (Очерета) (1908–2003), українського письменника, есеїста, перекладача, літературознавця

95 років від дня народження **Роберта Шеклі** (1928–2005), американського письменника-фантаста

75 років від дня народження **Марії Юріївни Стеф'юк** (1948), української оперної та камерної співачки (лірико-колоратурне сопрано), педагога, Героя України, народної артистки СРСР, лавреата Державної премії УРСР ім. Тараса Шевченка

17 липня

175 років від дня народження **Опанаса Івановича Михалевича** (1848–1925), українського письменника, перекладача, лікаря

135 років від дня народження **Шмуеля Йосефа Агнона** (Шмуеля Йосефа Галеві Чачкеса) (1888–1970), єврейського письменника, вихідця з Галичини, лауреата Нобелівської премії з літератури (1966), першого номінованого серед івритомовних та їдишомовних письменників

130 років від дня народження **Володимира Станіславовича Котецького** (1893–1918), українського письменника, публіциста

130 років від дня народження **Леоніда Вітовича Болобана** (справжнє – Серговський) (1893–1979), українського драматурга, актора, режисера

18 липня

115 років від дня народження **Яна Спєвака** – польського поета, есеїста, перекладача. У 30-х рр. ХХ ст. був учасником поетичної групи «Волинь» (1908–1967)

105 років від дня народження **Василя Івановича Забашти** (1918–2016), українського живописця, педагога, громадського діяча

80 років від дня народження **Станіслава Францовича Вольського** (1943), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (гаряча емаль, ювелірна пластика), педагога, заслуженого художника України

75 років від дня народження **Олексія Олексійовича Левченка** (1948–2020), українського художника кіно, кінорежисера, сценариста, графіка, педагога, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка

19 липня

135 років від дня народження **Клима Андрійовича Чічки-Андрієнка** (справжнє – Чічка) (1888–1967), українського співака (тенор), педагога у діаспорі

90 років від дня народження **Ореста Миколайовича Сливинського** (1933–2017), українського прозаїка, літературознавця, критика, журналіста, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Вахтанга Костянтиновича Кікабідзе** (1938), грузинського актора, естрадного співака

70 років від дня народження **Тетяни Андріївни Ярової** (1953), української композиторки, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

20 липня

145 років від дня народження **Іллі Максимовича Шульги** (1878–1938), українського живописця, педагога

60 років від дня народження **Ярослава Олеговича Черногуза** (1963), українського поета, журналіста, композитора, кобзаря-бандуриста, співака

21 липня

130 років від дня народження **Ганса Фаллади** (1893–1947), німецького письменника

85 років від дня народження **Нані Георгіївни Брегвадзе** (1938), грузинської естрадної співачки

70 років від дня народження **Сергія Дмитровича Романюка** (1953–2019), українського актора театру і кіно, народного артиста України

22 липня

220 років від дня народження **Остапа Микитовича Вересая** (1803–1890), українського кобзаря

145 років від дня народження **Януша Корчака** (Генрика Гольдшмідта), (1878–1942), польського педагога, письменника, лікаря

23 липня

130 років від дня народження **Антоня Панасовича Хорошуна** (1893–1970), українського актора театру і кіно, народного артиста УРСР

75 років від дня народження **Наталії Петрівни Козіної** (1948–2022), української піаністки, педагога, концертмейстера, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Надії Яківни Нікіфорової** (1953), української художниці театру, живописця, заслуженого художника України

24 липня

220 років від дня народження **Адольфа Шарля Адана** (1803–1856), французького композитора

150 років від дня народження **Івана Матвійовича Стешенка** (літ. псевдоніми Ів. Сердешний, Ів. Січовик, Ів. Сепура, Світленко) (1873–1918), українського громадського та політичного діяча, педагога, літературознавця, письменника

95 років від дня народження **Володимира Васильовича Грабовецького** (1928–2015), українського історика, академіка

85 років від дня народження **Миколи Федоровича Бережного** (1938–2015), українського живописця, графіка, народного художника України

75 років від дня народження **Петра Яковича Чуприни** (1948), українського театрального діяча, музиканта, мистецтвознавця, народного артиста України

25 липня

100 років від дня народження **Марії Кристини Гріпе** (1923–2007), шведської письменниці, лауреата Міжнародної премії імені Г. К. Андерсена 1974 року, премії імені Астрід Ліндгрен 1972 року

26 липня

250 років від дня народження **Іллі Федоровича Тимківського** (1773–1853), українського правознавця, мовознавця, освітнього діяча та педагога, одного з організаторів Харківського університету

120 років від дня народження **Марка Мусійовича Геліса** (1903–1976), українського виконавця на народних інструментах, педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР

110 років від дня народження **Олега Володимировича Килимника** (1913–2001), українського критика, літературознавця

90 років від дня народження **Володимира Васильовича Таранченка** (1933–2019), українського кінооператора, режисера, заслуженого артиста України

80 років від дня народження **Євгена Аркадійовича Гашинського** (1943–1988), українського театрального актора і режисера, заслуженого артиста УРСР

70 років від дня народження **Сергія Васильовича Лазо** (1953), українського письменника, драматурга, композитора, заслуженого діяча мистецтв України

65 років від дня народження **Галини Василівни Пагутяк** (справжнє – Москалець) (1958), української письменниці, перекладача, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

27 липня

175 років від дня народження **Ганса Гоффмана** (1848–1909), німецького письменника та публіциста

170 років від дня народження **Володимира Галактіоновича Короленка** (1853–1921), випускника Рівненської реальної гімназії, письменника українсько-польського походження, журналіста, публіциста

28 липня

120 років від дня народження **Володимира Олексійовича Голобуцького** (1903–1993), українського історика, дослідника українського козацтва

100 років від дня народження **Оксани Аркадіївни Грудзинської** (1923), української художниці декоративного і монументального мистецтва, заслуженої художниці України

85 років від дня народження **Валентини Федорівни Калиновської** (1938), української артистки балету, хореографа, балетмейстера

80 років від дня народження **Володимира Івановича Шинкарука** (1943–1993), українського театрального актора і режисера, народного артиста України

65 років від дня народження **Олександра Івановича Бобришева** (1958), графіка, члена Національної спілки художників України (1989), автора кількох персональних виставок у м. Рівному, Капошварі (Угорщина) та ін.

29 липня

85 років від дня народження **Володимира Миколайовича Судьїна** (1938–2021), українського театрального актора, режисера, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

75 років від дня народження **Володимира Вікторовича Кошуби** (1948), українського органіста, педагога, народного артиста України

30 липня

205 років від дня народження **Емілі Джейн Бронте** (1818–1848), англійської поетеси та письменниці

115 років від дня народження **Климентія Яковича Бенца** (Бенціановського) (1908–1971), українського композитора, диригента

115 років від дня народження **Івана Івановича Гончаренка** (1908–1988), українського поета

75 років від дня народження **Світлани Вікторівни Кислої** (1948), української співачки (мецо-сопрано), педагога, заслуженої артистки України

31 липня

280 років від дня народження **Семена Івановича Гамалії** (1743–1822), українського філософа, поета, перекладача, освітнього діяча доби Гетьманщини

75 років від дня народження **Валентини Степанівни Січко** (1948), української бандуристки, педагога, заслуженого працівника культури України

70 років від дня народження **Зої Анатоліївни Чегусової** (1953), української мистецтвознавиці, педагога, заслуженого діяча мистецтв України, лавреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

60 років від дня народження **Івана Івановича Шишмана** (1963), українського живописця, педагога, заслуженого художника України

50 років від дня народження **Живосила Лютича** (справжнє – Василь Іванович Лютий) (1973), українського бандуриста, рок-музиканта, композитора, народознавця, лауреата Міжнародних та Всеукраїнських музичних конкурсів та фестивалів

СЕРПЕНЬ

1 серпня

70 років від дня народження **Миколи Петровича Годуна** (1953), живописця, члена Національної спілки художників України, автора персональних виставок у м. Рівному

135 років від дня народження **Марії Митрофанівни Старкової** (1888–1970), української піаністки, педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР

120 років від дня народження **Григорія Йосиповича Майфета** (1903–1975), українського літературознавця, критика, перекладача, дослідника проблем перекладознавства

75 років від дня народження **Аркадія Михайловича Винокурова** (1948), українського скрипаля, диригента, заслуженого артиста України

75 років від дня народження **Людмили Сергіївни Ширіної** (1948), української оперної співачки (лірико-драматичне сопрано), народної артистки України

2 серпня

130 років від дня народження **Костя Степановича Буревія** (1888–1934), українського письменника, публіциста, театрознавця

105 років від дня заснування (1918) **Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського**

80 років від дня народження **Івана Дмитровича Легкого** (1943–1997), українського композитора, хорового диригента, етнографа, педагога, заслуженого артиста України

80 років від дня народження **Петра Васильовича Шкраб'юка**, українського письменника, публіциста, літературознавця, історика, педагога (1943)

3 серпня

190 років від дня народження **Омеляна Михайловича Огоновського** (1833–1894), українського вченого-філолога, літературознавця, педагога, громадського діяча, члена-кореспондента Польської академії знань

100 років від дня народження **Леоніда Сергійовича Братченка** (1923–2004), українського художника театру, народного художника України

85 років від дня народження **Олега Терентійовича Мінька** (1938–2013), українського живописця, педагога, народного художника України

65 років від дня народження **Володимира Олександровича Ткачука** (1958), архітектора, художника-проектанта. Автор проектів: центральний офіс «Економбанку» (Рівне, 1992), інтер'єр Покровського собору у м. Рівному (1995) та ін.

4 серпня

145 років від дня народження **Антіна Володиславовича Крушельницького** (1878–1937), українського письменника, літературного критика та літературознавця

115 років від дня народження **Анатолія Ілліча Костенка** (1908–1997), українського письменника, літературознавця

5 серпня

130 років від дня народження **Віри Василівни Холодної** (1893–1919), української кіноакторки епохи німого кіно

120 років від дня народження **Бориса Романовича Гмирі** (1903–1969), українського оперного та камерного співака

90 років від дня народження **Василя Яковича Чебаника** (1933), українського художника у галузі книжкової графіки, мистецтва шрифту, інтролігації, інтерпретатора образів літературної класики, виконавця абетки Рутенія та церемоніального примірника Конституції України у ВРУ, лавреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

6 серпня

155 років від дня народження **Поля Клоделя** (1868–1955), французького поета, драматурга, есеїста, дипломата

65 років від дня народження **Василя Іринарховича Ульяновського** (1958), українського історика

7 серпня

195 років від дня народження **Михайла Адамовича Завадського** (1828–1887), українського та польського композитора, музичного педагога, піаніста

90 років від дня народження **Алли В'ячеславівни Потапової** (1933–2021), української дитячої поетеси, письменниці

90 років від дня народження **Володимира Феодосійовича Бугайова** (1933–2022), українського театрального актора і режисера, педагога, заслуженого артиста України

75 років від дня народження **Людмили Дмитрівни Хлопинської** (1948–2008), української музеєзнавиці, заслуженого працівника культури України, лавреата Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка

8 серпня

115 років від дня народження **Якова Васильовича Баша** (Башмака) (1908–1986), українського прозаїка

9 серпня

200 років від дня народження **Олександра Олександровича Навроцького** (1823–1892), українського громадсько-політичного і культурного діяча, поета, перекладача, члена Кирило-Мефодіївського братства

110 років від дня народження **Георгія Сергійовича Панька** (1913–1977), українського архітектора, заслуженого архітектора УРСР

60 років від дня народження **Вітні Г'юстон** (1963–2012), американської співачки, актриси, моделі, авторки пісень

50 років від дня народження **Олександра Валерійовича Пономарьова** (1973), українського естрадного співака, композитора, аранжувальника, народного артиста України

10 серпня

210 років від дня народження **Якова Петровича Бальмена** (1813–1845), українського письменника

145 років від дня народження **Альфреда Дебліна** (1878–1957), німецького письменника

125 років від дня народження **Тадеуша Доленги-Мостовича** (1898–1939), польського письменника, журналіста, сценариста

70 років від дня народження **Віктора Миколайовича Кошмала** (1953), українського фотохудожника, фотожурналіста

65 років від дня народження **Наталії Михайлівни Рибак** (1958), української художниці декоративно-ужиткового мистецтва (петриківський розпис), заслуженого майстра народної творчості України

55 років від дня народження **Романа Васильовича Кухарука** (1968), українського прозаїка, поета, журналіста, громадського діяча

13 серпня

125 років від дня народження **Володимира Гнатовича Заболотного** (1898–1962), українського архітектора, педагога, засновника і президента Академії архітектури УРСР, громадського діяча, лауреата Державної премії УРСР у галузі науки і техніки

80 років від дня народження **Леоніда Івановича Сотника** (1943), українського живописця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

75 років від дня народження **Валентина Віталійовича Марченка** (1948), українського кінорежисера, організатора кіновиробництва, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

50 років від дня народження **Олеси Вікторівни Жураківської** (1973), української акторки театру і кіно, телеведучої, заслуженої артистки України

14 серпня

100 років від дня народження **Карла Йосиповича Звіринського** (1923–1997), українського живописця, графіка, іконописця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

85 років від дня народження **Олександра Кіндратовича Глушка** (1938), українського прозаїка, журналіста, головного редактора журналу «Вітчизна»

85 років від дня народження **Віталія Григоровича Скляренка** (1937), українського мовознавця

40 років від дня народження **Мілі Куніс** (1983), американської акторки, моделі, телепродюсерки родом з України

15 серпня

125 років від дня народження **Яна Бжехви** (Яна Віктора Лесмана) (1898–1966), польського поета, перекладача

165 років від дня народження **Едіт Несбіт** (1858–1924), англійської казкарки, письменниці

65 років від дня народження **Віктора Васильовича Вечерського** (1958), українського архітектора, мистецтво- та пам'яткознавця, заслуженого працівника культури України, лауреата державних премій України в галузі архітектури

16 серпня

90 років від дня народження **Анатолія Тимофійовича Авдієвського** (1933–2016), українського хорового диригента, композитора, педагога, керівника Національного заслуженого академічного українського народного хору України ім. Г. Г. Верьовки, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

90 років від дня народження **Володимира Миновича Нероденка** (1933–2006), українського хореографа, фольклориста, народного артиста України

90 років від дня народження **Михайла Миколайовича Романишина** (1933–1999), українського живописця, народного художника України

65 років від дня народження **Кулика Миколи Васильовича** (1958), українського хорового диригента, педагога, народного артиста України

65 років від дня народження **Мадонни** (Мадонни Луїзи Вероніки Чикконе) (1958), американської співачки, композитора, кіноактриси, продюсера, кінорежисера, дитячої письменниці

17 серпня

100 років від дня народження **Григорія Феодосійовича Кривди** (1923–1997), українського письменника

55 років від дня народження **Андрія Вікторовича Кузьменка** (1968–2015) (псевдонім Кузьма), українського естрадного співака, композитора, поета, письменника, телеведучого, актора та продюсера, Героя України

18 серпня

135 років від дня народження **Івана Калениковича Українця** (1888–1945), українського художника, майстра розпису порцеляни

120 років від дня народження **Лаврентія Петровича Кравцова** (1903–1984), письменника, журналіста, краєзнавця. У 1944–1984 рр. проживав у Рівному

100 років від дня народження **Андрія Андрійовича Сербутовського** (1923–2006), українського живописця, члена Національної спілки художників України

90 років від дня народження **Белли Андріївни Руденко** (1933–2021), української оперної співачки

19 серпня

130 років від дня народження **Дометія Гурійовича Євтушенка** (1893–1983), українського співака, вокального педагога, заслуженого діяча мистецтв України

130 років від дня народження **Олександра Йосиповича Перегуди** (1893–1969), українського кінорежисера, сценариста, редактора кіно

110 років від дня народження **Івана Савича Шевченка** (1913–1994), українського художника театру.

100 років від дня народження **Анатолія Михайловича Мірошника** (1923–2011), українського піаніста, композитора, педагога, музичного та громадського діяча

20 серпня

125 років від дня народження **Григорія Прокоповича Григор'єва** (1898–1971), українського письменника, сценариста

125 років від дня народження **Дометія Йосиповича Березенця** (справжнє – Йоха) (1898–1988), українського співака (баритон), педагога в Канаді

90 років від дня народження **Івана Михайловича Самотоса** (1933–2016), українського скульптора, народного художника України

85 років від дня народження **Тараса Юрійовича Мельничука** (1938–1995), українського поета-дисидента, правозахисника, лауреата Державної премії України імені Тараса Шевченка

30 років з часу заснування рівненської міської газети «Сім днів». Перший номер вийшов 1 грудня 1993 року

21 серпня

125 років від дня народження **Григорія Прокоповича Григор'єва** (1898–1971), українського письменника, сценариста

90 років від дня народження **Ростислава Олександровича Синька** (1933–2010), українського кінорежисера, сценариста, скульптора, педагога, музейного діяча, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Ярослава Миколайовича Верещака** (1938–2019), українського драматурга, сценариста, театрального критика, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Дмитра Дмитровича Кременія** (1953–2019), українського поета, публіциста, перекладача, педагога, заслуженого діяча мистецтв України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

22 серпня

135 років від дня народження **Миколи Антоновича Дейнара** (1888–1968), українського оперного співака (бас), актора, педагога, перекладача

85 років від дня народження **Анатолія Михайловича Молотая** (1938), українського диригента, педагога, народного артиста України

85 років від дня народження **Бориса Леонідовича Туліна** (1938), українського графіка, народного художника України

80 років від дня народження **Леоніда Єгоровича Литвина** (1943), українського живописця, заслуженого художника України

23 серпня

135 років від дня народження **Миколи Миколайовича Аркаса** (1888–1938), українського актора, режисера.

115 років від дня народження **Лавріна Прокоповича Грохи** (1908–1976), українського письменника-гумориста, драматурга

90 років від дня народження **Степана Франковича Будного** (1933–1958), українського поета

60 років від дня народження **Яна Михайловича Валетова** (1963), українського письменника-фантаста, журналіста

24 серпня

165 років від дня народження **Вацлава Серошевського** (1858–1945), польського письменника, етнографа

150 років від дня народження **Фотія Степановича Красицького** (1873–1944), українського живописця і графіка, педагога

125 років від дня народження **Олександра Валентиновича Горського** (1898–1983), українського організатора та одного з фундаторів вітчизняного кіновиробництва

95 років від дня народження **Левка Григоровича Лук'яненка** (1928–2018), українського публіциста, письменника, правозахисника, політичного та громадського діяча, Героя України, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

85 років від дня народження **Богдана Омеляновича Базиликута** (1938–2020), українського оперного співака (ліричний тенор), педагога, народного артиста України

70 років від дня народження **Михайла Васильовича Довганя** (1953), українського живописця, народного художника України

25 серпня

90 років від дня народження **Ніни Яківни Байко** (1933), української співачки (меццо-сопрано), педагога, громадського діяча, народної артистки України, лауреата Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка

85 років від дня народження **Тамари Олександрівни Гриценко** (1938), української бандуристки, співачки (меццо-сопрано), народної артистки України, лауреата Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка

75 років від дня народження **Лариси Іванівни Хоролець** (1948–2022), української актриси театру і кіно, драматурга, громадського і політичного діяча, народної артистки України

20 років тому біля Свято-Воскресенського собору (м. Рівне) було встановлено відновлену колону **Божої Матері** (2003)

26 серпня

120 років від дня народження **Іполита Андрониковича Лазарчука** (1903–1979), українського художника та режисера кіно, аніматора, заслуженого діяча мистецтв УРСР

95 років від дня народження **Леоніда (Леонтія) Яковича Кочугура** (1928–1997), українського поета

40 років від дня народження **Антон Андрійовича Кушніра** (1983), українського письменника, перекладача, журналіста, лавреата премії «Коронація слова»

27 серпня

135 років від дня народження **Феодосія Тимофійовича Камінського** (1888–1978), українського краєзнавця, археолога, громадського діяча

120 років від дня народження **Григорія Леонідовича Лужницького** (1903–1990), українського письменника, драматурга, публіциста, літературознавця, перекладача, театрознавця

80 років від дня народження **Юрія Вікторовича Чайки** (1943–2016), українського театрального режисера, народного артиста України

40 років від дня народження **Джамали (Сусани Алімівни Джамаладінової)** (1983), української співачки та акторки кримськотатарського походження, авторки пісень, народної артистки України

28 серпня

160 років від дня народження **Володимира Фердинандовича Кміцикевича** (1863–1942), українського філолога, перекладача, лексикографа, педагога

130 років від дня народження **Андрія Осиповича Коверка** (1893–1967), українського скульптора, різьбяр по дереву

115 років від дня народження **Валентина Гавриловича Литвиненка** (1908–1979), українського графіка, живописця, письменника, народного художника УРСР

115 років від дня народження **Робера Жана Жоржа Мерля** (1908–2004), французького письменника

110 років від дня народження **Віри Іларіонівни Свенціцької** (1913–1991), української мистецтвознавиці, музейного діяча, лавреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

100 років від дня народження **Якима Прохоровича Запаска** (1923–2007), українського мистецтвознавця і книгознавця, заслуженого працівника освіти України

105 років від дня народження **Олени Нилівни Яблонської** (1918–2009), української художниці

85 років від дня народження **Станіслава Тимофійовича Толстих** (1938–2020), українського хорового диригента, музиканта, громадського діяча, заслуженого працівника культури України

80 років від дня народження **Романа Георгійовича Майбороди** (1943–2018), українського оперного співака (баритон), педагога, народного артиста України, лавреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

70 років від дня народження **Анатолія Івановича Мельника** (1953), українського живописця, мистецтво та музеєзнавця, народного художника України

65 років від дня народження **Лідії Сергіївни Вовкун** (1958), української театральної актриси, педагога, народної артистки України

29 серпня

155 років від дня народження **Людмили Михайлівни Старицької-Черняхівської** (1868–1941), українського прозаїка, драматурга, перекладача

140 років від дня народження **Дмитра Івановича Донцова** (1883–1973), українського літературного критика, публіциста, філософа, політичного діяча

120 років від дня народження **Сергія Григоровича Шаповаленка** (1903–1988), науковця, педагога

115 років від дня народження **Марії Василівни Булавицької** (1908–1982), українського бібліографа, автора бібліографічних покажчиків творів Панаса Мирного, Архипа Тесленка, Лесі Українки, Тараса Шевченка

65 років від дня народження **Майкла Джозефа Джексона** (1958–2009), американського співака, танцюриста, кіноактора, автора пісень

30 серпня

160 років від дня народження **Матвія Тимофійовича Васильєва-Святошенка** (справж. – Васильєв) (1863–1961), українського композитора, диригента, заслуженого діяча мистецтв УРСР

85 років від дня народження **Дороти Тераковської** (1938–2004), польської дитячої письменниці

80 років від дня народження **Богдана Теодоровича Стецька** (1943–2020), українського актора театру і кіно, заслуженого артиста України

80 років від дня народження **Роберта Денніса Крамба** (1943), американського художника-ілюстратора, карикатуриста, засновника андеграундного комікс-руху

31 серпня

140 років від дня народження **Осипа Тадейовича Назарука** (1883–1940), українського письменника, журналіста, громадського та політичного діяча

130 років від дня народження **Нестора Остаповича Нижанківського** (1893–1940), українського композитора, піаніста, музичного критика

115 років від дня народження **Вільяма Сарояна** (1908–1981), американського письменника

ВЕРЕСЕНЬ

1 вересня

День знань (Затверджений Верховною Радою СРСР 1 вересня 1984 р.)

125 років від дня народження **Євгена Антоновича Дроб'язка** (1898–1980), українського письменника, перекладача, поета, театрального режисера

105 років від дня народження **Ігоря Васильовича Качуровського** (1918–2013), українського поета, перекладача, прозаїка, літературознавця, педагога, радіожурналіста

90 років від дня народження **Євгена Васильовича Лисенка** (1933–2002), українського театрального актора, педагога, народного артиста України

75 років від дня народження **Богдана-Романа Васильовича Хаварівського** (1948–2016), українського архівіста, краєзнавця, педагога, літератора, культурного та громадського діяча, заслуженого працівника культури України

70 років від дня народження **Юрія Валентиновича Шевченка** (1953–2022), українського композитора, музичного редактора, заслуженого діяча мистецтв України

2 вересня

100 років від дня народження **Володимира Григоровича Грипича** (1923–2005), українського театрального актора, режисера, народного артиста України

3 вересня

95 років від дня народження **Іона (Йона) Пантелійовича Друце** (1928), молдавського письменника і драматурга

75 років від дня народження **Ігоря Мефодійовича Дідушка** (1948), українського хорового диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

4 вересня

140 років від дня народження **Леоніда Андрійовича Пахаревського** (1883–1938?), українського письменника, актора, режисера, драматурга, журналіста

115 років від дня народження **Річарда Райта** (1908–1960), американського письменника

60 років від дня народження **Ірини Валентинівни Вовк** (1963), української поетеси, драматурга, театрального критика, сценариста, етнографа та релігієзнавця

5 вересня

455 років від дня народження **Томмазо Кампанелли** (1568–1639), італійського філософа, поета, політичного діяча

140 років від дня народження **Євгена Форостини** (1883–1951), українського педагога, музичного діяча, фольклориста, диригента, композитора

100 років від дня народження **Григорія Пилиповича Бойка** (псевдонім Грицько Бойко) (1923–1978), українського письменника, поета, перекладача

95 років від дня народження **Наталії Борисівни Кузякіної** (1928–1994), української театро- та літературознавиці, критикині

75 років від дня народження **Василя Васильовича Неволова** (1948), українського театрознавця, драматурга, критика, перекладача, педагога, заслуженого працівника культури України

65 років від дня народження **Олександра Володимировича Денисенка** (1958), українського кінорежисера, актора, літератора, теле- і радіоведучого, сценариста, заслуженого діяча мистецтв України

6 вересня

120 років від дня народження **Петра Івановича Тищенка** (1903–1967), українського кобзаря

110 років від дня народження **Миколи Костянтиновича Шиля** (1913–1982), українського архітектора, заслуженого архітектора України

65 років від дня народження **Володимира Володимировича Курача** (1958), українського хорового диригента, педагога, народного артиста України

7 вересня

185 років від дня народження **Мар'яна-Кароля Дубецького** (1838–1926), польського історика і письменника, педагога, громадського і політичного діяча. У 1860–1861 рр. викладав польську мову та літературу в Рівненській гімназії

75 років від дня народження **Софії Василівни Майданської** (1948р.), української поетеси, прозаїка, публіциста, перекладача, драматурга, заслуженого діяча мистецтв України

8 вересня

Міжнародний день письменності (грамотності). Відзначається щорічно відповідно до Резолюції 1.141, 14-ї сесії ЮНЕСКО № 1.141 від 1966 р.

Міжнародний день солідарності журналістів. Відзначається щорічно відповідно до рішення IV конгресу Міжнародної організації журналістів з 1958 р. Приурочений до дня пам'яті Ю. Фучика

125 років від дня народження **Наталії Михайлівни Ужвій** (1898–1986), української актриси театру і кіно, народної артистки СРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

100 років від дня народження **Расула Хіамзатова [Расула Гамзатовича Гамзатова]** (1923–2003), аварського поета, письменника, публіциста, перекладача, громадсько-політичного діяча

70 років від дня народження **Лідії Леонідівни Забілястої** (1953), української оперної та камерної співачки (сопрано), педагога, народної артистки України, лавреата Національної премії артистки України

9 вересня

День українського кіно

110 років від дня народження **Олександра Романовича Мазуркевича** (1913–1995), літературознавця, славіста, педагога

100 років від дня народження **Олександра Івановича Пархоменка** (1923–1995), українського письменника

75 років від дня народження **Василя Дмитровича Боднарчука** (1948), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка, дизайн), педагога, заслуженого художника України

60 років від дня народження **Людмили Леонідівни Колосович** (1963), української театральної актриси і режисера, педагога, громадського діяча, заслуженої артистки України

80 років від дня народження **Валерія Павловича Лапікури** (1943), українського журналіста, письменника

10 вересня

310 років від дня народження **Івана Григоровича Барського** (1703–1791), найвидатнішого архітектора українського бароко

200 років від дня народження **Івана Андрійовича Лаврівського** (1823–1873), українського композитора, хорового диригента, співака, педагога, музично-громадського діяча, священника

140 років від дня народження **Дмитра Івановича Донцова** (1883–1973), українського політичного діяча, журналіста, літературного критика, теоретика українського націоналізму

120 років від дня народження **Яреми Йосиповича Стадника** (1903–1946), українського актора, співака, режисера

105 років від дня народження **Романа Мусійовича Чумака** (1918–2001), українського поета, прозаїка, перекладача

85 років від дня народження **Костянтина Захаровича Литвина** (1938–1998), живописця, педагога. Член Національної спілки художників України (1983). Заслужений художник України. Голова правління Рівненської обласної організації Спілки художників України у 1990–1998 рр.

80 років від дня народження **Лариси Миколаївни Кадирової** (1943), української актриси театру і кіно, педагога, культурно-громадського діяча, народної артистки України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

11 вересня

150 років від дня народження **Сергія Івановича Булгакова** (1873–1902), українського хорового диригента, музичного педагога та теоретика викладання співу

100 років від дня народження **Миколи Андрійовича Карплюка** (1923), українського письменника

85 років від дня народження **Володимира Петровича Каліки** (1938–2018), українського поета, письменника

80 років (1943) від дня заснування українського професійного хорового колективу – **Національного заслуженого академічного українського народного хору України імені Григорія Верьовки**

11 вересня

65 років від дня народження **Івана Сидоровича Жилка** (1958), живописця, члена Національної Спілки письменників України. Учасник обласних, зональних, всеукраїнських та міжнародних художніх виставок. Викладач Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету

12 серпня

440 років від дня народження **Джіроламо Фрескобальді** (1583–1643), італійського композитора, органіста

130 років від дня народження **Євдокима Карповича Циньова** (1893–1977), українського оперного співака (бас), заслуженого артиста УРСР

120 років тому (1903) у Полтаві відкрито пам'ятник **Івану Петровичу Котляревському** (1769–1838), українському письменнику, класику нової української літератури

115 років від дня народження **Івана Івановича Гончаренка** (1908–1988), українського поета

110 років від дня народження **Євгена Васильовича Дзиндри** (1913–1983), українського скульптора, викладача, громадського діяча, творця кам'яних левів, встановлених у м. Львові біля Ратуші

100 років тому (1923) в м. Рівному розпочав роботу навчальний заклад «Приватна гімназія Федора Пекарського з викладовою мовою українською». Нині Рівненська українська гімназія

90 років від дня народження **Григорія Семеновича Левченка** (1933), українського хорового диригента, композитора, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

13 вересня

150 років від дня народження **Дениса Яковича Лукіяновича** [псевдоніми – Л. Журбенко, Ів. Левицький, Л. Городничий, Ів. Макуха, Некритик] (1873–1965), українського письменника, літературознавця, педагога

125 років від дня народження **Миколи Івановича Терещенка** (1898–1966), українського поета, перекладача, громадського діяча

75 років від дня народження **Петра Філоновича Мося** (1948), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), графіка, педагога, заслуженого художника України

14 вересня

80 років від дня народження **Анатолія Яковича Якимця** (1943), українського живописця, заслуженого художника України

15 вересня

410 років від дня народження **Франсуа де Ларошфуко** (1613–1680), французького письменника, філософа-мораліста

16 вересня

125 років від дня народження **Всеволода Кармазіна-Каковського** (1898 – 1988, за ін. даними 1979), українського мистецтвознавця, графіка, архітектора, педагога

85 років від дня народження **Миколи Сергійовича Пшінки** (1938), українського графіка, народного художника України

17 вересня

170 років від дня народження **Михайла Івановича Павлика** (1853–1915), українського письменника, публіциста, громадського діяча

125 років від дня народження **Катерини Федорівни Загорянської** (справжнє – Кисіль) (1898–1985), української актриси театру і кіно, заслуженої артистки УРСР

18 вересня

Міжнародний день миру. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/55/282 від 30.11.1981 р. у 3-й вівторок вересня

135 років від дня народження **Сірої Сови** (Арчибальда Стенсфілда Білейні) (1888–1938), канадського прозаїка

110 років від дня народження **Федора Опанасовича Самусєва** (1913–1985), українського художника

75 років від дня народження **Віктора Володимировича Литвинова** (1948), українського артиста балету, балетмейстера, народного артиста України

19 вересня

115 років від дня народження **Міки Тоймі Валтарі** (1908–1979), фінського письменника, кіносценариста, драматурга і поета

105 років від дня народження **Ольги Іванівни Маруніч** (1918–1965), української журналістки, поетеси

20 вересня

145 років від дня народження **Ептона Білла Сінклера** (1878–1968), американського письменника

140 років від дня народження **Михайла Івановича Жука** (1883–1964), українського художника, письменника

130 років від дня народження **Надії Аврамівни Білокінь** (1893–1981), української майстрині народного декоративного розпису, майстра народного мистецтва УРСР

125 років від дня народження **Івана Кузьмича Бровченка** (1898–1971), українського театрального актора і режисера, заслуженого артиста УРСР

100 років від дня народження **Олександра Олександровича Сизоненка** (1923–2018), українського письменника, прозаїка, публіциста, есеїста, кіносценариста

85 років від дня народження **Наталії Василівни Лотоцької** (1938–2007), української актриси театру і кіно, народної артистки України, лавреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

75 років від дня народження **Джорджа Реймонда Ричарда Мартіна** (1948), американського письменника

75 років від дня народження **Володимира Андрійовича Колобродова** (1948–2014), українського музиканта (ударні інструменти), заслуженого артиста України

70 років від дня народження **Миколи Семеновича Берсона** (1953), українського театрального діяча, народного артиста України

70 років від дня народження **Сергія Миколайовича Золотарьова** (1953), українського диригента, скрипаля, заслуженого діяча мистецтв України

21 вересня

110 років тому (1913) відбулося відкриття **Одеської консерваторії імені Антоніни Василівни Нежданової**, створеної на базі музичного училища, заснованого в 1897 р.

85 років від дня народження **Жанни Костянтинівни Северин** (1938–2013), української актриси театру і кіно, народної артистки України

75 років від дня народження **Віктора Олександровича Заволгіна** (1948), українського хорового диригента, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

21 вересня

Міжнародний день миру. Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/55/282 від 07.09.2001 р.

80 років від дня народження **Сергія Миколайовича Руднєва** (1943), українського поета, прозаїка, публіциста

23 вересня

80 років від дня народження **Хуліо Іглесіаса** (справжнє – Хуліо Хосе Іглесіас де ла Куєва) (1943), іспанського (галісійського) естрадного співака, автора пісень, композитора

24 вересня

100 років від дня народження **Миколи Петровича Подоляна** (1923–2012), українського поета, публіциста, журналіста, заслуженого працівника культури України, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

95 років від дня народження **Миколи Андрійовича Стороженка** (1928–2015), українського живописця, графіка, народного художника України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

70 років від дня народження **Віталія Миколайовича Жежери** (1953), українського журналіста, театрознавця

25 вересня

180 років від дня народження **Тома Коллінза** [справжнє – Джозефа Ферфія] (1843–1912), австралійського письменника

100 років від дня народження **Петра Володимировича Гуріненка** (1923–2010), українського прозаїка.

85 років від дня народження **Ігора Петровича Герети** (1938–2002), українського археолога, мистецтвознавця, історика, поета, викладача і громадсько-політичного діяча, заслуженого діяча мистецтв України

26 вересня

Європейський день мов

135 років від дня народження **Любові Михайлівни Гаккебуш** (1888–1947), української театральної актриси, педагога, перекладача, народної артистки УРСР

135 років від дня народження **Томаса Еліота** (1888–1965), англоамериканського поета, критика

130 років від дня народження **Микити Павловича Годованця** (1893–1974), українського поета-байкаря

125 років від дня народження **Джорджа Гершвіна** (1898–1937), американського композитора, піаніста

70 років від дня народження **Саллі (Саломон) Альтшулера** (1953), данського дитячого письменника і педагога

27 вересня

100 років від дня народження **Василя Івановича Борового** (1923–2014), українського поета, перекладача, літературного критика, жертви сталінських репресій

70 років від дня народження **Миколи Юрійовича Рябчука** (1953), українського письменника, публіциста, перекладача, журналіста, лавреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

65 років від дня народження **Ірвіна Велша** (1958), сучасного шотландського письменника і драматурга

50 років від дня народження **Оксани Василівни Батько-Нищук** (1973–2016), української театральної актриси, заслуженої артистки України

35 років від дня створення у Рівному Товариства шанувальників української мови і культури ім. Т. Г. Шевченка (1988)

28 вересня

Міжнародний день загального доступу до інформації

220 років від дня народження **Проспера Меріме** (1803–1870), французького письменника, перекладача, історика, етнографа, археолога

140 років від дня народження **Альберта Піса Уільямса** (Вільямса) (1883–1962), американського письменника, публіциста

105 років від дня народження **Василя Олексійовича Сухомлинського** (1918–1970), українського педагога, автора праць з педагогіки

100 років від дня народження **Ростислава Феодосійовича Самбука** (1923–1996), українського письменника, журналіста, сценариста

85 років від дня народження **Тоні Росса** (1938), англійського художника-ілюстратора, автора дитячих книжок-картинок

70 років від дня народження **Оксани Вадимівни Одайник** (1953), української художниці-живописця, педагога, народного художника України

29 вересня

320 років від дня народження **Франсуа Буше** (1703–1770), французького живописця, гравера

110 років від дня народження **Стенлі Ерл Крамера** (1913–2001), американського кінорежисера, продюсера фільмів про расизм, військові злочини нацистів, соціальну справедливість та ядерну катастрофу

110 років від дня народження **Теодора Дмитровича Микитина** (1913–1995), українського письменника, бібліографа

70 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Матешка** (1953), українського кінорежисера, актора

65 років від дня народження **Анатолія Миколайовича Матвійчука** (1958), українського поета-пісняра, естрадного співака, композитора, телеведучого, журналіста, музичного аналітика, педагога, народного артиста України

30 вересня

Всеукраїнський день бібліотек. Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 471/98 від 14.05.1998 р.

65 років від дня народження **Мирослава Петровича Бойчука** (1958), українського кінорежисера-документаліста, сценариста, поета-пісняра, фотохудожника, тележурналіста

ЖОВТЕНЬ

1 жовтня

День учителя (Указ Президента України № 513/94 від 11. 09. 1994 р.)

Міжнародний день музики

165 років від дня народження **Андріана (Адріяна) Феофановича Кащенка** (1858–1921), українського письменника

145 років від дня народження **Сергія Олександровича Локтюшева** (1878–1943), українського історика, етнографа

120 років від дня народження **Володимира Самійловича Горовиця** (1903–1989), українського та американського піаніста-віртуоза ХХ ст.

110 років від дня народження **Андре Фужерона** (1913–1998), французький художник, представник нового реалізму у французькому мистецтві

2 жовтня

Всесвітній день архітектури

160 років від дня народження **Дениса Володимировича Січинського** (1863–1909), композитора, хорового диригента, педагога, громадського діяча

140 років від дня народження **Михайла Івановича Жука** (1883–1964), українського художника, графіка, письменника, педагога, члена Спілки художників України, одного із засновників Української академії мистецтв

120 років від дня народження **Азовського Миколи Панасовича** (1903–1947), українського художника

80 років від дня народження **Богдана Михайловича Стельмаха** (1943), українського драматурга, поета, перекладача, автора українських пісень, заслуженого діяча мистецтв України

75 років від дня народження **Ростислава Петровича Демчишина** (1948), українського композитора і диригента, заслуженого діяча мистецтв України

50 років від дня народження **Андрія Михайловича Данилка** (1973) (сценічний псевдонім – Верка Сердючка), українського артиста розмовного жанру, естрадного співака, композитора, телеведучого, продюсера, народного артиста України

3 жовтня

115 років від дня народження **Луї Арагона** (1898–1982), французького письменника

100 років від дня народження **Ігоря Микитовича Сєдака** (1923–2009), українського архітектора, науковця, педагога, заслуженого архітектора України

95 років від дня народження **Анатолія Яковича Гаврюшенка** (1928–2011), народного артиста України. З 1966 р. був актором Рівненського обласного музично-драматичного театру

90 років від дня народження **Івана Пилиповича Ющука** (1933–2021), українського мовознавця, літературознавця, перекладача, педагога, громадського діяча, заслуженого діяча науки і техніки України

85 років від дня народження **Михайла Ілліча Бакальчука** (1938), українського артиста розмовного жанру, конферансьє, народного артиста України

75 років від дня народження **Григорія Олександровича Чернети** (1948), українського живописця, педагога, заслуженого художника України

20 років тому (2003) біля одного з навчальних корпусів Рівненського державного гуманітарного університету відкрито пам'ятник Учительці (скульптор **Микола Станіславович Сівак**)

4 жовтня

155 років від дня народження **Кирила Йосиповича Студинського** (1868–1941), українського філолога-славіста, літературознавця, мовознавця, фольклориста, письменника, громадського діяча

105 років від дня народження **Анатолія Панасовича Коломійця** (1918-1997), українського композитора

85 років від дня народження **Петра Степановича Кукуюка** (1938–1982), українського театрального актора і режисера, народного артиста УРСР

65 років від дня народження **Леоніда Григоровича Кононовича** (1958), українського прозаїка, перекладача

5 жовтня

Всесвітній день учителів

310 років від дня народження **Дені Дідро** (1713–1784), французького письменника, філософа

150 років від дня народження **Михайла Юрійовича Яцківа** (1873–1961), українського прозаїка

100 років від дня народження **Володимира Васильовича Канівця** (1923–2017), українського письменника

75 років від дня народження **Олени Володимирівни Загаєцької** (1948), української мистецтвознавиці, заслуженого працівника культури України

6 жовтня

125 років від дня народження **Миколи Васильовича Опришка** (1898–1941), українського бандуриста, хорового диригента, педагога

100 років від дня народження **Антоня Аполлінарійовича Комарницького** (1923–1995), українського кіносценариста, журналіста, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка

60 років від дня народження **Михайла Вікторовича Трушика** (1963), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), заслуженого майстра народної творчості України

7 жовтня

85 років від дня народження **Дмитра Власовича Степовика** (1938), українського мистецтвознавця

85 років від дня народження **Євгена Петровича Корницького** (1938–2012), українського композитора, диригента, хормейстера, народного артиста України

85 років від дня народження **Леоніда Антоновича Бурлаки** (1938), українського кінооператора, заслуженого діяча мистецтв України

8 жовтня

135 років від дня народження **Сергія Григоровича Колоса** (1888–1969), українського живописця, графіка, майстра декоративно-ужиткового мистецтва (художнє ткацтво), мистецтвознавця, педагога, громадського діяча

80 років від дня народження **Роберта Лоуренса Стайна** (1943), американського дитячого письменника

55 років від дня народження **Валерії Валеріївни Балаховської** (1968), української органістки, заслуженої артистки України

9 жовтня

110 років від дня народження **Олеся (Олександр) Опанасовича Силина** (1913-2007), українського архітектора, Героя України, заслуженого архітектора України, заслуженого працівника культури

60 років від дня народження **Павла Івановича Вольвача** (1963), українського письменника

10 жовтня

210 років від дня народження **Джузеппе Верді** (справж. Джузеппе-Фортуніно-Франческо Верді) (1813–1901), італійського композитора, диригента

115 років від дня народження **Пелагеї Іванівни Глущенко** (1908–1983), української майстрині народно-декоративного розпису, педагога

85 років від дня народження **Алана Бредлі** (1938), канадського письменника, сценариста, журналіста

75 років від дня народження **Олександра Петровича Крохмалюка** (1948), українського живописця, графіка, педагога, заслуженого художника України

75 років від дня народження **Михайла Олександровича Чернявського** (1948), українського театрального актора, народного артиста України

11 жовтня

140 років від дня народження **Михайла Федоровича Бринського** (1883–1957), українського скульптора

140 років від дня народження **Романа Івановича Орленка** (справжнє – Прокопович) (1883–1962), українського оперного та камерного співака (бас-баритон), хорового диригента, педагога, актора, громадського діяча, репресованого

12 жовтня

120 років від дня народження **Якова Васильовича Майстренка** (1903–1987), українського драматурга, перекладача

80 років від дня народження **Григорія Юлійовича Грабовича**, українського і американського літературознавця, редактора, педагога, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (1943)

55 років від дня народження **Андрія Юрійовича Цаплієнка** (1968), українського тележурналіста, письменника

13 жовтня

150 років від дня народження **Андрія Микитовича Гаєка** (1873–1949), українського співака (ліричний тенор), репресованого

135 років від дня народження **Михайла Яковича Калиновича** (1888–1949), українського мовознавця, літературознавця

110 років від дня народження **Віри Костянтинівни Полінської** (1913–1994), української театральної актриси, народної артистки України

100 років від дня народження **Михайла Івановича Сікорського** (1923–2011), українського історика, краєзнавця, організатора музейництва, засновника Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав», Героя України, заслуженого працівника культури України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

60 років від дня народження **Миколи Володимировича Боклана** (1963), українського актора театру, кіно і дубляжу, народного артиста України

14 жовтня

День художника

140 років від дня народження **Івана Івановича Кривецького** (1883–1940), українського історика, бібліографа, журналіста, громадського діяча

90 років від дня народження **Ганни Іванівни Сумської** (1933–2022), української актриси, заслуженої артистки України, лавреатки Всеукраїнської премії «Жінка III тисячоліття» в номінації «Знакова постать»

90 років від дня народження **Галини Опанасівни Туфтіної** (1933–2007), української оперної та камерної співачки (меццо-сопрано), педагога, народної артистки СРСР

80 років від дня народження **Раїси Опанасівни Кириченко** (1943–2005), української співачки, народної артистки України, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка, Героя України

75 років від дня народження **Миколи Миколайовича Кіщука** (1948), українського художника монументального та декоративно-ужиткового мистецтва (художня обробка дерева), заслуженого діяча мистецтв України

65 років від дня народження **Володимира Степановича Кучинського** (1958), українського театрального режисера, актора, педагога, народного артиста України, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

15 жовтня

190 років від дня народження **Пелагеї Яківни Литвинової-Бартош** (1833–1904), фольклористки, письменниці, етнографа, педагога

150 років від дня народження **Володимира Вальовича Кобринського** (1873–1958), українського мистецтвознавця та етнографа, музейного діяча

105 років від дня народження **Олександра Миколайовича Підсухи** (1918–1990), українського поета, прозаїка, драматурга, перекладача, громадського діяча

100 років від дня народження **Італо Кальвіно** (1923–1985), італійського прозаїка, публіциста, казкаря

100 років від дня народження **Темістокля Йосиповича Вірсти** (1923–2017), українського живописця, скульптора, архітектора у Франції

80 років від дня народження **Андрія Даниловича Антоюка** (1943–2013), українського живописця, народного художника України, лавреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

70 років від дня народження **Наталії Іванівни Завгородньої** (1953), української театральної актриси, народної артистки України

16 жовтня

135 років від дня народження **Юджина О'Ніла** (1888–1953), американського драматурга

17 жовтня

90 років від дня народження **Андрія Миколайовича Кушніренка** (1933–2013), українського хорового диригента, композитора, фольклориста, педагога, народного артиста України, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

18 жовтня

155 років від дня народження **Євгенії Іванівни Ярошинської** (1868–1904), української письменниці, перекладачки, фольклористки, громадської діячки на Буковині

135 років від дня народження **Петра Григоровича Гончарова** (1888–1970), українського хорового диригента, композитора, педагога

125 років від дня народження **Олексія Михайловича Воліна** (1898–1975), українського театрального актора, народного артиста УРСР

19 жовтня

200 років від дня народження **Платона Васильовича Павлова** (1823–1895), історика, освітнього та громадського діяча

110 років від дня народження **Степана Калиновича Ярового** (1913–1988), українського живописця, пейзажиста

85 років від дня народження **Віктора Олександровича Таранченка** (1938–2021), українського скульптора, заслуженого художника України

20 жовтня

140 років від дня народження **Якова Степановича Степового** [справжнє – Якименко] (1883–1921), українського композитора, публіциста, музичного критика, педагога

140 років від дня народження **Сергія Олександровича Козицького** (1883–1941), музиканта, композитора, диригента, фольклориста. Жив і працював у селі Михалківці Рівненського району (до 2021 р. – Острозького району) у 1922–1927 рр. Займався збором пісенного

фольклору, здійснював обробки народних пісень півдня Волині й окремих районів Полісся. У с. Острів Дубенського району (до 2021 р. – Радивилівського району) записав і розшифрував понад 100 пісень зимового циклу

135 років від дня народження **Якова Андрійовича Мамонтова** (1888–1940), українського драматурга, театрознавця

125 років від дня народження **Олександри Яківни Пиріжок** (1898–1983), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), заслуженого майстра народної творчості УРСР

100 років від дня народження **Отфріда Пройслера** (1923–2013), німецького письменника, казкаря

22 жовтня

205 років від дня народження **Шарля Марі Рене Леконта де Ліля** (1818–1894), французького і реюньйонського поета, голови парнаської школи

110 років від дня народження **Василя Івановича Свиди** (1913–1989), українського скульптора, різьбяр, педагога, народного художника УРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

100 років від дня народження **Івана Дмитровича Алексєєва** (1923–1992), українського музиканта, мистецтвознавця, педагога, заслуженого працівника культури України

65 років від дня народження **Мирослави Омелянівни Росул** (1958), українського майстра декоративно-ужиткового мистецтва (кераміка), заслуженого художника України

23 жовтня

140 років від дня народження **Якова Самійловича Магазинера** (1883–1941), українського скрипаля, педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР

135 років від дня народження **Дмитра Солов'я** (1888–1966), письменника українського зарубіжжя

130 років від дня народження **Пилипа Омеляновича Козицького** (1893–1960), українського композитора, музикознавця, педагога, музичного і громадського діяча, заслуженого діяча мистецтв УРСР

75 років від дня народження **Олександра Олексійовича Кабацького** (1948), українського архітектора, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

55 років від дня народження **Олександра Васильовича Олексієнка** (1968), українського музиканта-інструменталіста, мистецтвознавця, педагога, народного артиста України

24 жовтня

200 років від дня народження **Глафіри Іванівни Псьол** [в заміжжі – Дуніна-Борковська] (1823–1886), української художниці

25 жовтня

185 років від дня народження **Жоржа Бізе** (1838–1875), французького композитора

175 років від дня народження **Карла-Еміля Францо** (1848–1904), австрійського письменника, літературознавця і перекладача, вихідця з Галичини

115 років від дня народження **Дмитра Івановича Чепурного** (1908–1944), українського поета, перекладача

115 років від дня народження **Миколи Івановича Духновського** (1908–1999), українського художника театру

110 років від дня народження **Дмитра Васильовича Франька** (1913–1982), українського актора театру і кіно, педагога, народного артиста УРСР

75 років від дня народження **Івана Ярославовича Гаврилюка** (1948), українського кіноактора і політика, режисера, сценариста, художнього керівника кінофірми Україна, громадського і політичного діяча, народного артиста України

70 років від дня народження **Бориса Івановича Буряка** (1953), українського живописця, педагога, народного художника України

26 жовтня

150 років від дня народження **Валентина Миновича Зенченка** (1873–1958), українського живописця, педагога

75 років від дня народження **Галини Тимофіївни Тарасюк** (1948), української поетеси, прозаїка, перекладача, заслуженого працівника культури України

27 жовтня

Всесвітній день аудіовізуальної спадщини

85 років від дня народження **Неоніли Миколаївни Білецької** (1938), української актриси театру і кіно

28 жовтня

120 років від дня народження **Івліна Во** (1903-1966), англійського письменника

90 років від дня народження **Івана Михайловича Шутєва** (1933–2019), українського живописця, народного художника України

85 років від дня народження **Володимира Олексійовича Подчекаєва** (1938), українського графіка, живописця, заслуженого художника України

35 років тому (1988) в Рівному відкрито меморіальну дошку по вул. Драгоманова, 17 на будинку, де у 1896–1916 рр. проживав історик, археолог **Микола Федотович Біляшівський** (1867–1926)

35 років тому (1988) на будинку по вулиці Драгоманова, 17 відкрито меморіальну дошку українському композитору **Миколі Віталійовичу Лисенку** (1842–1912). У вересні 1867 р. перебував у Рівному і зупинявся у цьому будинку

29 жовтня

105 років від дня народження **Іванова Святослава Павловича** (1918–1984), українського критика, кінознавця, письменника

30 жовтня

100 років від дня народження **Надії Марківни Попової** (1923–1998), української театральної актриси, народної артистки України

80 років від дня народження **Ольги Борисівни Жбанкової** (1943–2021), української мистецтвознавиці, публіциста, музейного діяча, заслуженого працівника культури України

75 років від дня народження **Олександра Івановича Леоненка** (1948–2015), українського балетмейстера, педагога, заслуженого артиста України

60 років від дня народження **Тетяни Анатоліївни Гаркавої** (1963), української майстрині декоративно-ужиткового мистецтва (петриківський розпис), педагога, заслуженого майстра народної творчості України

31 жовтня

155 років від дня народження **Тадея Вікторовича Рутковського** (1868–1927), українського актора-коміка, драматурга, театрального діяча

85 років від дня народження **Леоніда Васильовича Череватенка** (1938–2014), українського поета, сценариста, мистецтвознавця, кінокритика, лавреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

ЛИСТОПАД

У цьому місяці виповнилося **110 років** від часу заснування (1913) Київської консерваторії (нині – Національна музична академія України)

1 листопада

125 років від дня народження **Дмитра Івановича Бедзика** (1898–1982), українського письменника, драматурга, журналіста

2 листопада

145 років від дня народження **Антоня Івановича Манастирського** (1878–1969), українського художника-живописця і графіка

115 років від дня народження **Івана Захаровича Бойка** (1908–1970), українського письменника, бібліографа

100 років від дня народження **Ігоря Борисовича Драга** (1923–2003), українського композитора, музично-громадського діяча, заслуженого артиста України

80 років від дня народження **Олега Віталійовича Боньковського** (1943), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (художня обробка металу), мистецтвознавця, педагога, народного художника України

3 листопада

125 років від дня народження **Дмитра Никаноровича Фальківського (Левчука)** (1898–1934), українського поета, прозаїка, перекладача, сценариста; представника розстріляного відродження

40 років тому (1983) бюро Рівненського обласного літературного об'єднання і президія обласної організації Товариства книголюбів УРСР встановили літературну премію імені **Валер'яна Поліщука**

4 листопада

365 років від дня народження **Сулхана-Саби Орбеліані** (1658–1725), грузинського державного діяча, дипломата, просвітителя, гуманіста, письменника, поета, каліграфа

175 років від дня народження **Кароля (Карла) Беднарського** (1848–1911), українського друкаря, поліграфіста

135 років від дня народження **Дмитра Федоровича Вислоцького** (1888–1968), українського публіциста, письменника, перекладача, журналіста, та громадсько-культурного діяча з Лемківщини

80 років від дня народження **Василя Дмитровича Кобця** (1943–2020), українського поета, прозаїка

60 років від дня народження **Олени Едуардівни Хижняк** (1963), української артистки балету, хореографа, заслуженого працівника культури України

5 листопада

200 років від дня народження **Якова Івановича Щоголева [Щоголів]** (1823–1898), українського поета

110 років від дня народження **Вів'єн Лі** (1913–1967), англійської акторки

65 років від дня народження **Костянтина Феліксовича Клейна** (1958), українського співака (бас), народного артиста України

7 листопада

125 років від дня народження **Дмитра Леонтійовича Капки** (1898–1977) (справжнє – Капкунов), українського кіноактора, заслуженого артиста УРСР

110 років від дня народження **Альбера Камю** (1913–1960), французького романіста, філософа, публіциста, лауреата Нобелівської премії з літератури

100 років від дня народження **Івана Володимировича Глинського** (1923–1983), українського письменника, літературознавця, перекладача, фольклориста, драматурга

85 років від дня народження **Анатолія Петровича Василенка** (1938–2022), українського графіка, карикатуриста, ілюстратора, письменника, народного художника України

85 років від дня народження **Антоня Євдокимовича Гриба** (1938), українського живописця, графіка, художника декоративно-ужиткового мистецтва (декоративний розпис, соломоплетіння), поета, заслуженого майстра народної творчості України

80 років від дня народження **Івана Михайловича Перепеляка** (1943), українського поета, прозаїка, драматурга, заслуженого діяча мистецтв України

8 листопада

265 років від дня народження **Модеста Мелетія Гриневецького** (1758–1823), українського церковного діяча (УГКЦ), богослова, історика, джерелознавця, професора і ректора Львівського університету

155 років від дня народження **Марії-Івонни Сильвестрівни Грушевської** (Вояківської) (1868–1948), української громадської діячки, перекладачки, вчительки

135 років від дня народження **Дмитра Діомидовича (Демидович) Ровинського** (1888–1937), українського актора і режисера, театрального діяча, репресованого

125 років від дня народження **Миколи Опанасовича Ледянка** (1898–1963), українського письменника, журналіста

80 років від дня народження **Дмитра Григоровича Стецька** (1943–2017), українського живописця, скульптора

9 листопада

День української писемності та мови (Указ Президента України № 1241/97 від 06.11.1997 р.)

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

110 років від дня народження **Олекси Івановича Воропая** (1913–1989), українського етнографа, фольклориста

65 років від дня народження **Дмитра Георгійовича Якутовича** (1958), українського живописця, графіка

10 листопада

295 років від дня народження **Олівера Голдсмита** (1728–1774), відомого англomовного ірландського есеїста, поета, прозаїка, драматурга

150 років від дня народження **Володимира Павловича Пещанського** (1873–1926), українського архітектора, реставратора, мистецтвознавця, педагога, дослідника української старовини

120 років від дня народження **Тереня (Терентія) Германовича Масенка** (1903–1970), поета, перекладача, журналіста

95 років від дня народження **Енніо Морріконе** (1928–2020), італійського композитора, аранжувальника, диригента

90 років від дня народження **Параски Петрівни Хоми** (1933–2016), української майстрині декоративного розпису, членкині Національної спілки художників України, лавреатки Всеукраїнської премії імені Катерини Білокур, заслуженої майстрині народної творчості України

75 років від дня народження **Михайла Феодосійовича Каменюка** (1948), українського поета, публіциста, драматурга, перекладача, громадського діяча, заслуженого працівника культури України

11 листопада

110 років від дня народження **Михайла Юрійовича Шмушкевича** (1913–2003), українського прозаїка, публіциста

100 років від дня народження **Миколи Павловича Бездільного** (1923–1980), українського графіка, маляра, живописця, музиканта, композитора, педагога, майстра декоративно-

ужиткового мистецтва (художня різьба по дереву, карбування по металу, витинання), заслуженого майстра народної творчості УРСР

70 років від дня народження **Лідії Гуріївни Рибенко** (1953), української письменниці. У 2005–2014 рр. – голова Рівненської обласної організації Національної спілки письменників України

70 років від дня народження **Володимира Адамовича Ропецького** (1953), українського скульптора, художника-монументаліста, живописця, графіка, педагога, громадського і політичного діяча, заслуженого діяча мистецтв України

12 листопада

215 років від дня народження **Осипа Максимовича Бодяньського** (1808–1877), українського історика, письменника, перекладача, філолога-славіста, фольклориста

135 років від дня народження **Павла Трохимовича Долини** (1888–1955), українського актора, режисера театру і кіно

125 років від дня народження **Луки Івановича Ляшенка** (1898–1976), українського письменника, актора і кінорежисера, сценариста, репресованого

13 листопада

110 років від дня народження **Германа Леонтійовича Жуковського** (1913–1976), українського композитора, піаніста, диригента, народного артиста УРСР. Уродженець м/ Радивилів Рівненської області

100 років від дня народження **Михайла Степановича Полуніна** (1923–2010), українського художника кіно

85 років від дня народження **В'ячеслава Васильовича Воєводіна** (1938–2009), українського баяніста, диригента, педагога, народного артиста України

65 років від дня народження **Тетяни Миколаївни, Кумановської** (1958), української співачки (ліричне сопрано), автора та ведучої телепрограм, народної артистки України

14 листопада

195 років від дня народження **Льва Михайловича Жемчужникова** (1828–1912), українського живописця, графіка

115 років від дня народження **Надії Митрофанівни Тимошенко** (1908–1971), української майстрині петриківського розпису

80 років від дня народження **Ніли Валеріївни Крюкової** (1943–2018), української акторки, лавреатки Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, Героя України

15 листопада

100 років від дня народження **Віктора Васильовича Кочевського** (1923–2005), українського поета, перекладача

100 років від дня народження **Степана Іларіоновича Письменного** (1923–2010), українського графіка, ілюстратора, живописця

75 років від дня народження **Олександра Йосиповича Злотника** (1948), українського композитора, педагога, музичного і громадського діяча, народного артиста України

70 років від дня народження **Віталія Йосиповича Сівка** (1953–2007), українського скульптора, заслуженого художника України

16 листопада

155 років від дня народження **Богдана Олександровича Кістяківського** (1868–1920), українського правознавця, громадського діяча, соціолога, філософа, одного з організаторів Академії наук України

120 років від дня народження **Володимира Миколайовича Лопушанського** (справжнє – Гомич-Лопушанський) (1903–1987), українського письменника, редактора, репресованого

17 листопада

День студента (Указ Президента України № 659/99 від 16.06.1999 р.)

125 років від дня народження **Гната Гнатовича Ігнатовича** (справж. Балінський) (1898–1978), українського актора та режисера театру і кіно, педагога, заслуженого діяча мистецтв УРСР

115 років від дня народження **Григорія Порфіровича Кочура** (1908–1994), українського перекладача, поета, літературознавця, педагога, громадського діяча, правозахисника, лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка, репресованого

115 років від дня народження **Юрія Володимировича Шевельова** (Шнайдера) (1908–2002), українсько-американського славіста-мовознавця, німця за походженням, історика української літератури, літературного і театрального критика

90 років від дня народження **Дмитра Андрійовича Головка** (1933), українського письменника

50 років від дня народження **Маріанни Ярославівни Кіяновської** (1973), української поетеси, перекладача, літературознавця, критика, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка

18 листопада

105 років від дня народження **Михайла Савовича Масютки** (1918–2001), українського письменника, правозахисника

100 років від дня народження **Михайла Григоровича Іванченка** (1923–2015), українського письменника, художника, літературо- та краєзнавця, громадського діяча, репресованого

85 років від дня народження **Віталія (Віктора) Степановича Романюка** (1938), поета, громадського діяча, заслуженого працівника культури України. Народився в селі Завизів Рівненського району (до 2021 р. – Острозького району)

75 років від дня народження **Людмили Георгіївни Маковецької-Трофимчук** (1948), української актриси музичної комедії, співачки (лірико-колоратурне сопрано), народної артистки України

20 листопада

165 років від дня народження **Сельми Лагерлеф** (1858–1940), шведського прозаїка

110 років від дня народження **Анатолія Олександровича Козлова** (1913–1979), українського графіка, члена Спілки художників України

100 років від дня народження **Михайла Івановича Головащенко** (1923–2005), українського журналіста-музикознавця, редактора, критика, культурно-громадського діяча, заслуженого діяча мистецтв України

60 років від дня народження **Михайла Петровича Дідика** (1963), українського оперного співака (лірико-драматичний тенор), педагога, народного артиста України, лавреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

21 листопада

Всесвітній день телебачення

145 років від дня народження **Михайла Петровича Гайдая** (1878–1965), українського фольклориста, музикознавця

115 років від дня народження **Володимира Михайла Осиповича Яніва** (1908–1991), українського науковця, історика, культуролога, педагога, психолога, бібліографа

80 років від дня народження **Михайла Васильовича Голубовича** (1943), українського актора театру і кіно, театрального діяча, народного артиста України

22 листопада

120 років від дня народження **Олександра Максимовича Бойченка** (1903–1950), українського прозаїка

120 років від дня народження **Антон Гнатовича Штепи** (1903–2005), українського майстра дерев'яної скульптури, музиканта, майстра музичних інструментів, народного художника України

70 років від дня народження **Михайла Михайловича Дутчака** (1953–2021), українського диригента, педагога, народного артиста України

23 листопада

165 років від дня народження **Марії Костянтинівни Башкирцевої** (1858–1884), художниці, прозаїка українського зарубіжжя

140 років від дня народження **Миколи Федоровича Яшека** (1883–1966), українського бібліографа, літературознавця

110 років від дня народження **Галини Якимівни Христич** (1913–1976), української кінооператорки документального кіно, кіносценаристки

80 років від дня народження **Юрія Даниловича Барзашвілі** (1943–2008), українського художника монументально-декоративного мистецтва

65 років від дня народження **Михайла Андрійовича Дубова** (1958–1991), українського поета. Народився у селі Красносілля Вараського району (до 2021 р. – Володимирецького району)

24 листопада

125 років від дня народження **Миколи Васильовича Кричевського** (1898–1961), українського художника-постімпресіоніста, живописця, графіка, художника театру

105 років від дня народження **Віктора Марковича Лагози** (1918–2002), українського письменника, сатирика, поета

75 років від дня народження **Олексія Тимофійовича Заворотнього** (1948), актора, поета, сценариста, заслуженого артиста України. З 1984 р. – актор Рівненського обласного музично-драматичного театру. З 2001 р. – викладач Рівненського державного гуманітарного університету

25 листопада

175 років від дня народження **Івана Нечуй-Левицького** (Івана Семеновича Левицького) (1838–1918), українського прозаїка

100 років від дня народження **Миколи Вірного** (справжнє – Микола Олександрович Француженко) (1923–2007), українського радіожурналіста, актора, режисера, диктора, письменника, редактора

26 листопада

90 років від дня народження **Івана Григоровича Мердака** (1933–2007), українського скульптора, графіка, різьбяр по дереву, заслуженого майстра народної творчості України

27 листопада

160 років від дня народження **Ольги Юліанівни Кобилянської** (1863–1942), української модерністської письменниці, ранньої учасниці жіночого руху на Буковині, майстрині драматичної повісті та оповідань на теми утиску українського жіноцтва, кризового становища села

90 років від дня народження **Михайла Гирияка** (1933–2007), науковця, публіциста, збирача і дослідника українського фольклору в Словаччині

95 років від дня народження **Степана Порфірійовича Костяного** (1928–1999), українського письменника, журналіста

28 листопада

120 років від дня народження **Олексія Олексійовича Панкратьєва** (1903–1983), українського кінооператора, інженера комбінованих кінозйомок

85 років від дня народження **Володимира Костянтиновича Житника** (Костьовича) (1938–2010), українського поета, перекладача, мовознавця

80 років від дня народження **Олександра Сергійовича Сафонова** (1943), старшого диктора Українського телебачення Державної телерадіомовної компанії України, заслуженого артиста України, народного артиста України

29 листопада

245 років від дня народження **Григорія Федоровича Квітки-Основ'яненка** (1778–1843), українського драматурга, літературного критика, культурно-громадського діяча

200 років від дня народження **Матвія Терентійовича Номиса** (справжнє – Симонов) (1823–1901), українського етнографа, фольклориста, письменника, педагога, видавця

125 років від дня народження **Клайва Стейплза Льюїса** (1898–1963), ірландського та англійського письменника, філософа, літературного критика

30 листопада

110 років від дня народження **Григорія Прокоповича Донця** (1913–1985), українського поета, літературного критика, перекладача

120 років від дня народження **Георгія Олександровича Авенаріуса** (1903–1958), українського кінознавця

120 років від дня народження **Миколи Йосиповича Сказбуша** (Акулова) (1903–1989), українського прозаїка

ГРУДЕНЬ

1 грудня

Акт проголошення незалежності України

110 років від дня народження **Платона Микитовича Воронька** (1913–1988), українського поета, публіциста, драматурга, громадського діяча, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

110 років від дня народження **Георгія Іларіоновича Майбороди** (1913–1992), українського композитора, педагога, музичного та громадського діяча, народного артиста СРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

105 років від дня народження **Платона Іларіоновича Майбороди** (1918–1989), українського композитора, народного артиста СРСР, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

85 років від дня народження **Віри Іванівни Барінової-Кулеби** (1938), української художниці-живописця, педагога, народного художника України

95 років від дня народження **Миколи Михайловича Кочиша** (1928–1973), українського лінгвіста, письменника

80 років від дня народження **Богдана Михайловича Гаврилів** (1943–2020), українського історика, краєзнавця

80 років від дня народження **Галини Миколаївни Швецової-Водки** (1943), українського науковця з питань документознавства, книгознавства, бібліографознавства, педагога, доктора історичних наук, професора кафедри бібліотекознавства і бібліографії Рівненського державного гуманітарного університету

2 грудня

170 років від дня народження **Григорія Костянтиновича Ходоровського** (справжнє – Мороз-Ходоровський) (1853–1927), українського піаніста, композитора, педагога

150 років від дня народження **Омеяна Антоновича Терлецького** (1873–1958), українського історика, педагога, громадського діяча

130 років від дня народження **Григорія Степановича Смольського** (1893–1985), українського художника, мистецтвознавця та краєзнавця, педагога, громадського діяча

120 років від дня народження **Івана Уляновича Кириленка** (1903–1939), українського прозаїка

90 років від дня народження **Олександра Теодоровича Грицака** (1933–2001), українського хорового диригента, педагога

115 років від дня народження **Гелени Бехлереві** (1908–1995), польського прозаїка, авторки літературних казок для дітей

60 років від дня народження **Енн Патчетт** (1963), американської письменниці

4 грудня

200 років від дня народження **Івана Миколайовича Гушалеви** (1823–1903), українського поета, письменника, драматурга, педагога, політичного діяча, журналіста, видавця та греко-католицького священника

150 років від дня народження **Михайла Михайловича Могилянського** (1873–1942), українського письменника, критика, літературознавця, перекладача

75 років від дня народження **Романа Петровича Кумлика** (1948–2014), українського музиканта-віртуоза, поета-коломиїкаря, заслуженого працівника культури України

70 років від дня народження **Івана Степановича Кочержука** (1953), українського художника декоративно-ужиткового мистецтва (художня обробка дерева), заслуженого художника України

65 років від дня народження **Олександра Васильовича Хорошка** (1958), українського актора театру і кіно, заслуженого артиста України

5 грудня

145 років від дня народження **Олександра Олеса** (Олександра Івановича Кандиби) (1878–1944), українського поета, драматурга, громадського діяча

100 років від дня народження **Бориса Мойсейовича Табаровського** (1923–2004), українського театрального актора, народного артиста України

6 грудня

330 років від дня народження **Миколи Даниловича Ханенка** (1693–1760), політичного та державного діяча Гетьманщини, дипломата, мемуариста

135 років від дня народження **Горецького Петра Йосиповича** (1888–1972), українського мовознавця

130 років від дня народження **Миколи Аверкійовича Битинського** (псевдонім М. Оверкович) (1893–1972), українського геральдиста, фалериста, поета, прозаїка, публіциста, вексилолога, мистецтвознавця, дослідника і розробника емблематики та уніформології

120 років від дня народження **Миколи Філаретовича Колесси** (1903–2006), українського композитора, диригента, педагога, громадського діяча, Героя України, лауреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

75 років від дня народження **Костецького Анатолія Георгійовича** (1948–2005), українського письменника, літературознавця

75 років від дня народження **Віталія Васильовича Яська** (1948), українського художника кіно, театру і телебачення, живописця та графіка, заслуженого працівника культури України

7 грудня

425 років від дня народження **Джованні Лоренцо Берніні** (1598–1680), італійського архітектора, скульптора і живописця

135 років від дня народження **Лепкого Левка Сильвестровича** (1888–1971), українського письменника, поета, композитора, видавця, редактора, художника, громадського діяча

8 грудня

150 років від дня народження **Марії Іванівни Фінцерівни-Морозової** (1873–1920), української оперної співачки (сопрано), театральної актриси

85 років від дня народження **Андрія Федоровича Коцюбинського** (1938–2011), українського прозаїка, гумориста

9 грудня

415 років від дня народження **Джона Мільтона** (1608–1674), англійського поета, публіциста

175 років від дня народження **Джоела Чандлера Харріса** (1848–1908), американського дитячого письменника, журналіста, фольклориста

160 років від дня народження **Бориса Дмитровича Грінченка** (1863–1910), українського письменника, педагога, критика, мовознавця, освітнього і громадського діяча, укладача чотиритомного тлумачного «Словника української мови», одного з організаторів і керівників товариства «Просвіта»

10 грудня

210 років від дня народження **Степана Лукича Геєвського** (1813–1862), українського письменника, перекладача, літературознавця, мемуариста, педагога

100 років від дня народження **Карела Михайловича Якубека** (1923–2008), українського живописця, графіка, заслуженого художника України

75 років від дня народження **Тетяни Леонардівни Шеліги** (1948), української актриси театру і кіно, заслуженої артистки України

65 років від дня народження **Корнелії Функе** (1958), німецької письменниці та ілюстраторки

11 грудня

220 років від дня народження **Гектора Берліоза** (1803–1869), французького композитора, диригента, музичного критика

110 років від дня народження **Жана Марє** (1913–1998), французького кіноактора, письменника, художника, скульптора

105 років від дня народження **Юрія Семеновича Бурляя** (1918–1998), українського письменника, літературознавця, критика

60 років від дня народження **Пацана Юрія Івановича**, українського живописця, заслуженого художника України (1963)

12 грудня

160 років від дня народження **Едварда Мунка** (1863–1944), норвезького живописця, графіка

95 років від дня народження **Чингіза Торекуловича Айтматова** (1928–2008), киргизького прозаїка

95 років від дня народження **Леоніда Федоровича Бикова** (1928–1979), українського режисера, актора театру і кіно, сценариста, народного артиста УРСР, лавреата Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка

13 грудня

Всесвітній день скрипки

130 років від дня народження **Миколи Григоровича Хвильового** (Фітільова) (1893–1933), українського прозаїка, публіциста, критика, громадського діяча, одного з основоположників пореволюційної української прози, представника «Розстріляного відродження»

130 років від дня народження **Панаса Васильовича Феденка** (1893–1981), політичного діяча, історика, публіциста

110 років від дня народження **Андрія Петровича Носачова** (1913–1990), українського актора театру

14 грудня

130 років від дня народження **Христофора Антоновича Блонського** (1893(83?/89?)–1971), українського поета, композитора, священника, громадського й культурного діяча

15 грудня

205 років від дня народження **Петра Омеляновича Чуйкевича** (1818–1875), педагога, етнографа. У 1843–1846 рр. працював молодшим учителем латинської мови в Рівненській реальній гімназії

135 років від дня народження **Сірої Сиви** (Арчибальда Стенсфельда Білені) (1888–1938), канадського письменника

130 років від дня народження **Ганни Федосівни Собачко-Шостак** (1893–1965), української майстрині декоративного розпису.

110 років від дня народження **Олексія Гавриловича Крилова** (1913–1991), українського поета

100 років від дня народження **Євгенії Петрівни Озимковської** (1923–2003), української оперної та камерної співачки (контральто), заслуженої артистки України

16 грудня

70 років від дня народження **Олександри Михайлівни Лозовської** (1953), української театральної актриси, педагога, заслуженої артистки України

65 років від дня народження **Ярослава Васильовича Муки**, українського актора театру і кіно, народного артиста України (1958)

60 років від дня народження **Олега Семеновича Замятіна** (1963), українського актора театру і кіно, педагога, народного артиста України

17 липня

130 років від дня народження **Корнила Остаповича Ластівки** (1893–1975), українського письменника, фольклориста, етнографа в Австрії

90 років від дня народження **Валентина Петровича Семенова** (1933–1995), українського піаніста, педагога, музичного діяча, заслуженого діяча мистецтв України

60 років від дня народження **Аніко Юріївни Рехвіашвілі** (1963–2019), української балетмейстерки, хореографа, педагога, народної артистки України

18 грудня

90 років від дня народження **Олександра Теофіловича Богачука** (1933–1994), українського письменника, журналіста. З 1985 по 1994 рр. – голова Рівненської обласної письменницької організації

19 грудня

155 років від дня народження **Елеанор Емелі Ходгман Портер** (1868–1920), американського прозаїка

150 років від дня народження **Миколи Григоровича Філянського** (1873–1938), українського поета, прозаїка, музейного діяча

125 років від дня народження **Миколи Михайловича Тараканова** (1898–1976), українського хорового диригента, педагога, народного артиста УРСР, репресованого

95 років від дня народження **Ніколауса Арндта** (1928–2016), архітектора, історика, краєзнавця, громадського діяча. Один із засновників німецького історичного товариства «Волинь». Уродженець міста Рівне

85 років від дня народження **Валерії Василівни Врублевської** (1938), українського прозаїка, поетеси, драматурга

20 грудня

100 років від дня народження **Богдана Йосиповича Чайковського** (1923–2006), українського прозаїка, заслуженого працівника культури України та заслуженого діяча культури Польщі

70 років від дня народження **Миколи Павловича Берези** (1953–2021), журналіста, поета. Жив і працював у місті Рівне

21 грудня

230 років від дня народження **Ореста Михайловича Сомова** (псевдонім Порфирій Байський) (1793–1833), українського письменника доби романтизму, журналіста

95 років від дня народження **Ганни Іванівни Верес** (1928–2003), української майстрині декоративного мистецтва (художнє ткацтво)

95 років від дня народження **Миколи Васильовича Білкуна** (1928–1995), українського прозаїка

22 грудня

190 років від дня народження **Марка Вовчка** (Марії Олександрівни Вілінської) (1833–1907), української письменниці, перекладачки, видавця, етнографа

165 років від дня народження **Джакомо Пуччіні** (1858–1924), італійського композитора

85 років від дня народження **Володимира Петровича Губи** (1938–2020), українського композитора, музичного редактора, педагога, народного артиста України, лауреата Державної премії України ім. О. Довженка

75 років від дня народження **Олександра Костянтиновича Тесленка** (1948–1990), українського письменника-фантаста, журналіста

23 грудня

165 років від дня народження **Володимира Івановича Немировича-Данченка** (1858–1943), діяча театру українсько-вірменського походження, письменника, драматурга, театрального критика, режисера, педагога

150 років від часу заснування (1873) у Львові літературного товариства ім. Т. Г. Шевченка, а з 1892 р. – Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка

85 років від дня народження **Спиридона Гнатовича Кравчука** (1938), журналіста, письменника, краєзнавця. Народився в селі Крилів Рівненського району (до 2021 р. – Корецького району)

24 грудня

225 років від дня народження **Адама Міцкевича** (1798–1855), польського поета

25 грудня

175 років від дня народження **Степана Михайловича Коваліва** (1848–1920), українського письменника, педагога, публіциста

175 років від дня народження **Ореста Івановича Левицького** (1848–1922), українського історика, археолога, етнографа, письменника

125 років від дня народження **Івана Михайловича Шведова** (Шведів) (1898–1959), українського оперного співака (тенор), заслуженого артиста УРСР

100 років від дня народження **Бориса Наумовича Хандроса** (1923–2006), українського сценариста, письменника, заслуженого працівника культури України

85 років від дня народження **Леоніда Євгеновича Федорука** (1938–2014), українського поета-пісняря, прозаїка, композитора, заслуженого діяча мистецтв України

26 грудня

125 років від дня народження **Євгена Павловича Плужника** (1898–1936), українського письменника, драматурга, перекладача, жертви сталінського терору

120 років від дня народження **Марії Семенівни Завалишиної** (1903–1991), української композиторки, диригента, педагога, музичного та громадського діяча, заслуженого діяча мистецтв України

70 років від дня народження **Олександра Юрійовича Клековкіна** (1953), українського театрознавця, режисера, драматурга, педагога, заслуженого діяча мистецтв України

27 грудня

165 років від дня народження **Михайла Степановича Кравченка** (1858–1917), українського кобзаря, педагога

115 років від дня народження **Володимира Божика** (1908–1991), українського хорового диригента, композитора, співака, бандуриста в США

65 років від дня народження **Сергія Миколайовича Адаменка** (1958), українського хорового диригента, педагога, заслуженого артиста України

28 грудня

115 років від дня народження **Матвія Ароновича Талалаєвського** (1908–1978), українського поета, драматурга

90 років від дня народження **Юрія Дмитровича Ячейкіна** (1933–2013), українського прозаїка, карикатуриста

60 років від дня народження **Віктора Миколайовича Кириченка** (1963), українського живописця, графіка, педагога, заслуженого художника України

29 грудня

Міжнародний день віолончелі

165 років від дня народження **Данила Хомича Лепкого** (1858–1912), українського письменника, етнографа

135 років від дня народження **Галини Журби** (Домбровської Галини Маврикіївни) (1888–1979), української письменниці. В 20–30-х рр. ХХ ст. жила і працювала на Рівненщині

130 років від дня народження **Роберта Антоновича Лісовського** (1893–1982), українського художника-графіка, послідовника Михайла Бойчука і Георгія Нарбута, автора численних робіт зі станкової та книжкової графіки, декоративно-ужиткового мистецтва

85 років від дня народження **Геннадія Никаноровича Нещотного** (1938–2016), українського бандуриста, педагога, народного артиста України

80 років від дня народження **Василя Івановича Фещенка** (1943), українського скульптора, народного художника України

75 років від дня народження **Олексія (Лесь) Івановича Зоценка** (1948–2014), українського кінооператора, телепродюсера, лавреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка

60 років від дня народження **Дейва Мак Кіна** (1963), англійського художника-ілюстратора, автора дитячих коміксів

31 грудня

105 років від дня народження **Данила Олександровича Бакуменка** (1918–1998), українського поета, прозаїка, перекладача

100 років від дня народження **Василя Павловича Сичевського** (1923–2013), українського прозаїка, драматурга, кінорежисера, сценариста, заслуженого працівника культури України

70 років від дня народження **Віктора Дмитровича Сидоренка** (1953), українського живописця, фотохудожника, мистецтвознавця, педагога, народного художника України

~~~~~

КОЖНОГО РОКУ МИ ВІДЗНАЧАЄМО

1 січня – Всесвітній день миру або День всесвітніх молитов про мир (резолюція ООН від 17.12.1969 р.)

Всесвітній день сім'ї

4 січня – Всесвітній день азбуки Брайля (резолюція ООН від 1.12.2018 р.)

11 січня – Міжнародний день «Дякую»

Міжнародний день заповідників і національних парків

12 січня – День Українського Політв'язня (до Статті 2 загальної декларації прав людини, прийнятої Генеральною асамблеєю ООН 10.12.1948 р.; з ініціативи В. Чорновола від 1975 р. відзначається День українського політв'язня)

16 січня – Всесвітній день «The Beatles» (Рішення ЮНЕСКО від 2001 р.)

17 січня – Всесвітній день дитячих винаходів (День дітей-винахідників)

21 січня – Міжнародний день обіймів

Міжнародний день аспіранта

22 січня – День Соборності України (Указ Президента України № 871/2014 від 13.11.2014 р.)

24 січня – Міжнародний день освіти (резолюція A/RES/73/25 від 3.12.2018 р.)

27 січня – Міжнародний день пам'яті Голокосту (Резолюція ООН від 01.11.2005 р.)

29 січня – День пам'яті героїв Крут (1918) (Указ Президента України № 15/2007 від 15.01.2007 р.)

День мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни

4 лютого – День безпеки в Інтернеті

11 лютого – Міжнародний день жінок і дівчаток в науці (Резолюція ООН від 22.12.2015 р.)

12 лютого – День Червоної Руки (відзначається на рівні ООН з 2002 р. як день пам'яті дітей-солдатів, яких втягують в участь у війнах і збройних конфліктах)

13 лютого – Всесвітній день радіо

14 лютого – Міжнародний день дарування книг (International Book Giving Day) (добровільна ініціатива, започаткована у 2012 р. Американкою Еммі Бродмур)

15 лютого – День вшанування учасників бойових дій на території інших держав (Указ Президента України № 180/2004 від 11.02.2004 р.)

День комп'ютерника

16 лютого – День єднання (Указ Президента України № 53/2022 від 14.02.2022 р.)

19 лютого – День Державного герба України

20 лютого – Всесвітній день соціальної справедливості (Рішення ООН від 18.12.2007 р.). В Україні відзначається згідно з Указом Президента України № 1021/2001 від 04.11.2011 р.

День Героїв Небесної Сотні (Указ Президента України № 69 від 11.02.2015 р.)

21 лютого – Міжнародний день рідної мови (Проголошено на 30-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО у 1999 р., відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН A/RES/56/262)

Всесвітній день екскурсовода

22 лютого – Міжнародний день підтримки жертв злочинів

25 лютого – Перший офіційний державний герб України

26 лютого – День кримського спротиву російській окупації

1 березня – День «Нуль дискримінації»

Всесвітній день цивільної оборони

Всесвітній день компліменту

3 березня – Всесвітній день письменника (Відзначається згідно з рішенням 48-го конгресу Міжнародного ПЕН-клубу 12–18 січня 1986 р.)

Всесвітній день дикої природи (Резолюція ООН від 20.12.2013 р.)

4 березня – Всесвітній день читання вголос

5 березня – Всесвітній день дитячого телебачення і радіомовлення

8 березня – Міжнародний день боротьби за права жінок і міжнародний мир (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 16.12.1977 р.)

10 березня – День Гімну України

14 березня – День українського добровольця

Всесвітній день дій проти гребель, на захист річок, води й життя

Міжнародний день числа «Пі»

17 березня – Створено Українську Центральну Раду (1917)

20 березня – Міжнародний день щастя (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 28.06.2012 р.)

Всесвітній день Землі

Міжнародний день французької мови

21 березня – Всесвітній день поезії (Ініціатива ЮНЕСКО, ухвалена на 30-й сесії 15.11.1999 р.)

Міжнародний день лялькаря

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації (Рішення Генеральної Асамблеї ООН від 26.10.1966 р.)

Міжнародний день лісів або Всесвітній день захисту лісів (Резолюція ООН від 21.12.2012 р.)

Міжнародний день людини з синдромом Дауна

Міжнародний день Навруз

22 березня – Всесвітній день водних ресурсів (Резолюція ООН від 22.02.1993 р.)

23 березня – Всесвітній метеорологічний день

24 березня – Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідності жертв

25 березня – Міжнародний день солідарності із жертвами рабства та трансатлантичної работоргівлі

День Служби безпеки України

26 березня – День Національної гвардії України

27 березня – Міжнародний день театру (Рішення на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО)

29 березня – Всесвітня Година Землі

Всесвітній день фортепіано

1 квітня – День гумору

Міжнародний день птахів (у 1906 р. підписано Міжнародну конвенцію про охорону птахів)

2 квітня – Міжнародний день дитячої книги (Ініціатива Міжнародної ради з дитячої книги (IBBY) 1967 р.). Відзначається щороку 2 квітня – у день народження казкаря Ганса Крістіана Андерсена

Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму (Рішення ООН A/RES/62/139 від 21.12.2008 р.)

4 квітня – День створення НАТО (1949)

Міжнародний день просвіти з питань мінної небезпеки та допомоги в діяльності щодо розмінування

Міжнародний день Інтернету

5 квітня – Перша українська конституція

День геолога

6 квітня – Міжнародний день спорту на благо миру та розвитку (Резолюція ООН № A/RES/67/296 від 23.08.2013 р.)

Всесвітній день мультфільмів (Засновано у 2002 р. Міжнародною асоціацією анімаційного кіно)

7 квітня – Всесвітній день здоров'я (Відзначається щорічно в день, коли було створено Всесвітню організацію охорони здоров'я (Статут ВООЗ прийнятий 22.07.1946 р., набрав чинності 07.04.1948 р., відзначають з 1950 р.)

День пам'яті по геноцид в Руанді

11 квітня – Міжнародний день визволення в'язнів фашистських концтаборів

12 квітня – Всесвітній день авіації і космонавтики / Міжнародний день польоту людини в космос (Резолюція ООН A/ RES/65/271 від 07.04.2011 р.)

День працівників ракетно-космічної галузі України

Всесвітній день рок-н-ролу

День скаута в Україні

15 квітня – Всесвітній день мистецтва

Міжнародний день культури

День довкілля (Указ Президента України № 855/98 від 6.08.1998 р.)

Міжнародний день цирку

18 квітня – Міжнародний день пам'яток та визначних місць (Рішення Генеральної Асамблеї Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС) при ЮНЕСКО 1983 р.)

День пам'яток історії та культури (Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1062/99 від 23.08.1999 р.)

Міжнародний день цирку

20 квітня – Всесвітній день Землі

Міжнародний день китайської мови

21 квітня – Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності (Резолюція ООН A/RES/71/284 від 27.04.2017 р.)

22 квітня – Всесвітній день Матері-Землі / Міжнародний день Землі (Рішення ООН A/RES/63/278 від 22.04.2009 р.)

23 квітня – Всесвітній день книги та авторського права (Резолюція ЮНЕСКО № 3.18 від 15.11.1995 р.)

Міжнародний день англійської мови (ООН)

Міжнародний день іспанської мови (встановлений ООН в честь Мігеля Сервантеса. Це день його смерті)

Всеукраїнський день психолога

24 квітня – Міжнародний день солідарності молоді

26 квітня – Міжнародний день пам'яті Чорнобильської трагедії (1986) (Резолюція ООН A/RES/71/125 від 08.12.2016 р.). В Україні – День Чорнобильської трагедії (Указ Президії Верховної Ради УРСР № 8985-XI від 29.03.1990 р.)

Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф (День учасників ліквідації наслідків радіаційних аварій та катастроф)

Міжнародний день інтелектуальної власності (Рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.)

28 квітня – Всесвітній день охорони праці (Ініціатива Міжнародної організації праці з 2003 р.; Указ Президента України № 685/2006 від 18.08.2006 р.)

Всесвітній день споріднених міст (Рішення Всесвітньої федерації споріднених міст (ВФСМ) у Франції 1957 р.)

29 квітня – Міжнародний день танцю (Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням Міжнародного комітету танцю при Міжнародному інституті театру ЮНЕСКО)

День пам'яті жертв застосування хімічної зброї

30 квітня – Міжнародний день джазу (Ініціатива ЮНЕСКО, з листопада 2011 р.)

День прикордонника України

1 травня – День весни та праці (відзначається в 143 країнах світу)

3 травня – Всесвітній день свободи преси (Резолюція ООН № 199/54 від 20.12.1993 р.)

День Сонця (Ініціатива Європейського відділення Міжнародного товариства сонячної енергії МТСЕ (ISES-Europe) 1994 р.).

4 травня – День боротьби з цькуванням (ООН визнала епідемію залякування і цькування, яка захоплює школи та 4.05.2012 р. оголосила Anti-Bullying Day. У цей день в навчальних закладах рекомендується проводити кампанії «Година проти ненависті»)

5 травня – Міжнародний день боротьби за права інвалідів

7 травня – День радіо

8 травня – Міжнародний день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

8–9 травня – Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни (Резолюція ООН № A/RES/59/26 від 22.11.2004 р.)

9 травня – День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні

День Європи в країнах Європейського Союзу

10 травня – Всесвітній день медичних сестер

Всесвітній день мігруючих птахів

14 травня – День Матері (міжнародне та локальне свято у 85 країнах світу. В Україні відзначається в другу неділю травня (Указ Президента України № 489/99 від 10.05.1999 р.)

День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни

15 травня – Міжнародний день сім'ї (Рішення ООН A/RES/47/237 від 20.09.1993 р.)

Міжнародний день захисту клімату

16 травня – День вишиванки (третій четвер травня)

17 травня – Всесвітній день інформаційної спільноти (Резолюція ООН A/RES/60/252 від 27.03.2006 р.)

18 травня – Міжнародний день музеїв

День скорботи і пам'яті жертв геноциду (1944) кримськотатарського народу

..... Всесвітній день вишиванки

День боротьби за права кримськотатарського народу

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (1944)

20 травня – День Європи (міжнародне і локальне свято, відзначається 5 травня Радою Європи та 9 травня Європейським Союзом, в Україні – третя субота травня (Указ Президента України № 339/2003 від 19.04.2003 р.)

День науки в Україні

21 травня – Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку (Резолюція ООН № 57/249 від 20.12.2002 р.)

День пам'яті жертв політичних репресій

22 травня – Міжнародний день біологічного різноманіття

День перепоховання праху Т. Г. Шевченка на Чернечій горі поблизу Канева

24 травня – День слов'янської писемності і культури – день вшанування творців слов'янської писемності Кирила і Мефодія (Указ Президента України № 1096/2004 від 17.09.2004 р.)

Європейський день парків

25 травня – День філолога

День зниклих безвісті дітей

27 травня – День працівників видавництв, поліграфії і книгорозповсюдження (остання субота травня)

28 травня – Всеукраїнський день краєзнавства

29 травня – Міжнародний день миротворців ООН (Рішення ООН A/RES/57/129 від 11.12.2002 р.)

31 травня – Всесвітній день без тютюну (Резолюція ВООЗ № 42/19 від 1987 р.)

День хіміка

1 червня – Міжнародний день захисту дітей

День захисту дітей в Україні

Всесвітній день батьків (Резолюція ООН A/RES/66/292 від 17.10.2012 р.)

Міжнародний день захисту дітей (Указ Президента України № 568/98 від 30.05.1998 р.)

2 червня – Всесвітній день здорового харчування

4 червня – Міжнародний день безвинних дітей – жертв агресії

5 червня – Всесвітній день охорони довкілля / навколишнього середовища (Резолюція ООН A/RES/2994 від 15.12.1972 р.)

6 червня – День журналіста

8 червня – Всесвітній день океанів

9 червня – Міжнародний день друзів

12 червня – Всесвітній день боротьби із дитячою працею (Конвенція МОП № 182 від 17.06.1999 р.; Закон України № 2022 від 5.10.2000 р.)

14 червня – Всесвітній день донора крові (Резолюція ВООЗ WHA58.13 від 23.05.2005 р.)

15 червня – Всесвітній день захисту людей похилого віку (День поширення інформації щодо зловживань стосовно літніх людей)

17 червня – Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою

Міжнародний день боротьби з сексуальним насильством в умовах конфлікту

18 червня – Міжнародний день батька

19 червня – Всесвітній день дитячого футболу (проголошений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) та Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) з метою привернення уваги світової спільноти до проблем дітей і пропаганди здорового способу життя серед молоді)

20 червня – Всесвітній день біженців (Резолюція ООН A/RES/55/76 від 2001 р.)

21 червня – Всесвітній день гуманізму

Міжнародний день батька

Міжнародний день Йоги

22 червня – День скорботи і вшанування пам'яті жертв Другої світової війни в Україні

23 червня – Міжнародний олімпійський день

День Державної служби ООН

День Державної служби

25 червня – День молодіжних та дитячих громадських організацій (Указ Президента України № 599/2008 від 27.06.2008 р.; зі змінами № 600/2011 від 24.05.2011 р.)

26 червня – Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотиками і їх незаконним обігом (Резолюція ООН A/RES/42/112 від 7.12.1987 р.)

Міжнародний день на підтримку жертв тортур

28 червня – День Конституції України

30 червня – День молоді

1 липня – День архітектури України

4 липня – День Національної поліції України

7 липня – День Військово-Морських Сил Збройних Сил України (День флоту України, День Військово-Морських Сил України)

8 липня – День родини

11 липня – Всесвітній день народонаселення (Резолюція ООН A/RES/45/216 від 1989 р.)

Всесвітній день шоколаду

15 липня – День українських миротворців

Міжнародний день навичок молоді (Резолюція ООН A/RES/69/145 від 18.12.2014 р.)

17 липня – День етнографа

20 липня – Міжнародний день шахів

Міжнародний день торта

28 липня – День хрещення Київської Русі-України

День Української Державності

30 липня – Міжнародний день дружби (Резолюція ООН A/RES/65/275 від 27.04.2011 р.)

Всесвітній день боротьби з торгівлею людьми (Резолюція ООН A/RES/68/192 від 18.12.2013 р.)

- 2 серпня** – Міжнародний день пам'яті жертв нацистського геноциду ромів
- 9 серпня** – Міжнародний день корінних народів світу (Резолюція ООН A/ RES/49/214 від 1994 р.)
- 11 серпня** – День фізкультурника
- 12 серпня** – Міжнародний день молоді (Резолюція ООН A/RES/54/120 від 17.12.1999 р.)
День молоді в Україні (Указ Президента України № 333/2021 від 28.07.2021 р.)
- 13 серпня** – Міжнародний день шульги
- 15 серпня** – День археолога
- 19 серпня** – Всесвітній день гуманітарної допомоги (Резолюція ООН A/RES/63/139 від 2008 р.)
- 21 серпня** – Міжнародний день пам'яті і пам'яті жертв тероризму
- 22 серпня** – Міжнародний день поминання людей, що стали жертвами насильства з причини їх релігії або переконань
- 23 серпня** – День Державного Прапора України
Міжнародний день пам'яті про работоргівлю та її ліквідацію (ЮНЕСКО)
- 24 серпня** – День незалежності України
- 29 серпня** – Міжнародний день дій проти ядерних випробувань (Резолюція ООН A/RES/64/35 від 02.12.2009 р.)
- 29 серпня** – Міжнародний день жертв насильницьких зникнень
День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України
- 1 вересня** – День знань
- 2 вересня** – День закінчення Другої світової війни
- 5 вересня** – Міжнародний день благодійності (Резолюція ООН від 17.12.2012 р.). В Україні відзначають у другу неділю грудня (Указ Президента України № 1220/2007 від 13.12.2007 р.)
- 7 вересня** – Міжнародний день чистого повітря для блакитного неба (Резолюція ООН A/74/381 від 19.12.2019 р.)
- 8 вересня** – Міжнародний день писемності (грамотності) (Резолюція ЮНЕСКО № 1.141 від 1966 р.)

День пам'яті жертв фашизму

Міжнародний день солідарності журналістів

9 вересня – Міжнародний день краси

День українського кіно

День фізичної культури і спорту

10 вересня – Всесвітній день запобігання самогубствам / суїциду (за ініціативи Міжнародної асоціації із запобігання самогубствам (МАПС) й активної підтримки ВООЗ та під патронажем ООН)

День пам'яті українців – жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944–1951 рр.

12 вересня – День співробітництва Південь-Південь ООН (співробітництва між країнами, що розвиваються)

15 вересня – Міжнародний день демократії (Резолюція ООН А/RES/62/7 від 08.11.2007 р.).

День народження Google

16 вересня – Міжнародний день охорони озонowego шару (Резолюція ООН А/ RES/49/114 від 1994 р.).

17 вересня – День батька

18 вересня – Міжнародний день рівної оплати праці

21 вересня – Міжнародний день миру (Резолюція ООН 55/282 від 7.09.2001 р.)

22 вересня – День партизанської слави

26 вересня – Європейський день мов (Ініціатива Ради Європи з 2001 р.)

Міжнародний день боротьби за повну ліквідацію ядерної зброї

27 вересня – Всесвітній день туризму (Резолюція Всесвітньої туристичної організації 1979 р.)

28 вересня – Міжнародний день загального доступу до інформації (Резолюція ООН А/RES/74/5 від 2019 р.)

29 вересня – Всеукраїнський день дошкілля

День пам'яті трагедії Бабиного Яру

30 вересня – Всеукраїнський день бібліотек

Всесвітній день бібліотек

Міжнародний день перекладача

День усиновлення в Україні

В жовтні оголошено – Міжнародний місяць (місячник) шкільних бібліотек. Відзначається з 2008 року щорічно під егідою Міжнародної асоціації шкільної бібліотечної справи (МАШБС)

1 жовтня – Міжнародний день музики (Засновано ІМС – Міжнародною музичною радою (Резолюція ІМС при ЮНЕСКО від 1973 р.)

День працівників освіти (перша неділя жовтня)

Міжнародний день людей похилого віку

День ветерана

Міжнародний день усмішок

2 жовтня – Всесвітній день архітектора

Міжнародний день боротьби проти насилля (Резолюція ООН A/RES/61/271 від 15.06.2007 р.)

Міжнародний день соціального педагога

4 жовтня – Всесвітній день тварин

Всесвітній день посмішки

Всесвітній тиждень космосу

5 жовтня – Всесвітній день вчителя (Відзначається щорічно в ознаменування річниці підписання Рекомендації ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці щодо становища вчителів (UNESCO-PRESSE, vol. 4, no. 17, p. 9)

6 жовтня – День працівників освіти

8 жовтня – День художника

10 жовтня – Всесвітній день психічного здоров'я (ВОЗ)

11 жовтня – Міжнародний день дівчат

12 жовтня – День іспанської мови (ООН)

Всесвітній день перелітних птахів

13 жовтня – Міжнародний день зменшення небезпеки стихійних лих

14 жовтня – День захисників і захисниць України

День українського козацтва

15 жовтня – Міжнародний день сільських жінок

Всесвітній день студента

16 жовтня – Всесвітній день здорового харчування

17 жовтня – Міжнародний день боротьби за ліквідацію бідності (злиднів)

24 жовтня – День Організації Об'єднаних Націй (Резолюція ООН А/RES/2782(XXVI) від 06.12.1971 р.)

Всесвітній день інформації про розвиток (Резолюція ООН А/RES/3038 (XXVII) від 19.12.1972 р.)

27 жовтня – Всесвітній день аудіовізуальної спадщини

28 жовтня – День визволення України від фашистських загарбників

Міжнародний День шкільних бібліотек

Міжнародний день анімації

31 жовтня – Міжнародний день економії

Всесвітній день міст (проходить під егідою ООН)

1 листопада – День державності на західноукраїнських землях

День народження Європейського Союзу (Дата заснування ЄС)

2 листопада – Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів

5 листопада – Всесвітній день розповсюдження інформації про проблему цунамі

6 листопада – Міжнародний день припинення експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів (Резолюція ООН А/RES/56/4 від 05.11.2001 р.)

8 листопада – Міжнародний день піаніста

9 листопада – День української писемності та мови

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

День книги рекордів Гіннеса

10 листопада – Всесвітній день науки

Всесвітній день молоді – неофіційне міжнародне свято молоді, відзначається під егідою Всесвітньої федерації демократичної молоді (ВФДМ), яка веде боротьбу за мир, права молоді, незалежність народів, інтернаціональне згуртування молоді проти колоніалізму, неоколоніалізму, фашизму та расизму (Ініціатива ВДФФ з 1945 р.)

11 листопада – Всесвітній день якості

13 листопада – Всесвітній день доброти

16 листопада – Міжнародний день толерантності та терпимості (Резолюція ООН A/RES/51/95 від 12.12.1996 р.)

День працівників радіо, телебачення та зв'язку

17 листопада – Міжнародний день студента

18 листопада – Міжнародний день філософії

20 листопада – Всесвітній день дитини (Резолюція ООН A/RES/836/(IX) від 14.12.1954 р.)

21 листопада – День Гідності та Свободи (2014)

Всесвітній день телебачення

Всесвітній день привітань

23 листопада – День пам'яті жертв голодоморів

Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок

24 листопада – Всесвітній день інформації про розвиток

25 листопада – Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок (Резолюція ООН A/RES/54/134 від 17. 12. 1999 р.)

27 листопада – День заснування Національної академії наук України

29 листопада – Всесвітній день інформації

30 листопада – День пам'яті всіх жертв хімічної війни

1 грудня – Акт проголошення незалежності України

Всесвітній день боротьби зі СНІДом (Резолюція ООН A/RES/43/15 від 27.10.1988 р.)

2 грудня – Міжнародний день боротьби за скасування рабства

3 грудня – Міжнародний день людей з обмеженими фізичними можливостями (Резолюцією ООН A/RES/47/3 від 14.10.1992 р.)

Всесвітній день комп'ютерної графіки (Міжнародний день дизайнерів та аніматорів)

5 грудня – Міжнародний день волонтерів (Резолюцією ООН A/RES/40/212 від 17.12.1985 р.)

6 грудня – День Збройних Сил України

7 грудня – День місцевого самоврядування

8 грудня – День благодійності

9 грудня – Міжнародний день пам'яті жертв злочинів геноциду, вшанування їхньої людської гідності і попередження цих злочинів

Міжнародний день боротьби з корупцією (Резолюцією ООН A/RES/58/4 від 31.10.2003 р.)

10 грудня – День захисту прав людини (Резолюцією ООН A/RES/423/(V) від 04.12.1950 р.)

День Нобеля

Всесвітній день футболу

День благодійності

11 грудня – Міжнародний день танго

12 грудня – Міжнародний день нейтралітету

13 грудня – Всесвітній день скрипки

14 грудня – День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

15 грудня – День утворення організації ООН з охорони навколишнього середовища

Міжнародний день чаю

18 грудня – Міжнародний день арабської мови

20 грудня – Міжнародний день солідарності людей

24 грудня – День працівників архівних установ

27 грудня – Міжнародний день протиепідемічної готовності запроваджений через пандемію COVID-19 (Резолюція ООН A/RES/75/27 від 07.12.2020 р.)

29 грудня – Міжнародний день віолончелі (відзначається в День народження каталонського музиканта-віолончеліста, композитора Пабло Кальзаса (1876–1973))

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком / Редкол.: В. А. Смолій (гол.) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2007. 528 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Kavaleridze>
2. Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2009. 790 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Levitsky_Nis_G_K
3. Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001–2020. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=54755
4. Енциклопедія українознавства : Словникова частина : [в 11 т.] / Наукове товариство ім. Т. Шевченка ; гол. ред. В. Кубійович. Париж–Нью-Йорк : Молоде життя, 1955–1995. Т. 10.
5. Залеський О. Мала українська музична енциклопедія. Мюнхен : Дніпрова Хвиля, 1971. 126 с.
6. Знаменні дати і події 2023 року. Культура і мистецтво / Упоряд. О. М. Ісаченко; відп. за вип. В. М. Іващенко; М-во культури та інформаційної політики України, Нац. б-ка України ім. Я. Мудрого, Інформ. центр з питань культури та мистецтва. Київ, 2022. 73 с.
7. Знаменні та пам'ятні дати Рівненщини на 2023 рік / Рівнен. обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Л. М. Малишева ; ред. З. М. Тирак, О. Л. Промська. Рівне : [б. в.], 2022. 34 с.
8. Знаменні та пам'ятні дати 2018 року : мистецько-освітній довідник. Випуск 4. / упор. В. І. Прокопчук, М. Ф. Смалько, Л. П. Яковенко; наук. ред. та відпов. за випуск В. І. Прокопчук. Рівне : О. Зень, 2018. 136 с.
9. Калейдоскоп знаменних дат на 2023 рік : інформ.-бібліогр. матеріали / [уклад. : С. Бадрук, Г. Буркацька, В. Вовк, Ю. Круть ; ред. : В. Кучерява, Н. Лінкевич]; Держ б-ка України для юнацтва. Київ : [б. в.], 2022. 85 с.
10. Календар пам'ятних дат 2023 року: інформ.-довід. матеріал на допомогу організації роботи з дітьми та підлітками [Текст] / комп. верстку, набір та оформ. підгот. О. Дорохова, Л. Скуратовська, О. Волченко; відп. за вип. Т. Ключ. Чернігів : КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей», 2022. 48 с.
11. Києво-Могилянська академія в іменах, XVII-XVIII ст.: Енцикл. вид. / Упоряд. З. І. Хижняк; за ред. В. С. Брюховецького. К. : КМ Академія, 2001. 736 с.
12. Митці України : Енциклопедичний довідник / упоряд.: М. Г. Лабінський, В. С. Мурза ; за ред. А. В. Кудрицького. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 1992. 848 с.
13. Музыкальная энциклопедия: в 5 т. / гл. ред. Ю. В. Келдыш. М. : Совет. энцикл., 1973–1982. Т. 1–5.
14. Народжені Україною : меморіал. альманах : у 2 т. / голова організац. ком. Л. Кравчук ; голова редакц. ради І. Курас ; редакц. рада: В. Кремень та ін. ; голов. ред. О. Онопрієнко. Київ : Євролідж, 2002. Т. 1–2.
15. Театральная энциклопедия : в 5 т. / гл. ред. С. С. Мокульский. М. : Совет. энцикл., 1961–1967. Т. 1–5.

16. Українська література у портретах і довідках: давня література – література XIX ст. : довідник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т українознавства, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Київ : Либідь, 2000. 358 с.
17. Українська літературна енциклопедія : у 5 т. / Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР ; редкол. : І. О. Дзевєрін (відп. ред.) та ін. Київ : Голов. ред. УРЕ ім. М. П. Бажана, 1988–1995. Т. 1–3.
18. Українська музична енциклопедія / Національна Академія Наук України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Т. 1 [А – Д], 2006. 680 с.
19. Українська музична енциклопедія / Національна Академія Наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, Т. 2 [Е – К], 2008. 664 с.
20. Українська музична енциклопедія / Національна Академія Наук України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Т. 3 [Л – М], 2011. 627 с.
21. Українська музична енциклопедія / Національна Академія Наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, Т. 4 [Н – О], 2016. 554 с.
22. Українська музична енциклопедія / Національна Академія Наук України; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського; Редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології НАН України, Т. 5 [ПАВАНА – «POLIKARIP»], 2018. 536 с.
23. Proposals by Member States for the celebration of anniversaries in 2022-2023 with which UNESCO could be associated: UNESCO. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379529_eng

ЗМІСТ

Передмова	4
Творчі портрети	8
Простір для самостійної роботи	36
2023 рік на міжнародному рівні	40
Міжнародні десятиліття за рішенням Генеральної Асамблеї ООН	40
2023 рік в Україні	41
2023 рік на Рівненщині	45
Перелік знаменних та пам'ятних дат за календарем	53
Січень	53
Лютий	67
Березень	81
Квітень	95
Травень	110
Червень	122
Липень	135
Серпень	144
Вересень	153
Жовтень	162
Листопад	171
Грудень	179
Кожного року ми відзначаємо	187
Список використаної літератури	203

Навчально-довідкове видання

УПОРЯДНИКИ:

ПРОКОПЧУК Вікторія Ігорівна

ЯКОВЕНКО Лариса Петрівна

ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ 2023 РОКУ

Мистецько-освітній довідник

Підп. до др. 03.01.2023.

Формат 60x84 1/8.

Папір офсет.

Друк цифр.

Гарнітура Times.

Ум. др. арк. 23,95.

Тираж 300 пр.

Дизайн обкладинки

Анатолій Штенько

В авторській редакції

Видавець: Олег Зень

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

серія РВ № 26 від 6 квітня 2004 р.

вул. Кн. Романа, 9/24, м. Рівне, 33022,

068-025-067-4; olegzen@ukr.net

Друк: СПРІНТ

вул. Чорновола, 17, м. Рівне, 33028;

тел. 0362 267605; 098-767-78-73

sprinrivne@gmail.com